

Proiect

Aprobat prin Hotărîrea
Guvernului Republicii Moldova
nr. ____ din _____ 2009

**Programul Național privind managementul
durabil al substanțelor chimice
în Republica Moldova**

Cuprins

Abrevieri	4
Introducere	6
I. Profilul țării	9
I.1 Contextul fizic și demografic	9
I. 2 Contextul politic și economic	10
I. 3 Profilul sectoarelor economice	11
I. 4 Starea calității mediului	12
II. Analiza situației și a golurilor	14
2.1 Cadrul instituțional, politic și legislativ	14
II.1.1 Politica dezvoltării durabile în domeniului protecției mediului	14
II.1.2 Rolul autorităților administrației publice centrale și locale	17
II.1.3 Cadrul internațional de reglementare	19
II.1.4 Infrastructura actuală	24
II.1.5 Mecanismele de finanțare	30
II.1.6 Evaluarea resurselor umane.....	31
III. Analiza SWOT	32
III.1 Părțile forte	33
III.1.1 Existența colaborării intenționale.....	33
III.1.2 Suportul financiar și asistența tehnică	33
III.1.3 Existența unui cadru politic și legislativ în domeniul protecției mediului.....	34
III.1.4 Existența Fondului Ecologic Național	35
III.2 Părți slabe.....	35
III.2.1 Grad redus de transpunere a reglementărilor actelor internaționale.....	35
III.2.2 Cadrul instituțional fragmentat	36

III.2.3 Capacități reduse de implementare a legislației	36
III.2.4 Lipsa unui sistem de informare, participare și conștientizare a publicului	37
III.3 Oportunități	38
III.3.1 Crearea unui cadru instituțional integru	38
III.3.2 Sporirea cooperării în plan internațional	38
III.3.3 Implementarea proiectelor investiționale și de asistență tehnică	39
III.3.4 Oferirea posibilității de promovare a produselor autohtone pe piața internațională	39
III.4 Amenințări	40
III.4.1 Criza economică.....	40
III.4.2 Voința politică limitată de susținere a creării structurii de gestionarea a substanțelor chimice	40
III.4.3 Insuficiența resurselor umane, instruite în domeniul gestionării substanțelor chimice	40
III.4.4 Capacitatea limitată a țării de a valorifica posibilitățile oferite prin intermediul fondurilor internaționale, inclusiv ale UE.....	41
III.5 Concluzii	41
IV. Scopul și obiectivele Programului Național privind managementul durabil al substanțelor chimice ..	42
IV. 1 Scopul	42
IV. 2 Obiective strategice	42
IV.3 Obiectivele specifice pe termen mediu	43
IV.3.1 Strategia de perfecționare a cadrului politic și legislativ	43
IV.3.2 Strategia de creare a cadrului normativ	46
IV.3.3 Strategia de creare a cadrului instituțional.....	49
IV.3.4 Strategia de creare a sistemului informațional	51
IV.3.5 Strategia de dezvoltare a capacităților de cercetare și monitoring	54
IV.3 6 Strategia de promovare a standardelor internaționale	57

IV.3.7 Strategia de creare a capacităților de eliminare a substanțelor chimice inclusiv deșeurilor lor și de decontaminare a terenurilor și echipamentului contaminat.....	59
IV.3.8 Strategia de creare a unui sistem de informare și sensibilizare a publicului	62
IV.3.9 Strategia de evaluare a riscurilor ce țin de utilizarea unor substanțe chimice	65
IV.4 Evaluarea costurilor de implementare a Planului de acțiuni.....	66
IV.5 Monitorizarea și evaluarea implementării Programului Național privind managementul durabil al substanțelor chimice	69
IV.5.1 Contextul general	69
IV.5.2 Cadrul instituțional pentru monitorizarea Programului Național	70
IV.5.3 Indicatorii și instrumentele pentru monitorizarea și evaluarea rezultatelor programului.....	71
IV.6 Strategia de comunicare	72
IV.7 Pașii următori în promovarea managementului durabil al substanțelor chimice.	72
Anexa nr. 1.....	73
Anexa nr. 2.....	81
Anexa nr. 3.....	87

Abrevieri

APC	Administrația publică centrală
APL	Administrația publică locală
ARFC	Agencia Relatii Funciare și Cadastru a Republicii Moldova
AT	Agencia Transporturilor a Republicii Moldova
AȘM	Academia de Științe a Moldovei
BAT	Cele mai bune tehnici disponibile
BEI	Banca Europeană de Investiții
BEP	Cele mai bune practici de mediu
BERD	Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare
BM	Banca Mondială
BNS	Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova
BPC	Bifenilii policlorurați
Codul FAO	Codul de conduită privind distribuirea și utilizarea pesticidelor
CONUSC	Convenția-cadru ONU privind schimbarea climei
Convenția LRTAP	Convenția UNECE din 1979 asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi
DDT	Diclor-difenil-triclorețan
FAO	Organizația Națiunilor Unite pentru Agricultură și Alimentație
FEN	Fondul Ecologic Național
GEF	Fondul Global de Mediu
GHS	Gazele cu efect de seră
GLP	Practici bune de laborator
HCFC	Hidro-cloro- fluoro-carburi
HG	Hotărîrea Guvernului Republicii Moldova
ICCM	Conferința Internațională privind Gestionarea Substanțelor Chimice, februarie 2006, Dubai
IADB	Banca Inter-americană pentru Dezvoltare
IPSSTOP	Inspectoratul principal de Stat pentru Supravegherea Tehnică a Obiectelor Industriale Periculoase
ISO	Organizația Internațională pentru Standardizare
MAI	Ministerul Afacerilor Interne al Republicii Moldova
MAIA	Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova
MCDT	Ministerul Construcțiilor și Dezvoltării Regionale al Republicii Moldova
AMM	Acord de mediu multilateral
ME	Ministerul Economiei al Republicii Moldova
MM	Ministrul Mediului al Republicii Moldova
MS	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova
MTI	Ministerul Tehnologiilor Informaționale și Comunicațiilor al Republicii Moldova
NATO	Organizația Tratatului Atlanticului de Nord
OCDE	Organizația pentru Cooperare Economică și Dezvoltare
OIM	Organizația Internațională a Muncii

ONG	Organizație neguvernamentală
ONU	Organizația Națiunilor Unite
PCDD	Dioxine (dibenzo p-dioxine policlorinate)
PCDF	Furani (dibenzofurani policlorinați)
PIB	Produs intern brut
PIC	Procedura de consimțământ prealabil în cunoștință de cauză aplicabilă anumitor produși chimici periculoși și pesticidelor care fac obiectul comerțului internațional conform Convenției de la Rotterdam
PNUD	Programul Națiunilor Unite pentru Mediu
POP	Poluanții organici persistenti
QSP	Programul Start Rapid
PRTR	Protocolul privind registrele emisiilor și transferul poluanților al Convenției Aarhus
RNOCL	Rețeaua națională de observare și control de laborator
SAICM	Abordarea strategică în domeniul managementului internațional al substanțelor chimice
SDO	Substanțele care distrug stratul de ozon
SGA	Sistemul global armonizat de clasificare și etichetare
SPCSE	Serviciul Protecție Civilă și Situații Excepționale
SV	Serviciul vamal al Republicii Moldova
SWOT	Analiza părților forte, părților slabe, oportunităților și amenințărilor
UE	Uniunea Europeană
UNECE	Comisia Economică pentru Europa a Națiunilor Unite
UNEP	Organizația Națiunilor Unite pentru Mediu
UNIDO	Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltare Industrială
URSS	Uniunea Republicilor Sovietice Socialiste
WSSD	Summitul pentru Dezvoltare Durabilă, 2002, Johannesburg

Introducere

Dezvoltarea social-economică a țării este determinată de dezvoltarea tuturor ramurilor industriei naționale, inclusiv industria alimentară, farmaceutică, energetică, pentru asigurarea sănătății populației și a mediului înconjurător. Dezvoltarea economiei este strâns legată de implementarea noilor tehnologii, utilizarea cât mai largă a substanțelor chimice, care pe de o parte stimulează creșterea productivității muncii și a nivelului de trai a populației, iar pe de altă parte poate provoca un potențial impact negativ asupra sănătății populației și mediului înconjurător. Cu toate că Republica Moldova actualmente produce un spectru îngust de substanțe chimice, care este orientat preponderent spre piața autohtonă (produse farmaceutice, coloranți, lacuri și vopsele, produse și preparate de parfumerie) și importă o cantitate mică de produse chimice (în comparație cu 10 ani în urmă), pentru utilizare mai ales în agricultură, managementul actual neadecvat al acestora evident că produce disconfort cu provocări asupra mediului și sănătății populației.

În scopul dezvoltării durabile a societății și prevenirii impactului cauzat de substanțele chimice Republica Moldova întreprinde activități de aliniere la practicile internaționale în acest domeniu. O dovadă a celor menționate este ratificarea unui șir de acte internaționale și convenții de mediu (Convenției Basel, Stockholm, Rotterdam, Helsinki (avarii industriale). Prevederile acestor convenții ghidează comunitatea internațională în aplicarea măsurilor pentru dezvoltarea durabilă a societății, considerînd că acest lucru este posibil doar prin asigurarea calității anumitor factori ai mediului înconjurător. Obligațiunea față de asigurarea eficienței protecției mediului și a sănătății umane a condus la stabilirea priorităților de management durabil al substanțelor chimice. Acestea reiese din documentele internaționale aprobate la Conferința Națiunilor Unite privind Mediul și Dezvoltarea, de la Rio de Janeiro (1992) care a definit conceptul dezvoltării economice care satisface necesitățile prezentului fără a prejudicia și compromite viitoarele generații, Agenda 21, adoptată la Summitul pentru Dezvoltare Durabilă (WSSD) organizat în 2002 la Johannesburg, la care a fost stabilit totodată anul 2020 drept termen limită pentru stabilirea unui management durabil al substanțelor chimice pe întreg ciclul de viață.

Abordarea strategică în domeniul managementului internațional al substanțelor chimice (SAICM) a fost aprobată de Conferința Internațională privind Gestionarea Substanțelor Chimice (ICCM), la prima sa sesiune în Dubai, în februarie 2006. Drept obiectiv important al SAICM, la nivel național, este prevăzut utilizarea inițiativelor de gestionare a substanțelor chimice existente pentru o dezvoltare ulterioară în diferite sectoare economice și de a consolida colaborarea dintre diferitele inițiative ale Guvernului Republicii Moldova și ale părților interesate. Principiile din documentele menționate necesită de a fi încorporate în documentele de politici naționale cu privire la protecția mediului, în care indicatorul de calitate a mediului să fie integrat în alte sectoare ale economiei țării.

Cu referire la obiectivele SAICM, fiecare Guvern trebuie să abordeze problema gestionării substanțelor chimice și să stabilească modalitatea de dezvoltare a acțiunilor concrete în vederea asigurării, pînă în anul 2020, a unui management durabil al substanțelor chimice pe întreg ciclul de viață. În acest context, a fost aprobat Ordinul nr. 49 al ministrului Ecologiei și Resurselor Naturale din 31 iulie 2006, privind crearea Grupului de lucru interministerial SAICM, alcătuit din reprezentanții ministerelor și instituțiilor relevante domeniului, inclusiv reprezentanți ai societății civile și academice.

Grupul SAICM a fost antrenat activ la toate etapele de dezvoltare și elaborare a Programului fiind antrenați în dezvoltarea capitolelor la Program, coordonînd prioritizarea

activităților și planificarea măsurilor din Planul de acțiuni. Concomitent participanți la elaborarea Programului se enumără și diferite grupuri de interes formate în procesul de elaborare a Programului după cum urmează:

Grupul „Monitoring și evaluarea impactului asupra mediului” care include următoarele instituții: Ministerul Mediului, Inspectoratul Ecologic de Stat, Serviciul Hidrometeorologic de Stat, Institutul de Ecologie și Geografie. Cu acest grup au fost coordonate acțiunile prioritare pentru asigurarea capacităților instituționale și legislative, precum și tehnice de efectuare și a monitoringului ce ține de prevenirea impactului negativ, de reducerea riscurilor în procesul managementului substanțelor chimice. Aceste instituții antrenate în procesul menționat sunt și instituții de luare a deciziei referitor la gradul de poluare și afectare.

Grupul „Substanțe chimice și securitatea industrială”, care a inclus următoarele instituții: Ministerul Economiei, Inspectoratul Principal de Stat pentru Supraveghere Tehnică a Obiectelor Industrial Periculoase, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Protecție Civilă și Situații Excepționale. Cu acest Grup de lucru în cadrul elaborării Programului s-a colaborat în domeniul includerii acțiunilor prioritare, care pot întări capacitățile legislative și instituționale ce țin de securitatea industrială (în procesul de utilizare a substanțelor chimice periculoase, a obiectelor ce țin de păstrarea a acestor substanțe, de management al acestor obiecte, dotarea cu a echipament de protecție, autorizarea și notificarea importului, aplicarea reglementărilor stricte, a interzicerii utilizării import și utilizare, interzicerea importului utilizării unor substanțe , aplicarea fișelor de securitate chimică, aplicarea metodelor inofensive mediului și sănătății de eliminare a efectelor periculoase pentru asigurarea securității.

Grupul „Produse de uz fitosanitar și fertilizanti” a fost constituit din următoarele instituții: Inspectoratul Ecologic de Stat, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Inspectoratul de Stat Republican registrelor de poluanți și transfer de poluanți, pentru Protecția Plantelor, Centrul de Stat pentru Atestarea și Omologarea Produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților . Cu acest Grup s-a coordonat în regim de lucru elaborarea acțiunilor prioritare pentru asigurarea în țară a unui management durabil al produselor de uz fitosanitar și fertilizanti. (procedura de import, transportare depozitare, păstrare, utilizare a acestora, autorizarea, omologarea, reducerea impactului asupra mediului și sănătății populației).

Grupul „Evaluarea riscurilor asupra sănătății umane și protecția muncii” a inclus următoarele instituții: Ministerul Sănătății Centrul Național Științifico - Practic de Medicină Preventivă, Ministerul Economiei.

La elaborarea acțiunilor prioritare pentru securitatea muncii în comun cu acest grup a ținut cont de standardele și metodologii de gestiune a securității și sănătății profesionale, codurile și practicile bune în acest domeniu, de necesitatea elaborării sistemelor de avertizare , dotarea cu echipament de monitorizare, elaborarea reglementărilor în procesul managementului substanțelor chimice pentru a evita riscurile asupra sănătății umane în procesul de utilizare, transportare a substanțelor chimice.

Grupul Import/export și transportarea substanțelor chimice a fost utilizat pentru coordonarea acțiunilor ce ține de întărirea capacității instituționale și legislative în domeniul import/export și transportarea substanțelor chimice. În acest Grup a fost incluse instituțiile Ministerul Mediului, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Inspectoratul Ecologic de Stat, Agenția Transportului, Biroul Național de Statistică, Camera de Licențiere Serviciul Vamal.

Grupul „Știința și societatea civilă” a fost implicat în coordonarea și completarea propunerilor ce țin de acțiunile în domeniul cercetărilor științifice asupra unor efecte produse de

substanțele chimice asupra mediului și sănătății populației. Societatea civilă joacă un rol important în îmbunătățirea managementului substanțelor chimice și reducerea riscurilor. Acțiunile Programului trebuie să includă măsuri de informare a publicului despre pericolele potențiale ale substanțelor, iar societatea civilă trebuie antrenată în luarea deciziilor în domeniu.

Grupul echipei POP a coordonat toată activitatea în cadrul Programului.

Cu aportul acestor grupuri, avînd suportul financiar al Programului „Start rapid” prin intermediul proiectului *“Parteneriatul Moldova - PNUM privind crearea capacităților pentru îmbunătățirea managementului durabil al substanțelor chimice în Republica Moldova și implementarea SAICM”*, au fost evaluate capacitățile naționale în domeniul menționat, constatările și recomandările fiind încorporate în „Profilul Național privind management al substanțelor chimice în RM”. Aceste aspecte vor constitui o bună bază de planificare a măsurilor pentru asigurarea securității chimice naționale prin aplicarea unui sistem adecvat de gestionare a substanțelor chimice.

Planificarea măsurilor în Programul de management durabil al substanțelor chimice (în continuare Program) se vor axa pe domeniile problematice ale sectorului, reieșind din examinarea și evaluarea situației existente în acest domeniu. Programul constituie *documentul principal de planificare strategică pe termen lung*, care determină obiectivele de dezvoltare a sistemului de management durabil al substanțelor chimice pînă în anul 2020.

Scopul general al Programului constă în dezvoltarea unui sistem integrat de gestionare a substanțelor chimice eficient din punct de vedere tehnic, economic, social și ecologic.

Obiectivele de dezvoltare ale managementului substanțelor chimice la nivel național vor include *obiective strategice generale pînă în anul 2020* pentru gestionarea substanțelor chimice și *obiective strategice specifice pe termen mediu pînă în anul 2015*, inclusiv pentru managementul unor substanțe chimice prioritare.

La baza elaborării documentului vizat stau următoarele principii:

- Cooperare intersectorială – programul se elaborează, implementează, monitorizează și evaluează în consultare cu toate părțile interesate;
- Alinierea strategiilor și programelor naționale existente la prioritățile naționale – documentul conține obiective specifice și unifică abordările sectoriale prin selectarea priorităților;

Programul promovează o abordare dinamică în procesul de planificare strategică a domeniului de management al substanțelor chimice, care prezintă direcțiile de dezvoltare, identifică modalitățile și mecanismele de realizare a obiectivelor generale, fiind implementat în două etape:

- i. Etapa 1: 2010-2015 – se va axa pe perfecționarea cadrului legal, normativ și instituțional integru pentru gestionarea substanțelor chimice, racordat la standardele internaționale, întărirea capacităților umane și tehnice, inițierea activităților de reducere a riscurilor asociate de substanțele chimice periculoase prioritare.
- ii. Etapa 2: 2015-2020 – se va focaliza pe elaborarea și implementarea strategiilor de evaluare și reducere a riscurilor asociate managementului substanțelor chimice periculoase, implementarea producerii mai pure, întărirea capacităților analitice prin aplicarea practicilor bune de laborator.

Pentru fiecare etapă de implementare a programului va fi elaborat un plan de acțiuni, ținând cont de prioritățile stabilite, în conformitate cu cerințele tratelor internaționale. Rezultatele monitorizării procesului de implementare a planului de acțiuni vor fi evaluate anual, reflectând modul de realizare a obiectivelor pe parcursul anului precedent și dinamica indicatorilor de performanță. Planul de acțiuni pentru etapa 1 va fi aprobat concomitent cu programul, iar pentru etapa 2, elaborarea și aprobarea acestuia se preconizează pentru finele anului 2015.

Direcțiile prioritare de dezvoltare stabilite în Program urmăresc crearea unui management durabil al substanțelor chimice la nivel național, care ar preveni riscurile asociate de utilizarea substanțelor chimice, diminua impactul negativ asupra mediului și sănătății populației, întări capacitățile de supraveghere și control al utilizării substanțelor chimice, îmbunătăți evidența și monitoringul, inclusiv a substanțelor chimice cu termen expirat, informa publicul referitor la impactul potențial cauzat de substanțele chimice pe întreg ciclul lor de viață. În special, prin prisma Programului, responsabilii de realizarea măsurilor (organele administrației publice centrale de specialitate și agenții economici), vor depune eforturi pentru elaborarea cadrului legislativ național adecvat conform normelor Europene, vor continua implementarea convențiilor și actelor internaționale în domeniul mediului, vor realiza măsurile practice, care vor permite dezvoltarea activității economice într-un mod durabil, fără a prejudicia mediul și sănătatea generației actuale și a celor în creștere.

Acțiunile Programului Național de management durabil al substanțelor chimice se vor implementa ținând cont de următoarele aspecte:

- Transparența la realizarea obligațiilor tratatelor internaționale conform competențelor din legislația națională;
- Cooperarea la nivel național a tuturor celor interesați din cadrul autorităților administrației publice centrale de specialitate, sectorului privat și societății civile, inclusiv lărgirea rețelei de contacte a celor implicați în managementul substanțelor chimice;
- Ridicarea nivelului de conștientizare și promovarea schimbului de informație între părțile implicate în scopul facilitării raportării în cadrul tratatelor internaționale, inclusiv Convențiilor Stockholm, Basel, Rotterdam Helsinki, etc;
- Întărirea capacităților naționale pentru implementarea SAICM.

I. Profilul țării

1.1 Contextul fizic și demografic

Republica Moldova este situată în partea de sud-est a Europei Centrale, în partea de nord-est a Mării Negre, între România și Ucraina. Teritoriul Moldovei are o suprafață de 33,8 mii km² și o întindere de la nord la sud de 350 km și de la vest la est – 150 km. Din punct de vedere teritorial – administrativ, Republica Moldova este divizată în 32 raioane, o unitate teritorială autonomă Găgăuzia și localitățile din stînga Nistrului, având 5 orașe cu statut de municipiu: Chișinău, Bălți, Comrat, Bender și Tiraspol, 60 de localități urbane fără statut de municipiu, 1575 de localități rurale organizate administrativ în 917 comune.

Datele recensământului din anul 2004 confirmă tendința de scădere a populației țării, determinată, în special, de descreșterea ratei natalității și migrația populației. Conform situației de la 1 ianuarie 2007, populația stabilă a țării constituia 3,58 milioane locuitori. Între anii 2000-

2006, numărul populației s-a redus cu 62,0 mii persoane. Republica Moldova continuă să fie țara cu cel mai scăzut grad de urbanizare în Europa: 41,3% persoane locuiesc în localitățile urbane și 58,7% – în cele rurale. Aproximativ jumătate din populația urbană locuiește în municipiul Chișinău. Conform clasificării pe sexe, bărbații constituie 48% și femeile – 52% din numărul total al populației.

I. 2 Contextul politic și economic

Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil. Forma de guvernământ a statului este republică. Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate. Constituția Republicii Moldova a fost adoptată la 29 iulie, 1994 și reprezintă legea supremă a statului. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Președintele Republicii Moldova reprezintă statul și este garantul suveranității, independenței naționale, al unității și integrității teritoriale a țării. Președintele Republicii Moldova este ales de Parlament prin vot secret. Mandatul Președintelui Republicii Moldova durează 4 ani și se exercită de la data depunerii jurământului.

Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului Republicii Moldova și unica *autoritate legislativă* a statului. Parlamentul este compus din 101 deputați. Parlamentul este ales prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat. Modul de organizare și de desfășurare a alegerilor este stabilit prin lege organică. Alegerile deputaților în Parlament se desfășoară în cel mult 3 luni de la expirarea mandatului sau de la dizolvarea Parlamentului precedent.

Guvernul asigură *realizarea politicii* interne și externe a statului și exercită conducerea generală a administrației publice. În exercitarea atribuțiilor, Guvernul se conduce de programul său de activitate, acceptat de Parlament. Guvernul este alcătuit din Prim-ministru, prim-viceprim-ministru, viceprim-miniștri, miniștri și alți membri stabiliți prin lege organică.

Organele centrale de specialitate ale statului sînt ministerele. Acestea execută, în temeiul legii, politica Guvernului, hotărârile și dispozițiile lui, conduc domeniile încredințate și sînt responsabile de activitatea lor. În scopul conducerii, coordonării și exercitării controlului în domeniul organizării economiei și în alte domenii care nu intră nemijlocit în atribuțiile ministerelor se înființează, în condițiile legii, și alte autorități administrative.

Justiția se înfăptuiește în numele legii numai de instanțele judecătorești. Justiția se înfăptuiește prin Curtea Supremă de Justiție, prin curțile de apel și prin judecătorii. Pentru anumite categorii de cauze pot funcționa, potrivit legii, judecătorii specializate. Înființarea de instanțe extraordinare este interzisă. Organizarea instanțelor judecătorești, competența acestora și procedura de judecată sînt stabilite prin lege organică.

Modelul de dezvoltare regională, introdus prin Legea privind dezvoltarea regională în Republica Moldova, nr.438-XVI din 28 decembrie 2006 prevede crearea unor regiuni mai mari, cu atribuții în domeniul planificării strategice, care ar complementa structura teritorial-administrativă existentă. Această abordare oferă posibilitatea reducerii costurilor (prin efectul economiei de scară) și a creșterii capacităților de planificare strategică, menținând totodată prestarea serviciilor publice mai aproape de cetățeni – la nivelurile local și raional.

Republica Moldova a traversat o etapă complexă de tranziție la economia de piață, înfruntînd un declin economic de proporții. Criza economică a durat 10 ani (din 1990 și până în 1999 inclusiv), perioadă în care produsul intern brut (PIB) s-a redus practic de trei ori. Începînd cu

anul 2000 economia a înregistrat o oarecare stabilitate, normalizându-se volumul de producție, ce a influențat parțial și reducerea sărăciei. În perioada 2007 PIB-ul s-a majorat cu 52%, față de anul 2000. Economia Republicii Moldova este caracterizată prin predominarea sectorului agricol și agroindustrial și dependența dezvoltării social-economice a orașelor mici de un număr limitat de întreprinderi industriale mari. Actualmente sectorul agrar și industrial ocupă un loc central în economia națională a țării, contribuția fiecărui în crearea PIB-ului constituind 9,9% și 14,8 % respectiv. Sectorul agrar împreună cu industria de prelucrare a materiei prime agricole, contribuie cu circa 32 % la crearea PIB-ului și cu aproape circa 38,6% în volumul total al exporturilor, în agricultură fiind antrenați peste 32,8 la sută din populația ocupată a țării.

Economia națională este totuși dependentă de factorii externi. O dovadă a acestora este reducerea performanței economice din 2006, în urma interdicției de către Federația Rusă a importului de băuturi alcoolice și a cărnii, precum și a creșterii prețurilor la resursele energetice, care a demonstrat țării efectele negative ale dependenței noastre de factorii externi. De aceea criza economică mondială actuală, care a afectat țările partenere ale Republicii Moldova poate afecta grav dezvoltarea economică și socială a țării noastre în următorii ani. Această situație poate împiedica mult accesul investitorilor străini pe piața autohtonă și poate produce o lovitură extraordinară atât asupra Guvernului și, cât și asupra întregii populații a țării.

I. 3 Profilul sectoarelor economice

Începînd cu anul 2000, economia țării a revenit pe traiectoria creșterii, depășind un deceniu de declin continuu. În perioada 2000-2006, PIB a crescut în medie cu 5,9% pe an, creșterea cumulativă față de anul 1999 alcătuind 49,5%. Sursa principală de creștere a constituit-o consumul gospodăriilor casnice, finanțate în mare parte din contul sporirii veniturilor interne (salariul real a crescut în această perioadă de circa 2,3 ori), precum și din veniturile rezidenților obținute din munca peste hotare. Creșterea economică a continuat să aibă un caracter geografic polarizat, amplificând disparitățile în dezvoltarea social-economică a țării. În anul 2006, municipiului Chișinău îi revenea o jumătate din producția industrială și 56% din investițiile în capital fix. Întreprinderile înregistrate în Chișinău au contribuit cu aproape 91% la rezultatul financiar net obținut pe economie în anul 2006, cele din Bălți – cu 5,2%, iar cele înregistrate în raioane – cu numai 2,7%.

Tabelul 1: Privire generală asupra sectoarelor industriale și agricole

Sector	Contribuția la PIB (%)	Număr de angajați, mii per
Valoarea adăugată brută	83,2	
Agricultura, economia vânatului și silvicultura	15	422
Industria	14,4	161
Construcții	3,9	67
Comerț cu amănuntul și cu ridicata	10,4	196
Transport și comunicații	12,1	65
Alte activități	29,6	346
Impozite nete pe produs și import	16,8	
Produsul Intern Brut	100	

Evaluările efectuate asupra sistemului actual de management al substanțelor chimice, care includ producerea, importul, exportul, utilizarea substanțelor chimice, menționate în Profilul Național privind managementul substanțelor chimice denotă faptul că producerea substanțelor chimice se efectuează într-un volum mic, avînd cu un spectru îngust de substanțe chimice, orientat în mare majoritate spre piața autohtonă. Actualmente Republica Moldova activează 187 întreprinderi de producere a articolelor din cauciuc și materiale plastice și 69 întreprinderi din industria chimică (19 fabrici de produse parafarmaceutice și medicamente, 12 fabrici de săpunuri, detergenți, parfumerie și produse cosmetice, etc). Substanțele chimice sunt utilizate la fel în producerea hîrtiei, în industria ușoară, industria materialelor de construcției, industria alimentară, inclusiv și a vinului etc. Volumul producției industriale în anul 2007 constituie 26173,5 mil. lei, (2157,7 mil. dolari SUA) dintre care produselor industriei chimice (medicamente și produse farmaceutice, produse cosmetice și preparate pentru spălat, dioxidul de carbon și oxigenul) le revine 358,5 mil. lei, ceea ce constituie doar 1,4% din totalul volumului producției industriale.

Pentru satisfacerea necesităților economice naționale în substanțe chimice în anul 2007 acestea au fost importate în sumă de 317,7 mil. dolari SUA (8,6%) pentru produsele chimice și 414,0 mil. dolari SUA (11,2%) pentru produsele petroliere. Din substanțele chimice importate, principalele alcătuiesc: produse petroliere, îngrășăminte, pesticide, diverse materii prime, produse și substanțe pentru industria de prelucrare și pentru alte industrii. La fel s-a constatat că o parte din substanțele chimice importate în țară sunt ulterior reexportate (de exemplu: reexportul îngrășămintelor minerale sau chimice cu conținut a două sau trei elemente fertilizante în anii 2003-2004 au constituit circa 15-20%, pentru categoria de pesticide acest indice este nesemnificativ de 1-2%). În procesul producerii, importului și utilizării substanțelor chimice se atestă un potențial impact asupra mediului și sănătății populației. Factorii principali care pot provoca acest impact sunt activitățile ce țin de accidente industriale cu implicarea substanțelor chimice la transportare, utilizare sau depozitare sau utilizare cu ignorarea cerințelor către protecția mediului și a sănătății populației.

1.4 Starea calității mediului

Actualmente grija față de mediul înconjurător constituie o componentă esențială și primordială a dezvoltării economice, sociale, morale, spirituale și culturale a generațiilor în creștere. Sporirea consumului în ultimele decenii a adus la creșterea globală a produselor, inclusiv a celor chimice.

Gradul de poluare a componentelor de mediu (apă aer, sol) , inclusiv cu substanțe chimice este determinat în baza sistemului de monitoring, efectuat de către Serviciul Hidrometeorologic de stat, Centrul de Medicină Preventivă și alte instituții și agenți economici.

Ceea ce ține de monitoringul aerului atmosferic aceasta se efectuează prin intermediul a 17 posturi staționare, amplasate în 5 centre industriale: Chișinău, Bălți, Tiraspol, Bender și Rîbnița. La Leova și Hîncești se efectuează monitoringul în context transfrontier. Principalele surse de poluare a aerului atmosferic, asociate de substanțele chimice sunt emisiile din sursele fixe de poluare, termoenergetică, și din sursele mobile de poluare.

Monitorizarea stării resursele acvatice se efectuează prin 49 de secțiuni de supraveghere pe 16 râuri, 6 bazine de acumulare după 4 hidrochimici, 5 grupuri de elemente hidrobiologice. Datele de monitoring demonstrează că nivelul de poluare a acestora nu a suferit schimbări esențiale față de anii precedenți.

Poluarea solurilor, inclusiv cu produse petroliere, substanțe chimice este un produs al managementului neadecvat al acestora. Managementul actual al deșeurilor, inclusiv celor periculoase produce efecte negative asupra mediului și îndeosebi sănătății populației.

Informația disponibilă privind evidența morbidității profesionale, nu specifică cauza îmbolnăvirii sau impactul substanțelor chimice concrete, și aceasta nu ne oferă posibilitatea determinării morbidității profesionale și a patologiilor cronice, condiționate de activitatea profesională sau acțiunea substanțelor chimice. Deși sectorul industriei chimice nu este reprezentativ pentru Moldova, persistă cazuri de morbiditate profesională, condiționată de acțiunea substanțelor chimice, prezentate în tabelul 1.

Tabelul 1. Morbiditatea profesională, condiționată de acțiunea substanțelor chimice

Anii	2003	2004	2005	2006	2007
Total	6	6	7	3	5
Ponderea (%) patologii profesionale	16,1	24	28,0	16,6	15,6

Situație analogică se observă și în activitatea evidenței indicilor mortalității prin intoxicații, condiționate de acțiunea substanțelor chimice. Cele mai dese cazuri de deces sunt pe urma intoxicărilor cu gaze de monoxid de carbon, se atestă decese și din cauza intoxicării cu medicamente, pesticide și alte substanțe toxice, menționate în tabelul 2.

Tabelul 2: Indicii mortalității prin intoxicații (fără intoxicațiile cu alcool)

Anii	2003	2004	2005	2006	2007
Numărul persoanelor decedate în urma intoxicațiilor cu					
<i>Medicamente</i>	1	5	3	0	7
<i>Alte substanțe toxice</i>	13	14	38	16	19
<i>Gaze</i>	38	52	45	66	65
<i>Pesticide</i>	9	16	10	10	3

Producerea, utilizarea substanțelor chimice este asociată cu riscuri potențiale pentru sănătatea umană și mediul înconjurător, prin caracterul dăunător al acestora precum și a acțiunilor explozive, otrăvitoare, corozive, cancerigene, infecțioase, mutagene etc. Datorită riscului pe care îl prezintă substanțele chimice periculoase pentru mediu și sănătate a umană, activitățile desfășurate cu implicarea acestor substanțe trebuie să prezinte un interes deosebit, din partea tuturor factorilor implicați și în primul rând responsabilitatea trebuie să-i revină operatorului.

Problema de maximă actualitate constă în găsirea soluțiilor acceptabile pentru înlocuirea tehnologiilor vechi poluatoare, care utilizează substanțe cu efecte nocive asupra sănătății populației și mediului, în vederea asigurării unei dezvoltări durabile, în deplină siguranță pentru sănătatea omului și a mediului.

Poluarea crescândă a componentelor de mediu, cu substanțe chimice este un motiv serios de îngrijorare, deoarece în afară de impactul cauzat sănătății populației, acesta contribuie și la influențarea climei, și stratului de ozon.

Creșterea îngrijorării privind eficiența protecției mediului și sănătății umane la nivel internațional, a condus la dezvoltarea unei politici internaționale privind substanțele chimice, fiind încorporată în multiple instrumente internaționale, inclusiv în Agenda 21.

În scopul dezvoltării durabile a societății, măsurile ce țin de protecția mediului trebuie să fie integrate în toate sectoarele economiei naționale, dezvoltând o unică politică în acest domeniu.

Schimbările climatice, efectul deșertificării din ultimul deceniu impune obiective tot mai stricte vis-a-vis de sursele de emisii a gazelor cu efect de seră, pentru a reduce ultimele. Emisiile gazelor cu efect de seră, a substanțelor ce distrug stratul de ozon, a poluanților organici persistenți și a metalelor grele au alertat comunitatea mondială să întreprindă măsuri colective în elaborarea și implementarea programelor de prevenire a poluării aerului. Schimbarea climei o problemă globală, care esențial poate influența dezvoltarea umanității în viitorul apropiat. Pentru Republica Moldova domeniile prioritare în acest aspect sînt ecosistemele, sectorul agricol și sănătatea umană. Specializarea preponderentă în ramura agricolă a comunităților rurale și gospodăriilor de fermier în Republica Moldova în domeniul agriculturii (în prezent 45% din populația țării lucrează în sectorul agricol) a sporit puternic dependența și vulnerabilitatea la hazardurile naturale, care sunt în creștere din cauza sporirii acțiunii unui număr important de factori climaterici cauzate de schimbarea climei, degradarea mediului, urbanizarea și creșterea numărului populației etc. Dezvoltarea agriculturii pe viitor va fi condiționată și mai tare de utilizarea produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților, în scopul combaterii efectelor schimbărilor climaterice.

Acțiunile prioritare naționale în domeniul protecției mediului, actualmente sunt ajustarea cadrului legislativ și normativ național la Directivele UE, și la cerințele actelor internaționale, la care Republica Moldova este parte, pentru contribui în comun la reducerea impactului asupra mediului în regiune și în plan internațional.

II. Analiza situației și a golurilor

2.1 Cadrul instituțional, politic și legislativ

II.1.1 Politica dezvoltării durabile în domeniului protecției mediului

Dezvoltarea durabilă constituie un obiectiv global care guvernează toate politicile și activitățile la nivel internațional, se referă la menținerea capacității Pământului de a susține viața în toată diversitatea ei și este bazată pe principiul democrației, egalității dintre sexe, solidaritate, respectul față de lege și față de drepturile fundamentale, inclusiv libertatea și egalitatea de șanse pentru toți. Acesta își propune îmbunătățirea continuă a calității vieții și a bunăstării pe Pământ, atât pentru generațiile prezente, cât și pentru cele viitoare.

Republica Moldova și-a manifestat voința de a se conforma standardelor internaționale, inclusiv de a se integra în procesul global de tranziție spre o dezvoltare durabilă, prin promovarea unei economii dinamice, care să asigure locuri de muncă și un înalt nivel de educație, ocrotirea sănătății, coeziune socială și teritorială și protecția mediului, într-o lume sigură, care respectă diversitatea culturală.

Actualmente, grija față de mediul înconjurător constituie o componentă esențială și primordială a dezvoltării economice, sociale, morale, spirituale și culturale a generațiilor în creștere. Sporirea consumului în ultimele decenii a adus la creșterea globală a produselor, inclusiv a celor chimice. Substanțele chimice joacă un rol important în societate, fiind folosite în fiecare zi, de la medicamente la mașini și de la materiale de construcții la jucării, iar societatea modernă a devenit total dependentă de acestea în industrie, agricultură, informatică, etc.

Creșterea îngrijorării privind eficiența protecției mediului și sănătății umane, a condus la dezvoltarea unei politici internaționale privind substanțele chimice, fiind încorporată în multiple instrumente internaționale, inclusiv în Agenda 21, adoptată la Summit-ul pentru Dezvoltare Durabilă de la Johannesburg (2002), iar capitolul 19 a stabilit anul 2020 drept obiectiv pentru stabilirea unui management durabil al substanțelor chimice pe întreg ciclul de viață.

Având în vedere că Republica Moldova participă activ în colaborarea internațională privind protecția mediului, inclusiv în domeniul gestionării substanțelor chimice și grație susținerii financiare din cadrul Programului „Start rapid” a fost posibilă elaborarea Programului Național privind managementul substanțelor chimice în Republica Moldova.

Gestionarea substanțelor chimice în Republica Moldova este abordată fragmentar de mai multe autorități ale administrației publice centrale, fiind acoperite aspectele de import, utilizare, transportare, inclusiv securitatea obiectelor industriale, fără a fi furnizată consumătorului în deplină măsură informația despre produs și calitatea lui, inclusiv potențialul impact asupra sănătății populației și a mediului înconjurător. Supravegherea și controlul utilizării substanțelor chimice se efectuează ramural, fiind mai amplu acoperit sectorul agrar.

Pe parcursul a 15 ani de independență Republica Moldova și-a dezvoltat cadrul legal național, inclusiv în domeniul gestionării substanțelor chimice. Deși țara a ratificat mai multe convenții de mediu ce reglementează activitatea agenților economici și utilizarea substanțelor chimice în scopul protecției mediului înconjurător la nivel local și internațional, prevederile acestora nu au fost transpuse în legislația națională. Astfel, cadrul juridic național reglementează gestionarea substanțelor periculoase, inclusiv a POP în linii generale, fără a specifica denumirea substanțelor. Cadrul legislativ național în vigoare prevede modalitatea de conlucrare în domeniul administrării substanțelor chimice a autorităților administrației publice centrale de specialitate și responsabilitățile agenților economici licențiați și /sau autorizați în utilizarea substanțelor chimice. Însă, în același timp, cadrul juridic național, reglementează insuficient responsabilitățile producătorului/importatorului vis-a-vis de asigurarea informării consumătorului despre calitățile periculoase ale substanțelor chimice, despre clasificarea și etichetarea acestora. Legislația națională în domeniul vizat nu specifică criteriile pentru evaluarea și înregistrarea substanțelor chimice, cerințe la import, producere și utilizare, comportamentul acestora, reieșind din condițiile de utilizare. De asemenea nu sunt stipulate drepturile angajaților care sînt antrenați în activitățile de gestionare a substanțelor chimice, făcîndu-i vulnerabili în față riscului asociat de impactul potențial al substanțelor chimice. Să nu uităm și de faptul că în aceste condiții agenți economici vor fi ei defavorizați la plasarea produselor pe piață dacă nu vor respecta cerințele internaționale către ambalare și etichetare, inclusiv aprecierea adecvată a informației despre proprietățile periculoase ale substanțelor chimice.

Cadrul general de reglementare a gestionării substanțelor chimice constă din Legea privind regimul produselor și substanțelor nocive, Legea privind protecția consumatorilor, Legea privind protecția mediului înconjurător, Legea cu privire la protecția civilă, Legea privind asigurarea sanitaro – epidemiologică a populației, Legea cu privire la protecția muncii, precum și alte acte legislative și normative.

Concomitent, politicile ramurale în special sectorul agrar, energetic și farmaceutic suplimentează cadrul general legislativ cu legi ordinare în gestionarea preparatelor de uz fitosanitar, produselor petroliere, substanțelor farmaceutice etc. Sectorul industrial, fiind

preocupat în mare măsură de dezvoltarea economiei naționale, acordă atenție insuficientă problemelor de gestionare a substanțelor chimice.

Cadrul juridic actual în domeniul substanțelor chimice prevede reglementări generale în acest sector cu referire la aplicarea GOST-urilor din perioada URSS și mai puțin cu referire la standardele noi europene în acest domeniu. Legislația ramurală conține reglementări mai vaste privind gestionarea substanțelor chimice și îndeosebi pentru ramura agricolă și a medicinei. Nu sunt reglementate nici printr-un act legislativ și normativ utilizarea pesticidelor și chimicalelor în industria mobilei, în sectorul telecomunicațiilor, industria materialelor de construcție și alte domenii. În alte sectoare reglementarea substanțelor chimice se limitează doar la procesul de licențiere a activității de import.

În actuala legislație privind gestionarea substanțelor chimice sunt goluri care țin de implementarea Legii privind regimul substanțelor și produselor nocive (lipsa registrului substanțelor chimice, lipsa evidenții utilizării acestora, etc.). De asemenea, se conțin lacune în procedura de import, care nu prevede crearea unei baze de date transparente referitor la spectrul și cantitatea utilizată a substanțelor chimice, inclusiv cu specificarea pe ramuri. Lipsesc cerințe către etichetarea substanțelor chimice, nu este reglementată utilizarea substanțelor chimice periculoase restricționate la nivel internațional (metale grele, asbest, POP și altele).

Legislația actuală nu este armonizată la directivele UE și nu include prevederi ale convențiilor internaționale și regionale ratificate de țară, SAICM, alte prevederi ce țin de educație și conștientizare a societății despre riscurile posibile de la utilizarea substanțelor chimice.

Actualmente se constată un nivel redus al sistemului de colectare a datelor ce țin de producerea, importul, exportul, depozitarea, transportarea, utilizarea și eliminarea deșeurilor periculoase și a substanțelor chimice. În sectorul agricol este bine stabilit un sistem eficient de evidență a substanțelor și produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților din partea Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare (înregistrarea și supravegherea pe parcursul "ciclului întreg de viață") pe când în sectorul industrial acest sistem este limitat în prezentarea datelor pentru anuarul statistic. Agenții economici nu raportează nici unui organ al administrației publice centrale despre spectrul și volumul substanțelor chimice utilizate în industrie. În același timp legislația națională în domeniul gestionării substanțelor chimice nu prevede obligațiuni ce țin de colectarea datelor privind utilizarea substanțelor chimice, cu excepția celor utilizate în sectorul agrar. În lipsa unui control strict din partea celor responsabili, agenții economici nu raportează corect despre cantitățile de deșeuri, inclusiv periculoase acumulate și depozitate. Din lipsa informației adecvate a agentului economic despre substanțele chimice cu termen expirat, acestea nu sunt trecute la deșeuri și evident nu sunt luate la evidența statistică a deșeurilor. Ca rezultat al evaluărilor efectuate, devine clară necesitatea unor reglementări legislative și planificarea măsurilor pentru asigurarea eficienței a implementării politicii actuale în acest domeniu.

Sistemul de informație referitor la proprietățile periculoase a substanțelor chimice este la fel limitat, eticheta substanțelor chimice importate/exportate/re-ambalate/utilizate etc., și „Fișa de securitate” a substanțelor chimice este incompletă și nu conține informația despre gradul de pericolozitate a substanței chimice; în acestea lipsesc cuvintele de semnalare „periculos” sau „atenție”; pictogramele Națiunilor Unite; măsuri de răspuns în caz de pericol, incident, inhalare, etc., în corespundere cu standardele internaționale. Sunt necesare adoptarea a noilor cerințe către eticheta substanțelor chimice, care vor contribui la reducerea impactului asupra mediului și

protejarea sănătății populației de la utilizarea neadecvată a substanțelor chimice, începând de la producere/comercializare până la depozitare/eliminare a substanțelor chimice.

Problemele naționale prioritare în domeniul managementului substanțelor chimice în Republica Moldova sunt determinate de Profilul Național ca următoarele:

- Actualul sistem de reglementare a substanțelor chimice nu asigură în mod corespunzător nevoile de protecție a publicului, a angajaților și a mediului de la efectele negative ale produselor chimice.
- Baza legislativă actuală nu corespunde inițiativelor internaționale și nu reglementează gestionarea adecvată pe întreg ciclul de viață a substanțelor chimice în scopul prevenirii poluării mediului și a asigurării sănătății publice și a angajaților;
- Sistemul aplicat pentru marcarea substanțelor chimice nu corespunde cerințelor Sistemului global armonizat de clasificare și etichetare (SGA);
- Lipsa unui sistem integru de evidență și raportare a substanțelor produse, utilizate, importate sau exportate, rămase în stoc sau eliminate, ceea ce contribuie la prezentare informației fragmentate pe sectoarele economiei naționale;
- Lipsa responsabilităților producătorului/ importatorului pentru asigurarea securității la manipularea substanțelor chimice pentru sănătate și mediu, a obligațiilor față de prezentarea informației necesare referitor la gradul de pericolozitate a substanțelor chimice, clasificarea și etichetarea lor, precum și necesitatea evaluării gradului de pericol și înregistrarea substanțelor chimice.
- Lipsa facilităților de utilizare/eliminare a deșeurilor periculoase, inclusiv a substanțelor și produselor chimice cu termen expirat, conduce la persistența unui pericol potențial de poluare cu substanțe chimice cu termen expirat prin abandonare ilicită, acumularea ambalajelor contaminate cu substanțe chimice (pesticide, produse petroliere, etc.);
- Lipsa informației privind spectrul și cantitățile de substanțe cu termen expirat, prin urmare autoritățile întâmpină dificultăți în stabilirea priorităților și modalităților de eliminare.

II.1.2 Rolul autorităților administrației publice centrale și locale

În ultimul deceniu, Republica Moldova a depus eforturi considerabile în vederea îmbunătățirii și ajustării cadrului instituțional în domeniul protecției mediului. În prezent, sistemul administrativ privind protecția mediului include la cel mai înalt nivel:

- (i) *Președintele*, care este responsabil pentru starea mediului în țară în fața comunității internaționale;
- (ii) *Parlamentul*, prin intermediul a două comisii (*Comisia pentru administrația publică, ecologie și dezvoltarea teritoriului* și *Comisia pentru protecție socială, sănătate și familie*) este responsabil pentru aprobarea principiilor politicii de mediu și ocrotirii sănătății pentru adoptarea legislației în domeniile vizate.
- (iii) *Guvernul*, este responsabil pentru implementarea politicii și legislației naționale de mediu și ocrotirii sănătății. Activitatea Guvernului este susținută de *Departamentul pentru agricultură și mediu*, precum și de un număr de comisii *inter-ministeriale ad hoc sau permanente*, create pentru a soluționa probleme specifice de mediu.

Conform legislației naționale de competența Guvernului în domeniul protecției mediului și ocrotirii sănătății ține:

- (i) realizează politica Parlamentului Republicii Moldova în domeniu;
- (ii) elaborează programe de ameliorare a calității mediului și ocrotirii sănătății populației;
- (iii) asigură relațiile externe ale Republicii Moldova cu alte state și cu organismele internaționale în domeniu;
- (iv) suportă finanțarea activității și înzestrarea tehnico-materială în cadrul comenzilor de stat pentru cercetările științifice în domeniu;
- (v) cere autorităților publice centrale și locale: reducerea poluării resurselor acvatice, aerului atmosferic, solului și subsolului cu substanțe toxice;
- (vi) adoptă hotărâri cu privire la gestionarea în agricultură, gospodăria comunală, industrie, energetică etc. a substanțelor chimice care pot afecta mediul și sănătatea omului;

Ministerul Mediului (MM) este autoritatea națională centrală de mediu care elaborează și promovează politicile și strategiile statului în domeniul protecției mediului, utilizării raționale a resurselor naturale, conservării biodiversității, participă la elaborarea compartimentului Ministerului în pronosticurile ce țin de dezvoltarea social-economică a țării; identifică problemele prioritare, elaborează și promovează programe și planuri naționale de acțiuni în domeniile sale de activitate, coordonează acțiunile ministerelor, departamentelor și ale autorităților administrației publice locale în vederea elaborării și implementării programelor și planurilor naționale, ramurale și locale în domeniu și exercită controlul asupra realizării lor.

Responsabilitatea de bază a *Ministerului Sănătății (MS)* constă în elaborarea politicilor și strategiilor de sănătate în contextul implementării politicilor guvernamentale de promovare și asigurare a sănătății populației; planificarea strategică, analiza, monitorizarea și evaluarea politicilor elaborate, examinarea multilaterală a impactului social, etc. al acestora (Hotărârea Guvernului nr.326 din 21 martie 2007).

De rînd cu activitățile de promovare a politicii agrare, asigurarea dezvoltării agriculturii, industriei alimentare și a localităților rurale, *Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare (MAIA)*, stimulează și monitorizează folosirea sistemelor de agricultură durabilă și eficientă, bazată pe menținerea și sporirea fertilității solului prin aplicarea metodelor și măsurilor respective agrotehnice, agrochimice de îmbunătățiri funciare, organizarea și amenajarea teritoriului, inclusiv prin întreținerea și dezvoltarea sistemelor hidroameliorative și de conservare a solului, de menținere a echilibrului ecologic, de valorificare a rezervelor de apă; (Hotărârea Guvernului nr. 578 din 15 iunie 2005).

Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale (SPCSE) din subordinea Ministerului Afacerilor Interne planifică, organizează, coordonează și execută măsurile de protecție civilă; coordonează activitatea autorităților administrației publice în domeniul prevenirii și lichidării consecințelor situațiilor excepționale; efectuează supravegherea de stat în domeniul protecției civile, inclusiv pentru respectarea prevederilor standardelor, normelor și regulilor de protecție radiativă, chimică, medico-biologică, etc.

Autoritățile administrației publice locale (APL) au responsabilități pentru protecția mediului în limitele teritoriului acestora, asigurând conformarea cu standardele și legislația aplicabilă. Legislația stipulează o serie de obligațiuni pentru *agenții economici* (de exemplu, de a-și desfășura activitatea în baza autorizațiilor de mediu, de a preveni poluarea, de a gestiona substanțele toxice într-un mod sigur pentru mediu, etc.).

II.1.3 Cadrul internațional de reglementare

În scopul dezvoltării sistemului de cooperare regională și internațională în domeniul protecției mediului înconjurător, inclusiv în domeniul managementului gestionării substanțelor chimice, Republica Moldova a ratificat un șir de tratate internaționale. Necesitatea promovării unei politici unice în domeniul mediului și resurselor naturale, de implementare a cerințelor privind protecția mediului în procesul reformării economiei naționale, ratificarea convențiilor internaționale cu privire la managementul substanțelor chimice, condiționează întreprinderea acțiunilor pentru reforma politică în acest domeniu.

Cooperarea regională și internațională este utilă în soluționarea problemelor de mediu comune pentru mai multe state, în cazul cadrului legal, cultural și de mediu comun, prin intermediu acțiunilor colective, care deseori necesită resurse financiare mari. În mod special, această cooperare se referă la implementarea convențiilor și tratatelor internaționale în domeniul managementului substanțelor chimice. Republica Moldova participă activ în colaborarea internațională, fiind totodată și parte la mai multe organisme internaționale. Cadrul internațional de reglementare în domeniul gestionării substanțelor chimice cuprinde următoarele acorduri multilaterale:

- Convenția Rotterdam privind procedura (PIC) de consimțământ prealabil în cunoștință de cauză aplicabilă anumitor produși chimici periculoși și pesticidelor care fac obiectul comerțului internațional

Convenția are drept scop să încurajeze împărțirea responsabilităților și cooperarea dintre părți în domeniul comerțului internațional cu anumiți produși chimici periculoși, pentru a proteja sănătatea populației și mediul de eventuale daune și pentru a contribui la utilizarea rațională, din punctul de vedere ecologic, a acestor produși, facilitând schimbul de informații referitoare la caracteristicile lor, instituind un procedeu național de luare a deciziilor, aplicabil importului și exportului acestora, și asigurând comunicarea acestor decizii părților. Republica Moldova a aderat la Convenția prin Legea nr. 389 –XV din 25.11.2004. Ministerul Mediului este desemnat drept Punct Focal pentru această convenție.

- Convenția Stockholm privind poluanții organici persistenti

Scopul convenției constă în protejarea sănătății umane și a mediului prin reducerea sau eliminarea emisiilor de poluanți organici persistenti care au impact special asupra femeilor și prin acestea asupra generațiilor viitoare. În acest moment, 12 substanțe sunt înregistrate ca POPs: aldrin, clordan, DDT (1,1,1 – tricloro-2,2-bis(4-clorofenil)etan), dieldrin, endrin, dioxine, furani, hexaclorbenzen, heptaclor, mirex, bifenili policlorurați (BPC) și toxafen. Aceste substanțe au proprietăți toxice, rezistă la degradare, se bioacumulează și sunt transportate prin aer, apă și prin intermediul speciilor migratoare, de-a lungul granițelor internaționale și pot fi depozitate departe de locul lor de emisie.

Convenția a fost ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 40-XV din 19.02.2004. Ministerul Mediului este desemnat drept Punct Focal pentru această convenție.

În mai 2009 Conferința Părților Convenției de la Stockholm a luat deciziile referitoare la completările anexelor A, B și C la Convenția. Ca urmare, lista substanțelor din anexele au fost completate cu următoarele substanțe din categoria poluanților organici persistenti:

Anexa A:

alfa hexaclorociclohexan (CAS: 319-84-6) și beta hexaclorociclohexan (CAS: 319-85-7);

clordecon (CAS: 143-50-0);

hexabromobifenil (CAS: 36355-01-8);

hexabromdifenil eter și heptabromdifenil eter, care, conform definiției introdus în noua parte III în anexa A, înseamnă: „2,2',4,4',5,5'- hexabromdifenil eter (BDE-153, CAS: 68631-49-2), 2,2',4,4',5,6'- hexabromdifenil eter (BDE-154, CAS: 207122-15-4), 2,2',3,3',4,5',6 heptabromdifenil eter (BDE-175, CAS: 446255-22-7), 2,2',3,4,4',5',6- heptabromdifenil eter (BDE-183, CAS: 207122-16-5) și alte hexa- și heptabromdifenil eteri prezentate în octabromdifenil eter comercial”;

lindan (CAS: 58-89-9);

pentaclorbenzen (CAS: 608-93-5);

tetrabromdifenil eter și pentabromdifenil eter, care, conform definiției introdus în noua parte III în anexa A, înseamnă: „2,2',4,4'-tetrabromdifenil eter (BDE-47, CAS: 40088-47-9) și 2,2',4,4',5-pentabromdifenil eter (BDE-99, CAS: 32534-81-9) și alte tetra- și pentabromdifenil eteri prezentate în pentabromdifenil eter comercial”.

Concomitent anexa A a fost completată cu noua parte IV privitor la prevederile de reglementare a hexabromdifenil eterului, heptabromdifenil eterului, tetrabromdifenil eterului și pentabromdifenil eterului.

Anexa B:

acid perfluorocantansulfonic (CAS: 1763-23-1), săruri acestuia și fluorura perfluorocantansulfonică (CAS: 307-35-7), printre care sunt: perfluorocantansulfonat de potasiu (CAS: 2795-39-3), perfluorocantansulfonat de litiu (CAS: 29457-72-5), perfluorocantansulfonat de amoniu (CAS: 29081-56-9), perfluorocantansulfonat de dietanolamoniu (CAS: 70225-14-8), perfluorocantansulfonat de tetraetilamoniu (CAS: 56773-42-3), perfluorocantansulfonat de didețildimetilamoniu (CAS: 251099-16-8).

Concomitent anexa B a fost completată cu noua parte III privitor la prevederile de reglementare a acidului perfluorocantansulfonic, sărurilor acestuia și fluorurii perfluorocantansulfonice.

Anexa C:

Pentaclorbenzen.

Conform Legii nr. 40-XV din 19.02.2004, „În conformitate cu articolul 25 punctul 4 din convenție, orice amendament la anexele A, B sau C va intra în vigoare pentru Republica Moldova după depozitarea instrumentului său de ratificare, acceptare, aprobare sau aderare la amendament”. La momentul de față amendamentele date nu sunt ratificate de Republica Moldova.

- Convenția Basel privind controlul transportului peste frontiere al deșeurilor periculoase și a eliminării acestora

Scopul convenției constă în protecția sănătății și mediului cauzate de efectele adverse de la generarea, managementul, transportare transfrontieră și eliminarea deșeurilor periculoase și altor deșeuri. Republica Moldova a aderat la Convenția prin Hotărârea Parlamentului nr. 1599-XIII din 10.03.1998. Ministerul Mediului este desemnat drept Punct Focal pentru această convenție.

- Convenția de la Viena pentru protecția stratului de ozon
 - Protocolul Montreal referitor la substanțele ce distrug stratul de ozon

Obiectivul de bază al tratatelor menționate constă în protejarea sănătății umane și a mediului înconjurător împotriva efectelor adverse care rezulta sau ar putea rezulta din activitățile umane care modifica sau ar putea modifica stratul de ozon.

Republica Moldova a aderat la Convenția și Protocolul de la Montreal prin Hotărârea Parlamentului nr. 966-XIII din 24.07.96. Ministerul Mediului este desemnat drept Punct Focal pentru această convenție.

- Convenția UNECE din 1979 asupra poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi (Convenția LRTAP)
 - Protocolul Aarhus privind poluanții organici persistenti
 - Protocolul Aarhus privind metalele grele

Scopul Convenției constă în protecția omului și mediului înconjurător contra poluării atmosferice, limitarea, în măsura posibilităților, reducerea în mod treptat a emisiilor, și prevenirea poluării atmosferice, inclusiv a poluării atmosferice transfrontiere pe distanțe lungi.

Republica Moldova a aderat la Convenția prin Hotărârea Parlamentului nr. 399-XIII din 16.03.95. Ministerul Mediului este desemnat drept Punct Focal pentru aceste tratate. În anul 2002 Republica Moldova, prin Legea nr. 1018-XV din 25.04.2002 a ratificat Protocolul privind poluanții organici persistenti și Protocolul privind metalele grele.

- Convenția UNECE privind efectele transfrontiere ale accidentelor industriale

Principalele obiective ale acestei Convenții sunt prevenirea, pregătirea și intervenția în cazul accidentelor industriale care pot avea efecte transfrontiere, inclusiv efectele unor astfel de accidente provocate de catastrofe naturale, precum și cooperarea internațională privind asistența reciprocă, cercetarea și dezvoltarea, schimbul de informații și schimburile de tehnologii în domeniul prevenirii, pregătirii și intervenției în cazul accidentelor industriale.

Republica Moldova a aderat la Convenție prin Hotărârea Parlamentului nr. 1546-XII din 23 iunie 1993.

- Convenția UNECE Aarhus privind accesul la informație, justiție și participarea publicului la adoptarea deciziilor în domeniul mediului
 - Protocolul privind registrele emisiilor și transferului poluanților

Scopul convenției constă în a contribui la protejarea drepturilor oricărei persoane din generațiile actuale și viitoare de a trăi într-un mediu adecvat sănătății bunăstării sale, fiecare parte va garanta drepturile privind accesul la informație, participarea publicului la luarea deciziei și accesul la justiție în probleme de mediu, conform prevederilor prezentei convenții. Convenția a fost ratificată de Republica Moldova prin Hotărârea Parlamentului nr. 346-XIV din 07.04.1999. Ministerul Mediului este desemnat drept Punct Focal pentru această convenție. În anul 2003 Republica Moldova a semnat Protocolul privind registrele emisiilor și transferului poluanților. Totodată pînă la momentul de față acest Protocol nu este ratificat.

- o Convenția privind interzicerea dezvoltării, producerii, stocării și folosirii armelor chimice și distrugerea acestora

Convenția menționată reglementează aplicarea prevederilor privind interzicerea dezvoltării, producerii, stocării și folosirii armelor chimice și distrugerea acestora, fiind ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr.537-XIII din 19 iulie 1995 și intrată în vigoare în Republica Moldova la 29 aprilie 1997. Ministerul Economiei este desemnat drept Punct Focal pentru această convenție.

- o Sistemul Global Armonizat de Clasificare și Etichetare a substanțelor chimice

Obiectivul acestui sistem este armonizarea internațională a sistemelor existente de clasificare și etichetare din diferite domenii precum transport, protecția consumatorilor și a mediului. Produsele chimice sunt produse și comercializate la nivel mondial, iar pericolele ce decurg din utilizarea lor sunt identice în toată lumea. De aceea, descrierea pericolelor nu ar trebui să fie diferită de la o țară la alta dacă produsul este același. Dacă se utilizează aceleași criterii pentru identificarea pericolelor și pentru etichetarea aferentă, nivelul de protecție al sănătății umane și al mediului devine mai coerent, transparent și poate fi comparat la nivel mondial. De asemenea, un sistem armonizat global de clasificare și etichetare aduce beneficii pentru întreprinderi pe măsura ce tot mai multe țări din lume vor adopta în legislațiile naționale criteriile GHS. În plus, existența unor condiții de etichetare mai stricte poate întări încrederea consumatorilor în produsele chimice.

Prevederi de preluare a Sistemului Global Armonizat de Clasificare și Etichetare a substanțelor chimice vor fi incluse în Legea privind substanțele chimice, iar mecanismele de implementare vor fi elaborate ulterior.

- o Codul Internațional de conduită privind distribuția și utilizarea pesticidelor

Scopul Codului constă în stabilirea unor standarde voluntare de conduită a populației și agenților antrenați sau asociați în distribuția și utilizarea pesticidelor, în particular acolo unde legislația națională din domeniu are lacune. Ministerul Agriculturii și Industrie Alimentare a examina necesitatea preluării acestui cod.

- o Convențiile Organizației Internaționale a Muncii (OIM) în domeniul substanțelor chimice

Activitatea OIM în domeniul chimicelor la locul de muncă include crearea de alianțe și parteneriate pentru promovarea utilizării în siguranță la locurile de muncă a chimicelor, asistență tehnică directă și distribuire de standarde și ghiduri pentru guverne parteneri sociali și alte grupuri interesate.

- i. Convenția nr. 170 privind Chimicalele din 1990 și Recomandarea aferentă nr. 177 reprezintă rezultatul eforturilor internaționale făcute pentru a îmbunătăți măsurile naționale și a armoniza standardele. Aceste acte au relevat nevoia de stabilire a unei politici coerente în domeniul siguranței utilizării chimicelor pornind de la clasificare și etichetare până la controlul tuturor aspectelor legate de utilizarea chimicelor. În special,

accentul trebuie pus pe rolurile și responsabilitățile autorităților competente, furnizorilor, angajatorilor, la fel ca și pe drepturile și obligațiile angajaților.

- ii. Convenția pentru Prevenirea Accidentelor Industriale Majore, nr. 174 din 1993 și Recomandarea aferentă, nr. 181, au ca scop protecția lucrătorilor, publicului și mediului față de accidente industriale majore, în special față de accidente majore cauzate de substanțe chimice și limitarea consecințelor unor astfel de accidente. Se aplică instalațiilor industriale care prezintă pericole majore cu excepția instalațiilor nucleare, activităților care implică materiale radioactive, instalațiilor militare și transportului în afara unităților economice altfel decât prin conducte.

Cooperarea internațională oferă posibilități de soluționare a problemelor naționale, oferind soluții de ajustare la standardele internaționale în domeniul managementului substanțelor chimice. Legea nr.595-XIV din 24.09.99 privind tratatele internaționale ale Republicii Moldova, impune ratificarea convenției concomitent cu aducerea în concordanță a legislației naționale cu prevederile acesteia. Atât convențiile ratificate apriori aprobării legii, cât și cele ulterioare au fost doar parțial transpuse în legislația națională, iar implementarea cerințelor necesită mari resurse umane și financiare. Totodată se atestă lipsa unei conlucrări interministeriale la implementarea convențiilor ratificate, fapt ce împiedică onorarea obligațiunilor asumate de țară. Republica Moldova permanent întreprinde măsuri de implementare a convențiilor internaționale, obține finanțare prin intermediul diferitor mecanisme de finanțare, pentru soluționarea problemelor care reiese din prevederile acestor convenții. Pe parcursul unui deceniu au fost și sunt în derulare mai multe proiecte pentru implementarea convențiilor internaționale în domeniul managementului durabil al substanțelor chimice. Prin intermediul susținerii financiare din Fondul Global de Mediu și NATO la moment sunt soluționate parțial problemele de eliminare a stocurilor de pesticide învechite cu conținut de POP și a uleiurilor cu conținut de PCB-uri. Guvernul Republicii Moldova participă cu cofinanțare la activitățile de eliminare a deșeurilor menționate.

De regulă, se întreprind măsuri de implementare a acelor convenții în cadrul cărora e posibil de obținut finanțare de la organismele internaționale, precum Convenția de la Stockholm, Convenția de la Viena și Protocolul Montreal, etc. Cu toate acestea convențiile și proiectele implementate nu acoperă tot spectrul de substanțe chimice periculoase utilizate în țară, dar planurile elaborate se referă numai la unele categorii de substanțe ca poluanții organici persistenți, substanțele ce distrug stratul de ozon. În scopul asigurării unor rezultate adecvate, activitățile de implementare a proiectelor sunt monitorizate de către Comitetele de supraveghere, membrii ai căror sunt reprezentanții autorităților administrației publice centrale interesate. Persistă totuși unele dificultăți în convocarea acestor comitete deoarece, membrii sunt antrenați în diverse activități la locul de bază de muncă. Lichidarea golurilor în actualul management al gestionării substanțelor chimice poate fi efectuat prin crearea unui cadru juridic adecvat pentru gestionarea substanțelor chimice, având ca obiectiv dezvoltarea sistemului național de administrare a substanțelor chimice, cu implicarea autorităților centrale de specialitate și autorităților administrației publice locale și a agenților economici. Programului național privind managementul durabil al substanțelor chimice va trasa obiectivele strategice de implementare sinergetică a convențiilor de mediu în domeniul gestionării substanțelor chimice.

Evaluarea capacităților naționale legislative, instituționale și tehnice privind implementarea convențiilor din domeniul managementului durabil al substanțelor chimice denotă următoarele obstacole în realizarea acordurilor :

- Lipsa unui organ central abilitat cu responsabilități în domeniul gestionării durabile a substanțelor chimice și de asigurare a securității chimice naționale;
- Lipsa unui cadru juridic adecvat pentru gestionarea durabilă a substanțelor chimice, care ar asigura implementarea unui mecanism eficient de coordonare a activităților în diverse sectoare economice în implementarea acordurilor internaționale în țară;
- Lipsa resurselor financiare bugetare pentru finanțarea cadrelor angajate în noua structură responsabilă pentru asigurarea dezvoltării managementului durabil al substanțelor chimice.

II.1.4 Infrastructura actuală

Infrastructura actuală în domeniul managementului substanțelor chimice include ansamblul elementelor ce țin de gestionarea substanțelor chimice și a relațiilor dintre acestea, care formează și sprijină sistemul managementului substanțelor chimice. Infrastructura managementului substanțelor chimice o constituie infrastructura calității și cea de producție. Relațiile dintre aceste categorii ale infrastructurii se axează pe sistemul informațional, sistemul de standarde internaționale, sisteme de cercetare și monitoring în domeniul dat, capacități de eliminare a substanțelor chimice și programe educaționale, care sunt asigurate și coordonate de ministerele ramurale, centrele și instituțiile științifice și mediul de afaceri cu toate formele de sale de proprietate. Dezvoltarea infrastructurii este cheia de succes al calității, care la rândul său reprezintă complexul de aspecte pentru satisfacerea necesităților și așteptărilor consumatorilor, al mediului de afaceri și al societății în întregime, devenind un factor crucial pentru relansarea economiei și asigurarea liberei circulații a mărfurilor atât în aspect regional, cât și internațional.

În același timp, buna intenție a Guvernului Republicii Moldova de a dezvolta infrastructura în domeniul managementului substanțelor chimice ar face posibil atragerea investițiilor în acest domeniu și ar contribui la onorarea obligațiilor țării de conformare și raportare la acordurile internaționale multilaterale din domeniul substanțelor chimice, cum ar fi Convențiile de la Stockholm, Basel și Rotterdam, Protocolul Montreal, Protocoalele UNECE privind metalele grele și poluanții organici persistenti este și în același timp ar asigura accesul la bazele de date internaționale și dezvoltarea bazelor de date naționale în domeniul mediului și a substanțelor chimice și în contextul reducerii impactului asupra mediului și sănătății umane și sporii securității la utilizarea substanțelor chimice.

II.1.4.1 Sistemul informațional

În ultimii 10 ani, în republică au fost adoptate un șir de acte legislative și normative, care reglementează sfera informatizării, ordinea formării și utilizării resurselor informaționale de stat, precum și informația ce se conține în acestea. În condițiile actuale, cu eforturile Ministerului Dezvoltării Informaționale și Comunicații și a altor ministere și organizații, legislația informațională continuă să fie perfecționată în contextul evoluției relațiilor social-economice în societate.

Referitor la sistemul general informațional în domeniul protecției mediului, actualmente atât la nivel central cât și local există o serie de autorități publice și servicii cu responsabilități de a obține și furniza informații privind starea și calitatea mediului, impactul substanțelor chimice asupra sănătății umane, parțial și a reacțiilor în cazurile accidentele industriale. Odată cu crearea societății informaționale, autoritățile administrației publice centrale și de specialitate sunt obligate să asigure transparența activității sale, inclusiv a deciziilor luate prin plasarea pe paginile web a rapoartelor de activitate, cadrului politic și legislativ, datelor privind starea

mediului, rezultatelor studiilor și cercetărilor efectuate, ca exemplu pagina Guvernului Republicii Moldova www.gov.md conține trimiteri la toate adresele web ale autorităților administrației publice centrale și de specialitate și locale, unde pot fi găsite informațiile ce țin de activitatea acestor organe, inclusiv actele de reglementare a substanțelor chimice.

Spre regret, actualmente Republica Moldova nu dispune de un sistem informativ cu capacități adecvate ale sistemelor de informații necesare pentru implementarea prevederilor convențiilor ce țin de managementul substanțelor chimice, care ar permite statului să acumuleze date inițiale dispersate pe la diferite instituții, fără ca acestea să fie colectate printr-o metodă unificată clară (cu excepția datelor hidrometeorologice), care evident ar include și activitățile de reacție asupra accidentelor industriale. Accesul populației la aceste date ar putea fi asigurate prin Legea privind accesul la informație, nr. 982-XIV din 11.05.2000.

În același timp politica de stat în domeniul accesului publicului la informație, inclusiv în domeniul managementului substanțelor chimice, și a reacțiilor de răspuns la accidentele industriale asociate cu substanțele chimice rămâne a fi parțial soluționată.

Sarcinile principale ale Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale în realizarea, reacții de răspuns, activităților de pregătire și implementare a măsurilor de recuperare în caz de situații excepționale constau în organizarea pregătirii prealabile și multilaterale a populației, a obiectelor economiei naționale, forțelor SPCSE pentru desfășurarea acțiunilor în cazul apariției pericolului situațiilor excepționale și în condițiile lor, instruirea populației, pregătirea forțelor și mijloacelor pentru activitate în caz de pericol sau declanșare a situațiilor excepționale; protecția populației și a proprietății în condițiile situațiilor excepționale, executarea lucrărilor de salvare și a altor lucrări urgente în condițiile situațiilor excepționale și la lichidarea efectelor acestora.

Protecția civilă în Republica Moldova se organizează conform principiului teritorial, în corespundere cu organizarea administrativ-teritorială a republicii, cuprinzând toate ramurile economiei naționale, iar organizarea protecției civile la toate nivelele de gospodărire poartă un caracter obligatoriu.

Planificarea activităților ce țin de cazurile situațiilor excepționale se efectuează în baza Instrucțiilor organizatorico-metodice privind pregătirea protecției civile a Republicii Moldova. Anual se efectuează aplicații în 6-7 municipii și raioane, cu antrenarea conducătorilor tuturor nivelelor și specialiștilor obiectivelor periculoase, stimulând diverse situații excepționale cu implicarea substanțelor chimice. Simularea activităților de situații excepționale sunt mediatizate în sursele de informare publică precum presa, TV, radio, Internet, etc., și sunt însoțite de alarme sonore pentru atenționarea publicului asupra evenimentelor derulate.

Reacția de răspuns în situațiile excepționale sunt diverse și depind de categoria de pericolozitate a obiectului, de locația incidentului și de gradul de afectare a obiectului. De cele mai deseori autoritățile reacționează prompt la cele întâmplare intervenind cu tehnică specială în lichidarea consecințelor. Mai vulnerabile din punct de vedere a securității chimice au fost și rămân a fi depozitele de deșeuri de pesticide, așa cum la aceste obiecte au fost cele mai multe incendii. MAIA de comun acord cu APL întreprind măsuri de asigurare a pazei la depozite, dar sursele incendiilor nu întotdeauna sunt depistate la timp. Incendiile la depozitele de substanțe chimice au loc pe motivul nerespectării securității tehnice la depozitare sau din cauza factorului uman. De asemenea au avut loc mai multe accidente la transportarea substanțelor chimice, motivul fiind condițiile meteo nefavorabile sau neatenția șoferilor. Ceea ce ține de prevenirea incidentelor cu implicarea substanțelor chimice periculoase, autoritățile administrației publice centrale de specialitate întreprind anual un șir de măsuri în acest scop, efectuând controale la obiectele

periculoase din punct de vedere radiativ-chimic cu întocmirea actelor și prescripțiilor pentru conducătorii obiectivelor periculoase.

II.1.4.2 Capacități de cercetare și monitoring

Un rol extrem de important în promovarea managementului rațional al substanțelor chimice îl reprezintă sfera de cercetare care poate contribui esențial la dezvoltarea domeniului. Republica Moldova dispune de capacități în acest domeniu, care sau păstrat după declinul economic, în cadrul instituțiilor Academiei de Științe, în subordinea organelor administrației publice centrale de specialitate și mai puțin în cadrul întreprinderilor industriale, care produc sau utilizează substanțe chimice. Odată cu declinul economic de care a fost afectată economia țării în anii 1992 -2000 au fost diminuate investițiile în sfera cercetărilor, monitoringului și a evaluării impactului asupra mediului cauzat de sectoarele industriale.

O relansare a acestui domeniu a început totuși odată îmbunătățirea cooperării internaționale în domeniul protecției mediului și în alte domenii ale economiei naționale. În proiectele de cercetare finanțate din bugetul de stat sau din resurse extrabugetare sunt implicate instituții de cercetare și dezvoltare din cadrul ministerelor și al departamentelor Academiei de Științe. Este bine cunoscut faptul că sistemul de cercetare și dezvoltare poate exista doar dacă finanțarea nu scade sub nivelul critic de 0,4% din PIB. Cu toate acestea, în Republica Moldova, pe parcursul ultimului deceniu, acest nivel a ajuns la 0,18-0,20% din PIB. Pentru o influență pozitivă asupra economiei naționale, sunt necesare investiții de peste 1% din PIB. Din acest considerent, se impun eforturi considerabile din partea Guvernului RM pentru finanțarea sectorului de cercetare științifice: în următorii 3-4 ani, de la cele 70 milioane de lei de astăzi trebuie de majorat suma până la 350-400 de milioane de lei. Desigur, anumite măsuri de atragere a fondurilor extrabugetare de la sectorul privat, inclusiv investiții externe, sunt mult necesare. O condiție obligatorie pentru îmbunătățirea activităților de cercetare-dezvoltare, monitoring inclusiv și la solicitarea producătorului poate fi includerea acesteia în noul cadru legal. Important este de menționat, că responsabilitățile producătorului/importatorului, la etapa actuală nu sunt îndeajuns realizate din mai multe motive, inclusiv și din lipsa acestor responsabilități și expertizei pentru efectuarea cercetărilor, a evaluărilor și a monitoringului asupra substanțelor chimice, stipulate în legislația națională. Reducerea de către producător a oricărui risc de la producere cu implicarea substanțelor chimice, poate fi realizată prin utilizarea substanțelor chimice netoxice alternative, însă acestea sunt mai puțin accesibile și mai costisitoare, decât cele toxice, ceea ce face dificil trecerea agentului economic la tehnologii inofensive și la substanțe chimice alternative. În acest context, instituțiile științifice ar putea asigura întreprinderile cu expertiză și îndrumările necesare. Acest lucru ar trebui să se facă cu suportul financiar al întreprinderii și, fără a elibera întreprinderilor de responsabilitățile lor legale.

În prezent există unele condiții favorabile pentru activitățile de cercetare, create odată cu aprobarea de Parlamentul RM a Codului de știință și inovație (Hotărârea Parlamentului nr. 259-XV din 15 iulie 2004). Acest document include un șir de cate legislative și normative, care va întări capacitățile de cercetare științifică în toate domeniile prioritare statului.

Monitorizarea indicatorilor de mediu este foarte importantă pentru evaluarea progreselor realizate în domeniul protecției mediului, dezvoltarea politicilor de mediu, precum și pentru stabilirea obiectivelor pentru evaluarea implementării lor. De asemenea ei au însemnătate în procesul de sensibilizare și informare a opiniei publice. Indicatorii de poluare sunt monitorizați parțial la nivel național, iar indicatorii resurselor naturale vor deveni subiecte ale monitorizării.

Analiza aprofundată a stării de lucruri actuale în domeniu a dovedit că obținerea de date reprezentative privind situația ecosistemelor, dinamica modificării lor, crearea unei baze de date, care să reflecte în special diversitatea biologică, emisiile de gaze cu efecte de seră, calitatea solului, crearea unor puncte staționare de observare cu scopul punerii în aplicare a prevederilor acordurilor internaționale în domeniul managementului substanțelor chimice trebuie să fie realizate prin intermediul monitorizării ecologice. Aceasta va include, în primul rând, sistemul de observare permanentă a stării habitatului și a factorilor care îl poluează, surse staționare și mobile de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră, POP-uri și metale grele, starea solului, precum și metodologia de realizare a unor astfel de observații. Mai favorabilă este starea curentă a monitorizării climatice, care funcționează ritmic în conformitate cu dispozițiile din Regulamentul cu privire la activitatea meteorologică.

- Monitoringu și observările asupra poluării mediului cu substanțe otrăvitoare, cu acțiune puternică, toxică, radioactive și cu mijloace bacteriene (biologice) se efectuează de către Rețeaua națională de observare și control de laborator (RNOCL) compusă din 162 de laboratoare ale autorităților administrației publice centrale de specialitate și subdiviziunile acestora.

Observarea și controlul de laborator se organizează în scopul depistării la timp a contaminării radioactive, chimice și biologice a solului, aerului, apei, materiilor prime alimentare, furajelor și a altor obiective ale mediului înconjurător, precum și pentru efectuarea oportună a măsurilor de protecție a populației, a efectivului formațiunilor protecției civile, a animalelor, plantelor și apei contra contaminării cu substanțe radioactive, otrăvitoare, puternic toxice și agenți biologici.

RNOCL este constituită actualmente din Ministerul Sănătății, Ministerul Mediului, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Serviciul Hidrometeorologic de Stat. Un monitoring parțial al manipulării substanțelor chimice (pesticidelor), se efectuează în baza Legii cu privire la protecția plantelor, care accentuează necesitatea evidenței contabile la nivelul Registrului pesticidelor și comercianților /distribuitorilor pentru a facilita monitorizarea ulterioară a acestor activități și controlul Agenției pentru Protecția Plantelor la nivel raional. În baza Hotărârii Guvernului cu privire la prevenirea importului și comercializării ilicite a produselor chimice și biologice utilizabile în agricultură și silvicultură pe teritoriul republicii (HG 740/1995), Ministerul Afacerilor Interne și Serviciul Vamal au sarcina de a controla în permanență substanțele chimice și biologice importate. Responsabilitatea comercianților de a duce evidența la fel este stabilită. Însă acest sistem, după cum sa menționat mai sus nu este perfect din lipsa responsabilităților.

II.1.4.3 Capacități de eliminare

În legislația națională din domeniul protecției mediului nu există reglementări privind crearea capacităților sau specificarea condițiilor de eliminare, neutralizare a substanțelor chimice, a deșeurilor periculoase, obligațiuni ale agenților economici sau ale structurilor naționale referitor la aceste aspecte cu excepția unor normative tehnice ce țin de proiectarea obiectivelor de depozitare și neutralizare a deșeurilor și a substanțelor toxice. În aceste condiții actualmente lipsește infrastructura adecvată de depozitare a stocurilor de substanțe chimice inutilizabile sau învechite, precum și de eliminare a lor. Este cunoscut că Republica Moldova este doar utilizator a substanțelor chimice, importate din alte state și nu posedă materia primă, inclusiv industrie de producere a substanțelor chimice. Cu toate acestea în țară există totuși unele capacități de reciclare a maselor plastice, o parte dintre acestea fiind construite încă în perioada

URSS, altele fiind lansate de curând în sectorul privat, altele sunt de reciclare a uleiurilor, de eliminare a deșeurilor galvanice. La fel în țară există capacități de utilizare a echipamentului frigorific, livrat țării drept asistență tehnică pentru recuperarea și reciclarea agenților frigorifici (freoni). Pe parcursul funcționării oficiului "Ozon" în cadrul MM au fost implementate mai multe proiecte care au avut drept scop suprimarea eşalonată a SDO, fiind repartizat gratis echipament frigorific către 71 firme și întreprinderi din republică care activează în sectorul frigorific și de condiționare a aerului.

Eliminarea este o parte integrală și esențială a managementului substanțelor chimice, pentru prevenirea poluării mediului, însă soluționarea eliminării deșeurilor periculoase rămâne a fi o problemă stringentă din mai multe motive, inclusiv din lipsa resurselor financiare și lipsa tehnologiilor inofensive mediului în țară, precum și lipsa responsabilităților agenților economici, care produc aceste deșeuri, față de necesitatea eliminării inofensive a acestora prin diferite metode, inclusiv și transportarea acestora pentru eliminare în afara hotarelor țării, unde sunt tehnologii adecvate, fiind aplicată procedura de transportare transfrontieră a deșeurilor. Această obligațiune necesită de a fi inclusă în conceptul, strategia și legislația din acest domeniu.

O mare problemă pentru mediu este reprezentată de deșeurile industriale, care constituie surse de risc pentru sănătate datorită conținutului de substanțe toxice, precum metalele grele (plumb, cadmiu), pesticide, solvenți, uleiuri uzate, POP, etc. Problema cea mai dificilă pentru gestionarea deșeurilor cu conținut de substanțe chimice o constituie lipsa capacităților de tratare și eliminare acestora în țară. Un pericol pentru mediu astăzi sunt cantitățile acumulate, istoric de deșeuri periculoase de la industria vinului (circa 3900 de tone), care din lipsa tehnologiilor necesare nu pot fi eliminate și din alte ramuri ale industriei naționale. În țară nu există capacități de eliminare a deșeurilor cu conținut de mercur (lămpile luminescente), care se acumulează anual la întreprinderi, nu există rețele de colectare a acestor deșeuri periculoase pentru a reduce poluarea de la acestea.

Actualmente pe teritoriul republicii, conform formularului statistic F1 se depozitează circa 210 tone și circa 2300 tone de deșeuri de hidroxizi, rezultați în urma tratării apelor reziduale galvanice, care sunt înhumați la poligonul de deșeuri galvanice din Hecii Noi, r. Sângerei.

Ceea ce ține de tuburile uzate cu conținut de mercur, acestea sunt acumulate pe teritoriul întreprinderilor, iar deseori sunt eliminate în containere de rînd cu deșeurile menajere. Conform unor estimări anual sunt importate și comercializate circa 450 mii buc, fiecare tub conținând 0,014 gr. de Hg. Conform datelor Inspectoratului Ecologic de Stat actualmente la întreprinderi sînt depozitate circa 235 mii bucăți.

Din insuficiența infrastructurii în domeniul managementului substanțelor chimice există și alte cantități de deșeuri periculoase, reactive, solvenți, vopsele, uleiuri, produse petroliere, care sunt depozitate la întreprinderi, formând stocuri, uneori dispărând fără urmă, provocând impact asupra mediului. În același timp de la stocarea și păstrarea neadecvată a deșeurilor periculoase în țară există terenuri contaminate cu pesticide cu produse petroliere. Acestea se întâmplă din lipsa resurselor financiare, a metodelor și a tehnologiilor de eliminare necesare și a sistemului integrat de gestionare a acestor chimicale. Chiar și în cazul pesticidelor, eliminarea stocurilor vechi nu este abordată direct în Legea cu privire la protecția plantelor, cu excepția faptului că containerele nepotrivite ar trebui să fie excluse din import și, ulterior, înlocuite din cauza riscului înalt de deteriorare. Se presupune că această responsabilitate aparține cumpărătorilor și utilizatorilor.

II.1.4.4 Standardele internaționale

În infrastructura calității sunt antrenate organele publice centrale cu funcții de reglementare în domeniile standardizării, metrologiei, asigurării conformității și acreditării, licențierii precum și întreprinderile subordonate care prestează servicii în domeniul dat, organismele de certificare și laboratoarele de încercări. Republica Moldova dispune de o rețea de laboratoare de încercări acreditate conform SM SR EN ISO /CEI 17025: 2002 sau 2005 în domeniu evaluării conformității produselor, care direct sau indirect sunt implicate în procesul gestionării substanțelor chimice. Nici în laborator sau întreprindere din țară nu a fost certificat conform ISO 14001. Dotarea actuală a laboratoarelor este insuficientă pentru asigurarea implementării efective a politicii din domeniul gestionării substanțelor chimice în conformitate cu cerințele convențiilor internaționale, la care țara este parte.

Calitatea este un indicator complex al satisfacției necesităților consumatorilor, al mediului de afaceri și al societății în întregime, astfel devenind un factor crucial pentru relansarea economiei și asigurarea liberei circulații a mărfurilor atât în aspect regional, cât și internațional. Calitatea bună și prețul rezonabil al produsului în tandem cu politicile echilibrate de promovare a produselor și penetrare a piețelor de desfacere sunt pârghiile asigurării competitivității și prosperității. Infrastructura adecvată de producere și cea a calității în comun cu mecanismele schimbului de informații determină politica de management al substanțelor chimice. Infrastructura de producție poate fi promovată prin dezvoltarea și utilizarea tehnologiilor nepoluante, aplicarea tehnologiilor de reciclare și refolosire pentru substanțele care distrug stratul de ozon metale grele și alte substanțe chimice prioritare, dotarea sectorului de producere cu cele mai bune tehnici disponibile (BAT) și cele mai bune practici de mediu (BEP) pentru monitorizarea factorilor de emisie, aplicarea algoritmului de echilibru masiv, monitorizarea directă și indirectă a surselor.

Promovarea strategiilor de prevenire a poluării, sau de implementare a producerii mai pure la întreprinderi poate contribui la implementarea standardelor internaționale de mediu, și de calitate, care face producția atractivă pieții, inclusiv internaționale. Republica Moldova dispune de bază legislativă care promovează producerea mai pură, precum și inițiative, ca Declarația Națională cu privire la Producerea mai pură, care încurajează întreprinderile de a se alinia la standardele menționate prin modificarea procesului tehnologic, implementarea celor mai bune tehnologii de mediu, minimizarea formării deșeurilor, promovarea etichetei ecologice, de la care va avea de câștigat mediul și întreprinderea.

II.1.4.5 Informarea și sensibilizarea publicului

Impactul anumitor substanțe chimice asupra mediului și sănătății populației este cunoscut în linii generale și doar pentru unele substanțe există studii ce confirmă pericolozitatea acestora . Printre acestea fac parte și azbestul care provoacă cancer și mesiteliom sau benzenul care provoacă leucemia. Utilizarea pe scară largă a DDT a determinat anomalii la reproducerea păsărilor. Deși aceste substanțe sunt interzise sau sunt subiectul a unor regimuri severe de control, măsurile necesare în acest domeniu nu se întreprind. Informația despre impactul negativ al multor chimicale asupra sănătății umane și mediului este doar parțială. De fapt, Republica Moldova dispune de capacități instituționale și tehnice suficiente în instruirea lucrătorilor angajați în sectoarele economiei naționale unde sunt utilizate substanțe chimice periculoase. Totodată domeniul conștientizării publicului larg cu prevederile securității chimice este practic ne explorat și rămîne a fi în afara atenției autorităților competente. O pondere tot mai

importantă, în domeniul educării și promovării valorilor universale de protecție a mediului, inclusiv impactul substanțelor periculoase asupra mediului și omului o au organizațiile neguvernamentale (ONG-urile), în special, cele de tineret în majoritatea cazurilor cu finanțare din cadrul proiectelor internaționale. Disponibilitatea resurselor umane atât în cadrul instituțiilor guvernamentale cât și în societatea civilă este un factor cheie în promovarea managementului durabil al substanțelor chimice. Dezvoltarea resurselor umane din domeniul managementului durabil al substanțelor chimice este asigurată de către universitățile și instituțiile de învățământ superior și de colegii, care pregătesc chimiști, ingineri tehnologi, farmaciști etc. Totodată curriculum universitar din domeniul gestionării substanțelor chimice reflectă doar parțial prevederile convențiilor internaționale de mediu, inclusiv din domeniul managementului durabil al substanțelor chimice și acesta necesită completat adecvat.

În același timp un rol major în informarea și sensibilizarea publicului larg despre posibilul impact al substanțelor chimice asupra sănătății populației și mediului înconjurător îl prezintă introducerea în managementul național al substanțelor chimice a sistemului preluat din directivele europene privind clasificarea, etichetarea, plasarea pe piață, export-import, introducerea Registrului substanțelor chimice, care conține reglementări privind protecția lucrătorilor și consumatorului, protecția mediului și protecția civilă.

Revizuirea politicii naționale în domeniul substanțelor și produselor chimice periculoase reiese din schimbarea interesului public de la emisii la produse și preocuparea privind lipsa informațiilor referitoare la riscurile chimice.

II.1.5 Mecanismele de finanțare

II.1.5.1 Mecanismele naționale de finanțare

Realizarea eficientă a Programului Național privind managementul durabil al substanțelor chimice în Moldova se raportează la dezvoltarea mecanismului financiar care va asigura mijloacele suficiente pentru realizarea acțiunilor prevăzute. Mecanismul de finanțare a activităților prevăzute în cadrul Programului Național se constituie din resurse financiare și operaționale naționale și internaționale.

Alocarea resurselor financiare la nivel național este responsabilitatea Guvernului și ale actorilor naționali responsabili de gestionarea substanțelor chimice. Acțiunile Guvernului direcționate în acest sens sunt alocările anuale din cadrul bugetului de stat pentru realizarea activităților ce țin de managementul substanțelor chimice precum și pentru susținerea fortificării instituțiilor administrației publice centrale responsabile în domeniu. În acest sens, este importantă participarea activă a instituțiilor implicate în managementul substanțelor chimice la elaborarea bugetului de stat și includerea în documentul nominalizat a costurilor pentru problemele și activitățile prioritare de finanțare.

Fondul Ecologic Național este de asemenea o sursă importantă pentru finanțarea acțiunilor în sector. Alocările acestuia vor fi utilizate în mare parte pentru realizarea lucrărilor de infrastructură prevăzute în cadrul Programului și va constitui un instrument important pentru stimularea participării sectorului privat în vederea îmbunătățirii situației ce ține de managementul substanțelor chimice, de întărirea capacităților profesionale, cercetare, monitoring, protecție a mediului, reducerea riscurilor pentru a face acest domeniu rentabil.

O contribuție majoră la dezvoltarea mecanismului național de finanțare va constitui participarea agenților economici, asociațiilor profesionale și organizațiilor non-guvernamentale

la progresul în domeniul managementul substanțelor chimice. Modalitățile de participare ale actorilor nominalizați vor fi realizate prin intermediul contribuțiilor la Fondul Ecologic Național, acoperirea costurilor pentru ajustarea actualelor standarde la normele internaționale și europene, atragerea resurselor de asistență externă și nu în ultimul rând acordarea unui suport operațional și uman la realizarea acțiunilor prevăzute în cadrul Programului Național privind managementul durabil a substanțelor chimice.

II.1.5.2 Mecanisme internaționale de finanțare

Mecanismul internațional de finanțare se constituie din asistența tehnică și financiară externă. Este de menționat faptul că realizarea programului privind managementul substanțelor chimice va solicita resurse financiare și materiale considerabile care vor trebui suplinite atât prin finanțare la nivel național cât și din resurse internaționale. Sursele internaționale de finanțare pentru realizarea programului vor fi reprezentate prin suportul acordat de către partenerii de dezvoltare a Moldovei pentru sectorul în cauză.

Pilonul de bază pentru atragerea asistenței tehnice internaționale în vederea implementării programului va constitui realizarea de către țara noastră a angajamentelor internaționale la care este parte și de asemenea participarea la nivel extern pentru întărirea sistemului global de management a substanțelor chimice. La acest capitol se evidențiază atragerea și valorificarea surselor externe în baza inițiativelor de implementare a reglementărilor Convenției Stockholm, Basel, Rotterdam e.t.c. În aceeași ordine de idei, va continua cooperarea cu organizațiile internaționale și regionale care au ca priorități redresarea problemelor de mediu sau cele conexe și posedă potențial financiar și uman în această direcție. Printre acestea se evidențiază Fondul Global de Mediu (GEF), Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (UNEP), Organizația pentru Agricultură și Alimentație (FAO), Organizația Mondială a Sănătății (WHO), Organizația Internațională a Muncii (ILO). Asistența parvenită de la organizațiile nominalizate mai sus vor fi distribuite pentru costurile multisectoriale pe care le conține programul aceasta referindu-se implicit la domeniul protecției mediului, sănătății, muncii, educație și cercetare. Pentru crearea și întărirea capacităților instituțiilor și resurselor umane implicate în procesul de management a substanțelor chimice vor fi de asemenea valorificată asistența externă parvenită de la Comisia Europeană și donatorii bilaterali prezenți în țara noastră. Adițional la sursele evidențiate, vor fi utilizate capacitățile organizațiilor non-guvernamentale de mediu și a instituțiilor de educație și cercetare pentru atragerea și asimilarea asistenței externe în domeniul cercetării și sensibilizării opiniei publice cu privire la managementul substanțelor chimice.

Identificarea și atragerea surselor de asistență tehnică și financiară internațională va fi realizată prin intermediul participării instituțiilor statului și ale actorilor nou stabiliți în elaborarea și promovarea unor propuneri de proiecte în conformitate cu prioritățile și obiectivele stabilite în cadrul Programului Național privind managementul durabil a substanțelor chimice. Țintele propunerilor de proiect se vor axa pe prioritățile naționale în domeniul managementului substanțelor chimice precum și pe extinderea participării țării noastre în sistemul global de prevenire și control a efectelor negative cauzate de proliferarea substanțelor chimice periculoase.

II.1.6 Evaluarea resurselor umane

Cadrul instituțional ce ține de managementul substanțelor chimice în Republica Moldova actualmente este reprezentat de specialiștii Ministerului Agriculturii și Industriei Alimentare, Ministerului Sănătății, Ministerului Mediului, Serviciului Protecției Civile și Situații

Excepționale, Inspectoratul Principal de Stat pentru Supraveghere Tehnică a Obiectelor Industrial Periculoase etc. Evaluarea capacităților umane antrenate în gestionarea substanțelor chimice din cadrul acestor instituții, în cadrul activităților economice este dificilă pe motivul că angajații dețin mai multe responsabilități concomitent, inclusiv și pentru domeniul menționat. Referitor la producători, consumatori, autoritățile competente trebuie să dispună de competențe clare, fiecare în parte să poarte responsabilitățile conform legislației și să asigure că substanțele chimice comercializate sunt sigure în folosire pentru om și mediu de-a lungul întregului ciclu de viață. În acest context resursele umane necesită de a fi instruite pentru a se conforma cerințelor actuale.

Republica Moldova dispune de capacități instituționale și tehnice suficiente în instruirea lucrătorilor angajați în sectoarele economiei naționale unde sunt utilizate substanțe chimice periculoase. Totodată, domeniul conștientizării publicului larg cu prevederile securității chimice este practic neexplorat și rămâne a fi în afara atenției autorităților competente.

O pondere tot mai importantă, în domeniul educării și promovării valorilor universale de protecție a mediului, inclusiv de informare a publicului despre impactul substanțelor periculoase asupra mediului și omului o au ONG-urile, în special, cele de tineret. Aceste organizații își desfășoară activitățile pe întreg teritoriul Republicii Moldova, iar apariția lor a fost determinată, pe de o parte, de entuziasmul elevilor, studenților și al profesorilor, iar pe de altă parte – de existența finanțării în cadrul unor proiecte internaționale.

Disponibilitatea resurselor umane atât în cadrul instituțiilor guvernamentale cât și în societatea civilă este un factor cheie în promovarea managementului durabil al substanțelor chimice. Dezvoltarea resurselor umane din domeniul managementului durabil al substanțelor chimice trebuie să fie asigurată de către universitățile și instituțiile de învățământ superior și de colegii, care pregătesc chimiști, ingineri tehnologi, farmaciști etc.

Totodată legislația Europeană din domeniul substanțelor și produselor chimice periculoase de rînd cu reglementările privind clasificarea, etichetarea, punerea pe piață, export-import etc. conține reglementări privind protecția lucrătorilor și consumatorului, protecția mediului și protecția civilă. În vederea transpunerii legislației europene Republica Moldova va trebui să țină cont de aspectele ce țin de resursele umane antrenate în managementul substanțelor chimice referitor la informarea și instruirea lucrătorilor din domeniu.

III. Analiza SWOT

Obiectivul fundamental: Asigurarea calității mediului și a sănătății populației prin **reducerea impactului de la managementul actual al substanțelor chimice.**

<i>Părțile forte cauzate de :</i>	<i>Părțile slabe pot fi cauzate :</i>
Existența colaborării internaționale	Grad redus de transpunere a reglementărilor actelor internaționale
Suportul financiar și asistența tehnică acordată Republicii prin intermediul convențiilor ratificate.	Cadru instituțional fragmentat Capacități reduse de implementare a legislației.
Existența unui cadru politic și legislativ domeniul protecției mediului.	Lipsa unui sistem de informare, participarea și conștientizarea publică.
Existența Fondului Ecologic Național.	

<i>Oportunități:</i>	<i>Amenințări:</i>
Crearea unui cadru instituțional integru	Impactul crizei economice
Sporirea cooperării în plan internațional	Voința politică limitată de susținere a creării structurii de gestionarea a substanțelor chimice.
Implementarea proiectelor investiționale și de asistență tehnică.	Insuficiența resurselor umane, instruite în domeniul gestionării substanțelor chimice
Oferirea posibilității de promovare a produselor autohtone pe piața internațională	Capacitatea limitată a țării de a valorifica posibilitățile oferite prin intermediul fondurilor internaționale, inclusiv ale UE.

III.1 Părțile forte

III.1.1 Existența colaborării intenționale

Colaborarea Republicii Moldova cu organismele internaționale în domeniul protecției mediului prin intermediul convențiilor internaționale a făcut posibilă preluarea experienței țărilor dezvoltate în acest domeniu. În același timp se întreprind măsuri și eforturi pentru atragerea cofinanțării din partea Uniunii Europene pentru implementarea activităților de mediu prin intermediul programelor de bună vecinătate. O atenție deosebită se acordă programelor și instrumentelor internaționale de suport financiar de către Fondul Global de Mediu (GEF), Banca Mondială (BM), Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD), Programul Națiunilor Unite pentru Mediu (PNUM), Organizația Națiunilor Unite pentru Dezvoltarea Industrială (UNIDO), Organizația pentru Alimentație și Agricultură (FAO), Banca Inter-americană pentru Dezvoltare (IADB), Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), Banca Europeană de Investiții (BEI) etc. Cu suportul acestor donatori în țară au fost și sunt în derulare mai multe proiecte pentru implementarea convențiilor internaționale, inclusiv în domeniul managementului durabil al substanțelor chimice, care contribuie la protecția mediului și a sănătății populației. Printre acordurile multilaterale de mediu în domeniul substanțelor chimice se enumeră 6 convenții, inclusiv cele 4 convenții cu privire la managementul substanțelor chimice și anume: Convenția de la Aarhus (Protocolul PRTR), Convenția de la Basel, Convenția privind armele chimice, Convenția LRTAP cu (Protocolul MG și Protocol POP), Convenția privind accidentele industriale majore, Convenția de la Rotterdam, Convenția de la Stockholm, Convenția de la Viena (Protocolul de la Montreal). Cooperarea internațională face posibilă utilizarea a bazelor de date internaționale în domeniul managementului substanțelor chimice, ceea ce poate preveni accidentele industriale și riscurile asociate de acestea.

III.1.2 Suportul financiar și asistența tehnică

În urma ratificării convențiilor internaționale în domeniul protecției mediului, actualmente țara beneficiază de susținere financiară prin intermediul a mai multor proiecte, finanțate de către diferite organisme finanțatoare. Unele proiectele implementate pînă în prezent, contribuie la dezvoltarea managementului adecvat al substanțelor chimice, și anume:

Cele 2 proiecte finanțate de FAO „Asigurarea cu suportul necesar a formării și întăririi capacităților laboratorului național de referință în domeniul fitosanitar și dezvoltării deservirii agrochimice” și „Întărirea capacităților serviciilor fitosanitare și agrochimice au dotat Centrul Republican de Pedologie Aplicată cu echipament de laborator contribuind la întărirea capacităților naționale în managementul substanțelor chimice utilizate în agricultură, în particular la managementul pesticidelor.

Cele 3 proiecte finanțate de către NATO „NATO/PpP-OSCE/ENVSEC privind distrugerea pesticidelor și produselor chimice periculoase în Republica Moldova” și „Efectuarea lucrărilor de reambalare, transportare și depozitare centralizată a pesticidelor perimate, Identificarea pesticidelor necunoscute, evacuarea/distrugerea acestora, remediarea locațiilor contaminate” au făcut posibil realizarea lucrărilor de reambalare și depozitare a pesticidelor în locuri centralizate, precum și dotarea Laboratorului Centrului de stat pentru testarea produselor de uz fitosanitar și al fertilizanților cu utilaj performant.

Cele 2 proiecte finanțate din GEF „Proiectul "Activități de promovare a implementării Convenției de la Stockholm privind Poluanții Organici Persistenți în Republica Moldova” și „Grantul pentru Pregătirea Proiectului privind Managementul Durabil al Stocurilor Poluanților Organici Persistenți (POP)” au facilitat consolidarea capacităților în implementarea Convenției de la Stockholm și au elaborat al 3-lea proiect „Managementul Durabil al Stocurilor Poluanților Organici Persistenți”, contribuind la eliminarea a 1293 tone de pesticide inutilizabile și interzise din sectorul agricol și a 934 tone de uleiuri cu conținut de PCB.

O altă serie de proiecte au fost direcționate pentru stabilirea managementului adecvat al substanțelor ce distrug stratul de ozon „Planul de management privind suprimarea finală a clorfluorocarburilor”, „Structura instituțională pentru implementarea Protocolului de la Montreal în Moldova”, „Implementarea planului de management frigorific”. Drept rezultat al acestor proiecte țara a beneficiat de echipament de reciclare și recuperare a freonilor; au fost create 6 centre naționale de reciclare a agenților frigorifici; au fost organizate seminare de instruire și certificare a personalului tehnic pentru montarea, repararea acestuia, precum și a fost stabilit sistemul informațional privind colectarea, analiza și transmiterea informației despre activitățile întreprinse întru protecția stratului de ozon;

Alte proiecte au avut drept obiectiv întărirea capacităților instituționale pentru estimarea gazelor cu efect de seră realizând obligațiunile țării față de Convenția-cadru a ONU cu privire la schimbarea climei (CONUSC)” și altele. Pentru realizarea proiectelor internaționale menționate Guvernul Republicii Moldova contribuie cu cote parte pentru soluționarea problemelor naționale, regionale ce țin de reducerea riscurilor asociate de managementul substanțelor chimice.

III.1.3 Existența unui cadru politic și legislativ în domeniul protecției mediului

Politica actuală de mediu ajustează obiectivele dezvoltării sociale și economice, având în vedere tendințele regionale și globale de prevenire a degradării mediului, de a cerințelor de mediu în reformele economiei naționale ținând cont de voința politică de aderare la UE. În acest context, Republica Moldova raportează organismelor internaționale performanțele privind perfecționarea cadrului legislativ pentru toate componentele de mediu, incluzând principiile dezvoltării durabile. Cadrul politic național în domeniul protecției mediului, reprezintă 26 documente politice și circa 60 legi și mai multe acte normative, care reglementează activitățile

economice în scopul protecției mediului la nivel național și regional. Conform acestor documente prioritățile naționale ale politicii de mediu rezidă în întărirea capacităților și colaborarea intersectorială, inclusiv aplicarea principiilor “economie prin ecologie” și “cost-beneficiu”, reglementarea impactului antropic, prevenirea poluării și asanarea mediului .

III.1.4 Existența Fondului Ecologic Național

În Republica Moldova funcționează Fondul Ecologic Național, creat în baza Legii privind protecția mediului înconjurător nr.1515-XII din 16 iunie 1993 cu modificările și completările ulterioare și a Hotărârii Guvernului nr. 988 din 21.09.1998 pentru aprobarea Regulamentului privind fondurile ecologice.

Crearea acestui Fond contribuie la soluționarea a mai multor probleme de mediu prin susținerea financiară a propunerilor de proiect înaintate de agenții economici, persoane fizice, organizații neguvernamentale care argumentează beneficiile aduse mediului de la implementarea proiectelor finanțate.

Fondul Ecologic Național este un element important al mecanismului de distribuție a surselor de finanțare pentru domeniul protecției mediului și a managementului substanțelor chimice. Resursele FEN se acumulează din mijloacele transferate de către fondurile ecologice locale, plățile pentru emisiile de poluanți de la sursele mobile, plata pentru mărfurile care în procesul utilizării poluează mediul. Fondurile obținute trebuie să fie folosite în special, pentru compensarea prejudiciilor cauzate mediului de la activitățile economice și pentru implementarea acordurilor Internaționale în domeniul mediului. În același timp aceste resurse pot fi utilizate și la cofinanțarea proiectelor de mediu internaționale în domeniul managementului substanțelor chimice, proiectelor de educație și propagare a cunoștințelor în domeniul substanțelor chimice.

La etapa, când lipsa unui management adecvat al substanțelor chimice se face evidentă injectările financiare, inclusiv din FEN în acest domeniu sunt extrem de necesare. Totodată, o mare parte din acumulările în FEN se datorează plății pentru poluarea mediului cauzată de unele produse sau substanțe chimice colectată la importul acestora în țară, deși pentru domeniul de gestionare a substanțelor chimice nu sunt alocări, cu excepția susținerii financiare a eliminării pesticidelor și uleiurilor cu conținut de PCB.

Reieșind din acumulările actuale ale Fondului Ecologic Național care constituie circa 140 mln. lei, acesta poate servi o sursă potențială de susținere a unor activități inițiate în cadrul Programului.

III.2 Părți slabe

III.2.1 Grad redus de transpunere a reglementărilor actelor internaționale

Republica Moldova dispune de un cadru legislativ în domeniul protecției mediului, pe când în domeniul substanțelor chimice acesta este dispersat pe mai multe sectoare ale economiei și poartă un caracter fragmentat. Actualmente nu există o lege unică în domeniul substanțelor chimice care ar include reglementări pe tot întregul ciclului de viață a substanțelor chimice. Pesticidele, ca exemplu, sunt abordate separat de otrăvuri, droguri, petrol etc. Abordarea sectorială duce, în mod inevitabil, la decalaje și omisiuni. Managementul sectorial al substanțelor chimice (pe ramuri ale economiei naționale) nu corespunde restricțiilor convențiilor internaționale ratificate de Republica Moldova. În legislația existentă nu există restricții privind

utilizarea anumitor substanțe chimice nocive (POP-uri, metale grele etc.), precum și nu există reglementări la utilizarea produselor chimice în conformitate cu standardele internaționale și cu prevederile convențiilor internaționale în domeniul substanțelor chimice, ratificate de Republica Moldova. Din aceste considerente managementul substanțelor chimice, folosite în industrie și în alte domenii, nu sunt supuse supravegherii din partea organelor publice centrale și a agenților economici. În afară de aceasta prevederile legislației existente (Legea cu privire la regimul produselor și substanțelor nocive) nu sunt executate, din lipsa a mai multor mecanisme, precum și a lipsei controlului asupra implementării lor. Toate acestea sporesc riscurile pentru mediul înconjurător și sănătatea populației atât la nivel național atât și regional.

III.2.2 Cadrul instituțional fragmentat

Cadrul național instituțional existent din domeniul managementului substanțelor chimice poartă un caracter fragmentat, deoarece politica în acest domeniu se realizează de mai multe autorități ale administrației publice de specialitate și nu acoperă toate aspectele pentru un ciclu întreg de viață a substanțelor chimice. În responsabilitățile actuale ale instituțiilor și agenților economici care asigură procedura de import, utilizare în sfera de producere, ambalare, plasarea pe piață a substanțelor chimice, eliminarea substanțelor chimice cu termen expirat, aplicarea reacțiilor în cazuri de accidente în procesul de manipulare a acestora, se evidențiază neclarități și necorespunderi cu cerințele actelor internaționale în domeniu. Aceste aspecte fac vulnerabil sectorul substanțelor chimice din punct de vedere al protecției mediului și sănătății populației. Anume abordarea fragmentată a legislației sectoriale în domeniul substanțelor chimice, nereglementarea utilizării chimicalelor în industrie, etc. denotă necesitatea unei structuri instituționale care ar coordona reglementarea gestionării tuturor substanțelor chimice în sectoarele economiei naționale în conformitate cu exigențele tratatelor internaționale la care țara este parte. Practica țărilor dezvoltate demonstrează că un management eficient al substanțelor chimice poate fi promovat în cazul unei politici unice cu abordări integrale în acest domeniu și a unei structuri abilitată cu funcții și responsabilități de colaborare interministerială și internațională. Cooperarea internațională cu privire la substanțele chimice facilitează activitatea legislativă națională, monitorizând fluxurile substanțelor chimice utilizate.

În acest context problema reorganizării și creării unei autorități abilitate în managementul integrat al substanțelor chimice persistă și prezintă o prioritate națională în realizarea acordurilor internaționale privind stabilirea unui management durabil al substanțelor chimice.

III.2.3 Capacități reduse de implementare a legislației

Cadrul legislativ existent în domeniul substanțelor chimice constituie, în afară de faptul că este fragmentat și nu acoperă cerințele actelor internaționale în acest domeniu mai este și slab implementat din mai multe motive, inclusiv din lipsa de specialiști calificați. Capacitățile reduse de implementare se datorează faptului că lipsesc angajamentele politice și concurența dintre diferite instituții, lipsesc politici sectoriale și tehnologii performante disponibile în domeniul vizat, lipsește cadrul instituțional adecvat pentru implementarea acesteia, care ar avea responsabilitățile de elaborarea a mecanismului eficient de coordonare a activităților în diverse sectoare economice în implementarea acordurilor internaționale în țară, lipsesc resursele financiare bugetare pentru crearea și funcționarea structurilor responsabile pentru dezvoltarea managementului durabil al substanțelor chimice.

Agenții economici sunt lipsiți de responsabilități clare în domeniul managementului substanțelor chimice, precum și de controlul eficient ce ține implementarea acestora a legislației în acest domeniu. Un element important în reducerea implementării legislației o are lipsa de informație referitor la riscurile asociate de substanțele chimice, lipsa accesului la informația relevantă privind pericolul cauzat de substanțele chimice prioritare sănătății omului.

Capacitățile reduse de implementare a legislației conduce la lipsa unei viziuni strategice ale administrației publice centrale asupra abordărilor noi la nivel internațional ce țin de managementul substanțelor periculoase precum asbestul, utilizat în materialele de construcții, metalelor grele, inclusiv a mercurului utilizat în producerea diverse lor articole ca bateriile, vopsele, etc. Din lipsa reglementărilor adecvate în acest domeniu și a responsabilităților neclare, managementul riscurilor asociate de impactul substanțelor reprezintă o problemă orizontală, în soluționarea căruia este necesar de antrenat mai multe instituții guvernamentale. Aceasta se poate întâmpla prin întărirea capacităților legislative și integrarea acestor instituții pentru a obține coerență, concentrare, coordonare, cooperare în gestionarea riscurilor substanțelor chimice. Este strict necesar elaborarea unei legislații noi care ar prevedea crearea capacităților instituționale necesare pentru realizarea sarcinilor ce țin de managementul substanțelor chimice, atribuind acestea și întreprinderilor, în special furnizorilor primari (producători și importatori).

III.2.4 Lipsa unui sistem de informare, participare și conștientizare a publicului

În Republica Moldova există acte legislative pentru implicarea publicului în procesul de elaborare și adoptare a deciziilor de mediu, inclusiv ajustate după ratificarea Convenției Aarhus privind accesul la informații, justiție și participare publică la procesul de luare a deciziilor de mediu (Aarhus, 1998), ratificată prin Hotărârea Parlamentului nr. 346-XIV din 07.04.1999. Cu toate că în Republica Moldova a fost creat cadrul juridic necesar pentru asigurarea accesului publicului la informație, crearea și funcționarea bazelor de date specializate pe domenii, inclusiv pentru gestionarea substanțelor chimice rămâne a fi nesoluționată. Colectarea și procesarea, datelor, asigurarea accesului atât al funcționarilor publici, specialiștilor din domeniu cât și a populației necesită resurse umane și financiare. Actualmente în Republica Moldova lipsește un sistem eficient de clasificare, etichetare, înregistrare a tuturor fluxurilor de substanțe chimice plasate pe piață, inclusiv de evidență primară a substanțelor chimice la întreprinderi, care ar servi și drept surse de informare a specialiștilor și populației despre dinamica fluxurilor substanțelor chimice în țară. Actualmente sunt disponibile doar bazele de date legislative și unele aspecte normative din domeniul utilizării substanțelor chimice. Sistemele informaționale menționate anterior trebuie să ofere sprijin în elaborarea și adoptarea deciziilor de reglementare a utilizării substanțelor chimice, și asigurarea accesului la informații veridice, să contribuie la crearea structurii organizatorice și a bazei internaționale de date, inclusiv în domeniul protecției mediului. În condițiile actuale Republica Moldova nu dispune de un asemenea sistem informațional și capacități adecvate necesare pentru implementarea convențiilor ce țin de managementul substanțelor chimice, care ar permite acumularea datelor dispersate pe la diferite instituții, fără a fi colectate printr-o metodă unificată clară (cu excepția datelor hidrometeorologice). Astfel, sunt necesare elaborarea și promovarea programelor de educare și de sensibilizare a opiniei publice cu privire la managementul substanțelor chimice, efectele negative asupra sănătății umane și a mediului înconjurător ale POP-urilor, SDO, metalelor grele și ale altor produse chimice toxice, precum și elaborarea programelor informaționale și crearea

unei rețele informaționale, care va facilita accesul publicului în regim on-line la această informație.

III.3 Oportunități

III.3.1 Crearea unui cadru instituțional integrat

Golurile depistate în actualul sistem de administrare a substanțelor chimice, inclusiv în cadrul legislativ, instituțional, infrastructură și alte aspecte pot fi acoperite în marea majoritate prin consolidarea cadrului instituțional în acest domeniu, care va dezvolta o politică pentru îmbunătățirea managementului substanțelor chimice, inclusiv cu trasarea obiectivelor și planificarea activităților pentru implementarea SAICM.

Consolidarea poate fi exprimată prin crearea unei structuri pentru managementul substanțelor chimice, abilitată cu responsabilități cadru și funcții de colaborare interministerială, în conformitate cu inițiativele de dezvoltare, inclusiv în domeniul managementului substanțelor chimice, Obiectivele de Dezvoltare ale Mileniului și dezvoltare economică a țării.

Obiectivul de bază a acestei structuri va fi dezvoltarea sistemului național integrat de administrare a substanțelor chimice, prin aplicarea abordării integrale a problemei cu implicarea autorităților administrației publice centrale de specialitate și în colaborare cu sectorul industrial și societatea civilă.

III.3.2 Sporirea cooperării în plan internațional

În ultimii ani în Republica Moldova a crescut mult interesul spre integrarea în Uniunea Europeană și în acest context politică țării noastre, inclusiv și în domeniul mediului este orientată spre armonizarea legislația UE. Această viziune este susținută de circa 68% din populație (conform unui sondaj organizat de către Institutul de Politici Publice). În scopul promovării la nivel național a unui management adecvat al substanțelor chimice Republica Moldova intenționează să intensifice cooperarea cu organismele internaționale în domeniul protecției mediului inclusiv a managementului substanțelor chimice prin intermediul celor 18 convenții internaționale de mediu ratificate. În același timp, țara susține inițiativele globale, internaționale și regionale, participând la diferite procese și inițiative regionale precum sunt: “Un mediu pentru Europa”, “Mediul și Sănătatea”, implicându-se în implementarea prevederilor „Strategiei ecologice a țărilor Europei de Est, Caucaz și Asiei Centrale”. Drept rezultat al celor enumerate, Republica Moldova beneficiază de susținerea mai multor proiecte de mediu, inclusiv pentru implementarea SAICM. Alte exemple de cooperare internațională, constau în dezvoltarea relațiilor bilaterale cu țările Uniunii Europene. În acest context Guvernul Republicii Cehe a selectat Republica Moldova, ca țară- partener pentru dezvoltarea și implementarea proiectelor de mediu. Actualmente este preconizat realizarea unor proiecte ce țin de decontaminare a solului și a apelor freatice în s. Mărculești și a construcției stațiilor de epurare la sudul țării (or. Leova). Colaborarea cu România și cu țările baltice (Letonia, Lituania, și Estonia) s-a concentrat asupra susținerii proiectelor de armonizare a legislației naționale cu cea a UE în domeniul mediului.

Există o posibilitate și de cooperare regională în contextul integrării Europene, care sugerează coerență în apropierea de *acquis-ul comunitar*. După mai multe eforturi de ajustare legislativ-normativă, elaborarea și implementarea „Planului național privind managementul

substanțelor chimice” ar putea contribui substanțial la procesul de aliniere a întregului sistem de administrare la standardele Uniunii Europene.

III.3.3 Implementarea proiectelor investiționale și de asistență tehnică

Intensificarea cooperării internaționale în domeniul managementului substanțelor chimice și aderarea la convențiile Rotterdam; Stockholm, Basel etc. contribuie la soluționarea problemelor de mediu la nivel național.

Astfel, cadrul proiectului „*Parteneriatul Moldova - PNUM privind crearea capacităților pentru îmbunătățirea managementului durabil al substanțelor chimice în Republica Moldova și implementarea Abordării Strategice pentru gestionarea internațională a substanțelor chimice (SAICM)*” s-a evaluat situația în domeniul administrării substanțelor chimice, evidențiindu-se problemele gestionării acestora pe parcursul întregului ciclu de viață. Acest proiect a determinat capacitățile necesare pentru planificarea sistemului de management al substanțelor chimice în scopul rezolvării problemelor prioritare de mediu.

În prezent este în proces de implementare proiectul „Managementul și Distrugerea Stocurilor POP” susținut de către Fondului Global de Mediu, NATO și Guvernul Republicii Moldova, în cadrul căruia au fost evacuate 1293 tone de deșeuri de pesticide și 934 tone de uleiuri cu conținut de PCB, prin care s-au soluționat problemele ce țin de protecția mediului și s-a acumulat experiența de conlucrare și cooperare cu organismele internaționale în acest domeniu. Suplimentar la aceste beneficii actualmente se implementează componentul de dotare a laboratorului Serviciului Hidrometeorologic de Stat cu utilaj pentru determinarea conținutului de PCB și altor substanțe cu conținut de POP, ceea ce va contribui esențial la întărirea capacităților de laborator. La momentul actual determinarea pesticidelor cu conținut de POP, este posibilă doar în 5-7 laboratoare, a uleiurilor cu conținut de PCB-ri doar în 2-3 laboratoare, iar analize pentru aprecierea PCDD/PCDF nu se efectuează din lipsa echipamentului. Proiectele implementate sau cele în derulare nu acoperă tot fluxul de substanțe chimice periculoase utilizate în țară, acestea se referă doar la unele categorii de substanțe menționate în convenții, precum poluanții organici persistenți, substanțele ce distrug stratul de ozon, de aceea această activitate necesită continuitate.

III.3.4 Oferirea posibilității de promovare a produselor autohtone pe piața internațională

Vecinătatea Republicii Moldova cu UE este un factor pozitiv, care ar permite cucerirea mai cu puține obstacole a pieții de desfacere internațională, și îi oferă Republicii Moldova avantaje importante. Astfel, extinderea UE până la hotarele Republicii Moldova oferă posibilitate de a solicita obținerea statutului de membru asociat al UE, iar pe termen lung, de membru cu drepturi depline al UE. Fiind la hotarele UE, Republica Moldova a beneficiat de sistemul GSP plus, care permite accesul la tarif vamal zero a circa 88% din exporturile Republicii Moldova în UE. Competitivitatea companiilor a căror activitate este orientată spre piața internă, precum și a celor care exportă pe piețele internaționale, depinde de disponibilitatea, costul și calitatea serviciilor pe piața internă. Aplicarea standardelor internaționale la producerea mărfurilor, procesul de certificare a conformității, etichetarea produselor va contribui la sporirea calității și competitivitatea acestora pe piața internațională și interesul agentului economici de a se conforma cerințelor internaționale. Prin urmare, dezvoltarea unui management durabil al substanțelor chimice este numai în favoarea dezvoltării produselor competitive pe piață.

III.4 Amenințări

III.4.1 Criza economică

Criza economică mondială poate avea, de bună seamă, un impact important asupra economiei Republicii Moldova, ceea ce ar putea afecta direct implementarea Programului și a Planului de Acțiuni pentru implementarea managementului durabil al substanțelor chimice. În acest context poate fi redusă sau chiar stopată finanțarea de la bugetul de stat și într-o bună măsură, de la alte surse de finanțare. Efectele crizei economice mondiale externe poate condiționa și reducerea acordării asistenței tehnice, a granturilor, asistenței tehnice făcând dependenți de factorii externi, a posibilității de transfer a tehnologiilor, influențând dezvoltarea economică în continuare și a sistemului de management al substanțelor chimice.

III.4.2 Voința politică limitată de susținere a creării structurii de gestionarea a substanțelor chimice

Un rol important în susținerea Programului și a Planului de Acțiuni în domeniul managementului substanțelor chimice este voința politică a organelor centrale de specialitate, inclusiv Ministerul Economiei și Ministerul de Finanțe, care vor percepe că reducerea impactului asupra mediului și asupra sănătății umane este important și este o problema prioritară. Una din principalele măsuri care necesită a fi susținută și promovată în cadrul Programului este crearea structurii instituționale de management al substanțelor chimice. În cazul susținerii acestei structuri multe din problemele actuale în domeniu vor putea fi soluționate prin măsuri organizatorice. Această amenințare poate fi reală în cazul crizei economice deși crearea agenției poate fi realizată prin restructurarea structurii actuale ale subdiviziunilor autorității publice centrale pentru protecția mediului.

III.4.3 Insuficiența resurselor umane, instruite în domeniul gestionării substanțelor chimice

Situația actuală nesatisfăcătoare din domeniul managementului substanțelor chimice, se reflectă proporțional și asupra calității resurselor umane antrenate în managementul actual al substanțelor chimice. Este știut că disponibilitatea resurselor umane atât în cadrul instituțiilor guvernamentale cât și în societatea civilă este un factor cheie pentru promovarea managementului adecvat al substanțelor chimice. Resursele umane calificate în domeniul managementului durabil al substanțelor chimice se dezvoltă începând de la universitățile și instituțiile de învățământ superior și de colegii, care pregătesc chimiști, ingineri tehnologi, farmaciști etc. Totodată curriculum universitar din domeniul gestionării substanțelor chimice reflectă doar parțial prevederile convențiilor internaționale de mediu, inclusiv din domeniul managementului durabil al substanțelor chimice. În același timp din lipsa unei politici sistematice de cadre, în domeniul menționat, actualmente se atestă lipsă de personal specializat, pentru a realiza legislația specială. Lipsa de cadre calificate este condiționată și de distribuția neclară și confuză de competențe între diferite instituții, lipsa de comunicare și coordonare între aceste instituții, lipsa politicilor privind implementarea acordurilor

internaționale în managementul substanțelor chimice, precum și lipsa de informații a toxicologiei umane și ecotoxicologiei, evaluării produselor chimice și altele. Totuși aceste amenințări pot fi depășite ușor în cadrul Programului în cazul planificării eficiente a măsurilor necesare de îmbunătățire a capacităților umane, de formare a personalului pentru a orienta acești actori în ciclul de viață a substanțelor chimice prin crearea bazei legislative, instituționale, care să furnizeze informații generale cu privire la riscurile chimice și responsabilitățile întreprinderilor, implementarea legislației și monitorizarea respectării prin supravegherea întreprinderilor și alte activități planificate.

III.4.4 Capacitatea limitată a țării de a valorifica posibilitățile oferite prin intermediul fondurilor internaționale, inclusiv ale UE

În contextul situației existente nesatisfăcătoare în domeniul managementului substanțelor chimice, când persistă potențialul impact asupra mediului cauzat de substanțele chimice, tolerarea în continuare a acestei atitudini nesatisfăcătoare față de sectorul menționat, nu mai poate fi acceptată.

Reieșind din faptul că resursele financiare ale Guvernului îndreptate pentru îmbunătățirea sistemului actual de management al substanțelor chimice sînt limitate, este binevenită atragerea investițiilor străine, în scopul stopării pericolului poluării mediului cauzat de managementul neadecvat al substanțelor chimice la nivel național și regional. Costurile necesare pentru stabilirea unui cadru instituțional și legislativ, pentru îmbunătățirea infrastructurii managementului substanțelor chimice sunt mult mai mici decît cheltuielile pentru recuperarea prejudiciului cauzat mediului și sănătății umane.

În același timp, potențialul scăzut de implementare a Planurilor guvernamentale, precum și capacitățile reduse de valorificare a posibilităților oferite de instituțiile internaționale, ne vorbesc elocvent despre necesitățile întării capacităților instituționale, inclusiv pentru utilizarea cost-eficientă a tuturor oportunităților pentru implementarea priorităților stabilite.

În cele din urmă, luînd în considerație necesitatea realizării priorităților naționale și a scopurilor mileniului, putem miza pe o sporire a capacității de implementare a planurilor, precum și atingerea obiectivelor propuse pentru termenul mediu. De fapt acțiunile pe termen mediu, necesită resurse minime din bugetul de stat, fiind posibilă utilizarea Fondului Național Ecologic și solicitarea finanțării externe în baza Planului de Acțiuni.

III.5 Concluzii

Analiza social-economică, analiza SWOT, precum și analiza constrîngerilor relevă existența a mai multor factori de origine internă și externă care favorizează promovarea sistemului managementului substanțelor chimice. Tendința susținerii de către Republica Moldova a noilor abordări de dezvoltare durabilă, începînd cu orientarea spre Europa în ultimii ani, ne poate asigura o încredere asupra acceptării obiectivelor din Program. Pe de altă parte criza economică care a afectat partea europeană, poate influența și Republica Moldova și în acest caz nu putem miza de investiții străine, precum și finanțare din bugetul național. Dacă putem beneficia de toate oportunitățile care fac pozitivă latura managementului substanțelor chimice, va fi posibilă atingerea obiectivelor preconizate, Concomitent, este important de a utiliza punctele forte ale țării pentru a reduce expunerea la riscurile potențiale, îndeosebi la cele ce țin de criza economică.

IV. Scopul și obiectivele Programului Național privind managementul durabil al substanțelor chimice

IV. 1 Scopul

Scopul principal al Programului Național privind managementul durabil al substanțelor chimice vizează realizarea obiectivelor conceptului strategic în domeniul managementului substanțelor chimice (SAICM)”, și AMM asigurând realizarea, în același timp, a Obiectivului 7 al Mileniului, preluat de țară ce ține de asigurarea durabilității mediului înconjurător. Pentru asigurarea realizării scopului Programul dezvoltă acțiuni concrete avînd ca suport o abordare strategică pe termen lung la nivel național, în vederea atingerii, pînă în 2020, a obiectivelor menționate prin transformarea și modernizarea profundă a sistemului actual de management al substanțelor chimice.

Scopul Programului este continuarea realizării obiectivului fundamental din Constituția Republicii Moldova, referitor la crearea condițiilor adecvate pentru creșterea calității vieții populației și asigurarea dreptului pentru fiecare cetățean la un mediu sănătos, bazindu-se pe principiile dezvoltării durabile, (Conferința Națiunilor Unite privind Mediul și Dezvoltarea, de la Rio de Janeiro, 1992), inclusiv și pe obiectivele din Agenda 21, (Summit-ul pentru Dezvoltare Durabilă de la Johannesburg, 2002), capitolul 19, care stabilește anul 2020 drept obiectiv pentru stabilirea unui management durabil al substanțelor chimice pe întreg ciclul de viață.

IV. 2 Obiective strategice

Pe termen lung, pînă în anul 2020, Guvernul, de comun acord cu producătorii/importatorii vor depune eforturi pentru stabilirea unui sistem integrat de management al substanțelor chimice prin realizarea următoarelor *obiective strategice*:

- a) Elaborarea cadrului legislativ și normativ privind managementul substanțelor chimice pe întreg ciclul de viață, în care vor fi stipulate clar obligațiunile celor implicați în gestionarea substanțelor chimice;
- b) Revizuirea mandatelor instituționale ale autorităților administrației publice centrale în domeniul managementului substanțelor chimice;
- c) Îmbunătățirea infrastructurii de management al substanțelor chimice și rolul producătorului/importatorului la crearea infrastructurii;
- d) Reducerea riscurilor asociate de utilizarea unor substanțe chimice.

Pentru realizarea însă a obiectivelor generale Programul prevede obiective specifice pe termen mediu, pînă în anul 2015. În acest context, Guvernul, de comun acord cu producătorii/importatorii vor depune eforturi pentru inițierea perfecționării cadrului politic, legislativ și normativ, crearea cadrului instituțional, îmbunătățirea infrastructurii managementului substanțelor chimice și a substanțelor chimice prioritare, care vor asigura funcționarea pe termen lung a unui sistem integrat al managementului substanțelor chimice în Republica Moldova, parțial armonizat la cerințele actelor internaționale în domeniu.

IV.3 Obiectivele specifice pe termen mediu

Identificarea problemelor naționale prioritare au fost efectuate în baza analizei factorilor ce țin de situația curentă a sectorului managementului substanțelor chimice, voința și obligațiunile țării față de realizarea prevederilor actelor internaționale în domeniul vizat, analiza SWOT, dar și pe recunoașterea faptului că resursele financiare raportate la necesități și oportunități sînt limitate. În acest sens, în vederea atingerii obiectivelor generale Programul înaintea obiective specifice și acțiuni, care se vor iniția începând cu termenul mediu. Implementarea acțiunilor prioritare identificate trebuie să fie organizate în tandem, pentru a realiza un obiectiv concret, care apoi va contribui la realizarea celorlalte.

Pentru termenul mediu au fost identificate următoarele *obiective specifice*:

- a) Perfecționarea cadrului politic și legislativ în conformitate cu cerințele actelor internaționale în domeniu.
- b) Crearea unui cadru normativ ținând cont de cerințele actelor internaționale,
- c) Crearea cadrului instituțional pentru asigurarea funcționării unui sistem integrat al managementului substanțelor chimice,
- d) Crearea sistemului informațional privind activitățile de răspuns în caz de situații excepționale cu implicare substanțelor chimice,
- e) Dezvoltarea capacităților de cercetare și monitoring în domeniul managementului substanțelor chimice,
- f) Promovarea standardelor internaționale în acest domeniu,
- g) Crearea capacităților de eliminare a substanțelor chimice,
- h) Educația, informarea și sensibilizarea publicului privind managementul durabil al substanțelor chimice, inclusiv reducerea riscului asociat de utilizarea acestora,
- i) Evaluarea riscurilor ce țin de utilizarea unor substanțe chimice la nivel național.

IV.3.1 Strategia de perfecționare a cadrului politic și legislativ

Analiza

Începând cu anul 1988 sistemul de protecție a mediului în Republica Moldova a fost dezvoltat având la bază un cadru politic, legislativ, care pe parcursul anilor a fost modificat și completat, reieșind din cerințele în acest domeniu la etapa respectivă. În majoritatea domeniilor ce țin de protecția mediului, cadrul politic și legislativ a fost elaborat începând cu perioada anilor 1993. La acea etapă Republica Moldova nu avea prea mari obligațiuni internaționale, deoarece colaborarea internațională în domeniul protecției mediului deja se iniția, iar în domeniul substanțelor chimice au fost desfășurate mai pe larg mult mai târziu, începând cu anii 2000. Conform cadrului politic și legislativ național actual, există mai multe autorități competente în domeniul managementului substanțelor chimice. Problema ce ține de managementului substanțelor chimice produselor chimice, ca parte a domeniului protecției mediului în Republica Moldova este abordată într-un mod fragmentar în sectoarele economiei naționale la următoarele aspecte: obligațiuni și responsabilități ale producătorului/importatorului ce ține de utilizarea, transportul, fabricarea, supraveghere și monitorizarea, inclusiv elemente de siguranță industrială. Managementul sectorial al substanțelor chimice (pe ramuri ale economiei) nu corespunde restricțiilor convențiilor internaționale ratificate de Moldova: nu există restricții privind utilizarea anumitor substanțe chimice nocive (POP-uri, metale grele etc.), utilizarea produselor chimice nu este reglementată în conformitate cu standardele internaționale și

substanțele chimice folosite în industrie nu sunt supuse supravegherii din partea organelor publice centrale, cu excepția substanțelor chimice periculoase. Din perspectiva dezvoltării durabile și a aderării țării la UE, este necesară o nouă abordare pentru managementul produselor chimice, bazată pe convențiile și acordurile ratificate de către Republica Moldova.

Legislația actuală, strategiile și politicile naționale în domeniul managementului substanțelor chimice, nu include dispoziții cu privire la promovarea inițiativei de gestiune durabilă a substanțelor chimice SAICM, în special realizarea *Obiectivelor de dezvoltare ale Mileniului* și a unor activități de educare și sensibilizare a opiniei publice în domeniul specificat.

Actuala bază politică, legislativă, în domeniul managementului substanțelor chimice se deosebește de cea promovată la nivel internațional, în legătură cu ce este necesară armonizarea politicii, legislației naționale la cerințele actelor internaționale în domeniul reglementărilor ce țin de utilizarea substanțelor chimice, controlul asupra riscurilor și evitarea lor, responsabilitățile ce țin de structurile statale producători și consumatori. Lipsa acestor cerințe în legislația națională este un obstacol major în promovarea comerțului produselor naționale pe piața internațională, spre care Republica Moldova tinde. În acest context este necesar de revăzut actuala situație ce ține de managementul substanțelor chimice și de planificat măsuri pentru consolidarea cadrului politic, legislativ în acest domeniu.

Argumentare

Existența la nivel național a unei politici și legislații în domeniul substanțelor chimice, care să reglementeze plasarea pe piață a produselor chimice, acoperind toate aspectele orizontale, care să reglementeze în unele cazuri utilizarea substanțelor chimice în general și a unor substanțe chimice periculoase, precum și a posibilelor emisii, să asigure obligațiuni și responsabilități ale producătorilor și siguranțe consumatorilor, și care ar include prevederi ale convențiilor ratificate, de la Stockholm, Basel și Rotterdam, precum și a Protocolului de la Montreal va soluționa mult mai multe probleme ce țin de protecția mediului și sănătății populației. Legislația națională va ține cont de obligațiunile agenților economici care vor efectua evidență internă a fluxului de substanțe chimice produse, utilizate, comercializate, și emise în mediu și această informație va fi accesibilă la solicitarea autorităților relevante. Din perspectiva dezvoltării durabile și a aderării țării la UE, Republica Moldova are necesitatea în noile abordări pentru managementul produselor chimice, care trebuie să fie repere pentru elaborarea politicilor și legislațiilor naționale pentru a dezvolta o cooperare eficientă între state, bazându-se în primul rând pe politica țării în acest domeniu.

Necesitatea de a promova o politică unică în domeniul mediului și resurselor naturale, reiese din cerințele privind protecția mediului în procesul reformării economiei naționale, din obligațiunile față de cele 19 convenții de mediu semnate și ratificate, inclusiv cu privire la managementul substanțelor chimice, și pentru onorarea obligațiunilor față de acordurile internaționale, precum și orientarea politică a țării spre integrarea europeană. Toate aceste aspecte condiționează revizuirea politicii de mediu și elaborarea unui document conceptual nou în acest domeniu.

Acțiuni sumare

Până în anul 2020 Guvernul va depune eforturi pentru realizarea obiectivului general, care va asigura viabilitatea sistemului de management al substanțelor chimice cu crearea cadrului politic și legislativ, prevăzând pentru termenul mediu acțiunile care vor încuraja sectorul prin următoarele:

Elaborarea proiectului Legii privind substanțele chimice. Această lege va dezvolta o abordare unică ce ține de managementul substanțelor chimice, inclusiv importarea, producerea, procesarea, depozitarea, transportul, utilizarea, înlăturarea/eliminarea și reciclarea, și va ține cont de prevederile tratatelor internaționale în domeniu și a necesitățile de consolidare a capacităților naționale pentru implementarea legi pe termen lung. În proiectul legii vor fi prevederi și în domeniul managementului acelor 9 substanțe chimice (lindan, alfa hexaclorciclohexan (α -HCH), beta hexaclorciclohexan (β -HCH), hlordecon, hexabromobifenil; tetrabromodifenil eter și pentabromodifenil eter, hexabromodifenil eter și heptabromodifenil, pentaclorobenzen, perfluorocetan acid sulfonic, sărurile sale și perfluorocetan sulfonil fluorhidric) ținându-se cont de statutul acestora conform Convenției de la Stockholm.

Elaborarea proiectului Legii privind acceptarea Amendamentului la Convenția de la Stockholm privind poluanții organici persistenți. Această lege va permite recunoașterea statutului de substanțe chimice interzise pentru 9 noi substanțe chimice. Va oferi, pe de o parte, posibilitate de evaluat situația internă în raport cu stocarea, folosirea, importul, înlăturarea/eliminarea acestor noi substanțe și, pe de altă parte, va crea condiții legale pentru ne admiterea importului acestor nouă substanțe persistente în teritoriul republicii, inclusiv va oferi posibilitatea atragerii asistenței tehnice pentru rezolvarea problemelor de eliminare și decontaminarea terenurilor contaminate cu POPs.

Elaborarea conceptului privind Registrul substanțelor chimice. Acest concept va include orientări strategice referitor la crearea unei baze informative ce ține de fluxul și distribuirea volumului și particularităților periculoase ale unor substanțelor chimice produse și utilizate, a unor substanțe prioritare, precum și manipularea acestora pe piața națională.

Revizuirea legislației sectoriale întru ajustarea la cerințele Legii privind substanțele chimice. Această activitate va ține de analiza legislației sectoriale în acest domeniu și modificarea acesteia etapizat, în funcție de necesitate și posibilitățile de ajustare și implementare.

Elaborarea conceptului de acreditare a potențialului de laborator la sistemul internațional de bune practici de laborator. În cadrul acestei activități se prevede îmbunătățirea infrastructurii și sistemelor existente de supraveghere a calității produselor cât și a impactului acestora asupra mediului și sănătății populației. Efectuarea acestor analize sunt necesare la plasarea pe piață a substanțelor chimice, în cazul importului chimicalele sunt însoțite de certificatele relevante care asigură informarea consumătorului conform cerințelor SGA. Ce ține de exportul chimicalelor, analizele menționate pot fi executate în laboratoarele existente în țară sau beneficiarul va asigura efectuarea acestor analize în laboratoarele acreditate din țările exportatoare.

Elaborarea Planului Național de suprimare eșalonată a HCFC, conform Protocolului de la Montreal, care va planifica activități relevante pentru eliminarea hidro-cloro-fluorocarburilor.

Indicatori de performanță

Performanța în realizarea obiectivului menționat cuprinde **existența unui cadru politic și legislativ avansat și eficient în domeniul managementului substanțelor chimice.** Criteriile de bază după care se vor conduce instituțiile responsabile în cadrul activității de raportare asupra realizării acestui obiectiv specific vor fi:

1. Cadru politic și legislativ-complet și definitivat;
2. Premisele existente pentru buna implementarea ale actelor legislative elaborate;

3. Performanța noilor acte politice și legislative în cadrul creării unui sistem durabil al managementului substanțelor chimice;
4. Respectarea de către instituțiile implicate a normelor prevăzute în cadrul documentelor elaborate.

În contextul celor expuse, indicatorii de performanță sunt stabiliți după cum urmează:

Indicator de progres	Instituții responsabile	Criteriul de performanță
Cadrul legislativ unitar în domeniul managementului substanțelor chimice este adoptat	APC	1
Cadru legislativ în vigoare pentru acceptarea amendamentelor la Convenția de la Stockholm	APC	1
Sistemul consolidat de monitorizare a substanțelor chimice este creat	APC	2
Legislația sectorială ajustată la cerințele Legii privind substanțele chimice.		1
Mecanismul unitar de gestionare a substanțelor chimice este introdus și aplicat	APC	3, 4
Sistemul național de supraveghere este adaptat la condițiile internaționale	APC, APL	4
Planul Național de suprimare eşalonată HCFC este elaborat	APC	3

IV.3.2 Strategia de creare a cadrului normativ

Analiza

Prevederile actuale ale cadrului normativ național privind gestionarea substanțelor chimice reglementează acest domeniu în linii generale, fiind bazate pe abordările vechi din perioada URSS. Unele Cerințe către gestionarea substanțelor chimice în diverse ramuri economice, elaborate de către autoritățile administrației publice centrale de specialitate conțin reglementări, axate pe standarde europene. Produsele de uz fitosanitar și fertilizanzii utilizați în sectorul agrar, produsele parafarmaceutice și medicamentele, produsele petroliere sunt bine reglementate în baza mecanismelor în vigoare cu excepția pesticidelor utilizate în industria mobilei, și a substanțelor chimice folosite în domeniul textilelor, confecționării covoarelor, în sectorul telecomunicațiilor, în producerea echipamentului tehnic de uz casnic sau de birou etc. Lipsesc actualmente reglementările ce țin de gestionarea unor substanțe chimice prioritare, care reprezintă un impact deosebit asupra mediului și sănătății populației. Problemele abordate la nivel internațional privind gestionarea deșeurilor periculoase, cu conținut de metale grele, inclusiv a mercurului în diverse produse ca bateriile, vopsele, substanțe organice persistente și altele necesită soluționate prin elaborarea cadrului normativ în domeniu.

Argumente

Actualmente în țară nu există metodici, normative de evidență a consecințelor ce țin de producerea și utilizarea substanțelor chimice pe tot ciclul întreg de viață a substanțelor chimice. Lipsesc unele instrucțiuni și restricții pentru utilizarea în agricultură a substanțelor biologice, care necesită de a fi elaborate sau incluse aceste reglementări la eliberarea licenței la import. Majoritatea actelor normative din domeniul managementului substanțelor chimice, la fel ca și legislația în acest domeniu a fost elaborată până în anul 2000, fără a se ține cont de prevederile tratatelor internaționale în domeniul protecției mediului, de aceea de rînd cu elaborarea noii politici și legislații în acest domeniu este necesar de prevăzut mecanisme care ar implementa abordările noi din directive UE și convențiile internaționale și a mecanismelor de reglementare a substanțelor chimice în prioritățile dezvoltării durabile a țării. Mecanismele, metodologiile, normele și reglementările tehnice necesare pentru implementarea Convențiilor ratificate și a amendamentelor la Convenția de la Stockholm care necesită o ratificare urgentă actualmente ar ajusta cadrul normativ național la cerințele internaționale privind asigurarea eliminării ecologice a substanțelor potențial toxice; estimarea emisiilor naționale; prognozarea emisiilor de POP, metale grele și SDO; determinarea emisiilor; metode analitice.

Acțiuni sumare

Până în anul 2020 Guvernul va depune eforturi pentru realizarea obiectivului general, care va asigura viabilitatea sistemului de management al substanțelor chimice cu crearea cadrului politic și legislativ, prevăzând pentru termenul mediu acțiunile care vor încuraja managementul acestui sector prin următoarele:

Elaborarea și implementarea procedurii de clasificare și etichetare substanțelor chimice, în conformitate cu Sistemul Global Armonizat și alte sisteme, care va permite trecerea Republicii Moldova la sistemul global de clasificare și etichetare a substanțelor chimice, care va crea condiții pentru asigurarea fluxului informațional și condiții satisfăcătoare pentru comerțul produselor pe piața internațională. În același timp va permite o monitorizare post-comercială bine planificată și implementată, care la rândul său asigură o concurență loială între întreprinderi.

Elaborarea procedurii de notificare a importului, exportului sau tranzitului substanțelor chimice reglementate de Convenția Rotterdam, care va asigura evidența și accesul la această informație, care ulterior va evita riscurile ce țin de aceste substanțe, precum și evitarea circuitului ilegal al substanțelor chimice.

Elaborarea procedurii de notificare a accidentelor industriale conform Convenției Helsinki, care va asigura accesul la informație și posibilitatea de a aplica măsurile de prevenire și reducerea riscurilor ce țin de aceste accidente și aplicarea urgentă a măsurilor în caz de accidente similare.

Ajustarea metodicilor de estimare și prognozare a emisiilor de substanțe chimice, inclusiv POP, metale grele etc. în mediu care va permite îmbunătățirea sistemului național de estimare și prognozare a emisiilor de la activitățile economice ce țin de generarea în componentele de mediu a poluanților chimici. În același timp aceste estimări va asigura corectitudinea raportărilor despre emisiile naționale.

Elaborarea cadrului de reglementare emisiilor neintenționate de POP în conformitate cu Convenția de la Stockholm și protocolul POP al convenției LRTAP, care va permite prevenirea și /sau reducerea generării acestor emisii de la sursele staționare și mobile.

Elaborarea metodicilor de evaluare a riscurilor ce țin de utilizarea substanțelor chimice periculoase prioritare, care va permite efectuarea controlului și circulația emisiilor, evitarea riscurilor la locurile de producere și utilizare a substanțelor chimice, întărirea capacităților de reacție în caz de accidente, dotarea potențialului de laborator cu aparataj expres - control, antidot pentru acele substanțe care se găsesc în circuitul național.

Elaborarea recomandărilor de eliminare a deșeurilor cu conținut de azbest, care va permite luarea deciziei despre necesitatea eliminării acestor materiale din circuitul național. Și crearea unor capacități de eliminare a lor.

Elaborarea reglementărilor tehnice privind utilizarea acumulatorilor uzate cu conținut de plumb, care vor contribui la reglementările ce țin de producere comercializare a acumulatorilor (producătorul sau comercializatorul va crea un sistem de colectare și valorificare), precum și utilizarea inscripțiilor pe carcasa acumulatorului despre aceasta.

Elaborarea reglementărilor tehnice ce țin de uleiurile uzate, care va contribui la aplicarea unor tehnologii de utilizare a deșeurilor solide și semilichide din acest domeniu, contribuind prin aceasta la ameliorarea stării mediului.

Elaborarea reglementărilor tehnice ce țin de aparatele electronice și electrice ieșite din uz, care va contribui la aplicarea sistemului de colectare și utilizarea a acestor echipamente, care actualmente sau acumulat la întreprinderi și sectorul casnic, contribuind prin aceasta la minimizarea impactului de la aceste deșeuri.

Elaborarea reglementărilor tehnice ce țin de vehiculele scoase din uz, care va contribui la abordarea corectă ce ține de acest domeniu în managementul deșeurilor.

Elaborarea Planului de acțiuni pentru implementarea Programului de management durabil al substanțelor chimice în perioada 2016-2020, care va include activități , inclusiv evaluarea capacităților naționale de implementare a PRTR și alte prevederi privind implementarea cerințelor convenției Stockholm.

Indicatori de performanță

Indicatorul de performanță a obiectivului nominalizat este **armonizarea sistemului național actual de management a substanțelor chimice la normele și standardele internaționale**. De asemenea, se configurează necesitatea implementării activităților ce țin de realizarea angajamentelor internaționale la care Republica Moldova este parte. În contextul celor expuse se definesc următoarele criterii de performanță:

1. Conformitatea sistemului de management a substanțelor chimice național cu Sistemul Global Armonizat;
2. Beneficiul național urmare a îndeplinirii angajamentelor internaționale;
3. Nivelul de armonizare a sistemului național la normele și standardele europene și internaționale.

Indicator de progres	Instituții responsabile	Criteriul de performanță
Procedura de clasificare și etichetare substanțelor chimice este aplicată în conformitate cu standardele europene	APC, agenții economici	1
Monitorizarea eficientă a comerțului extern cu substanțe	APC, agenții economici	2, 3

chimice și/sau produse care le conțin este realizată		
Notificarea accidentelor industriale se efectuează eficient și în termeni utili redresării acestora	APC, APL, agenții economici	2, 3
Raportarea asupra cantităților emisiilor în mediu de substanțe chimice, inclusiv POP, metale grele se realizează permanent	APC, APL, agenții economici	2, 3
Cadru normativ pentru prevenirea/reducerea emisiilor neintenționate de POP adoptat	APC, agenții economici, ONG	3
Cadru normativ privind riscurile utilizării în industrie a substanțelor chimice periculoase prioritare este îmbunătățit	APC, agenții economici, ONG	3
Deșeurile cu conținut de azbest sunt în proces de eliminare	APC, agenții economici	2
Cadru de reglementare privind utilizarea acumulatorilor uzate cu conținut de plumb, uleiurilor uzate, aparatelor electronice și electrice ieșite din uz, vehiculelor scoase din uz este creat și implementat.	APC	3
Planul de Acțiuni pentru anii 2016-2020 privind implementarea Programului de management durabil a substanțelor chimice este elaborat în conformitate cu rezultatele atinse anterior și obiectivelor stabilite.	APC	2

IV.3.3 Strategia de creare a cadrului instituțional

Analiza

Actualmente în Republica Moldova responsabilitatea ce ține de managementul substanțelor chimice le revine la circa 10 autorități ale administrației publice centrale de specialitate în dependență de ramură: autorizare și licențiere, transport și eliminare, gestionarea situațiilor excepționale și nici o structură nu asigură controlul gestionării substanțelor chimice pe întreg ciclul de viață în toate ramurile economiei naționale. Există mari discrepanțe între politica privind managementul substanțelor chimice promovată în tratatele internaționale și cadrul legislativ național existent. Coordonarea unor activități ce țin de managementul substanțelor chimice puse în seama comisiilor interdepartamentale nu asigură rezolvarea totală a problemelor

de gestionare a substanțelor chimice pe întreg ciclul de viață, începând cu producerea și terminând cu eliminarea substanțelor cu termen expirat. Totodată această activitate în diverse comisii interdepartamentale nu este financiar motivată, fiind o activitate suplimentară la activitățile de bază, în cadrul structurilor de stat și cu o eficiență mai puțin sporită .

Prevederile din regulamentele ministerelor și departamentelor referitoare la funcțiile de coordonare, interacțiune și cooperare în domeniul substanțelor chimice între parteneri sunt generale și nu specifică necesitatea de analiză și raportare periodică pentru activitățile ce țin de managementul substanțelor chimice.

Argumente

Conform analizelor efectuate ,problematika gestiunii substanțelor chimice în Republica Moldova este abordată fragmentar de către diverse instituții statale, pe cînd la nivel internațional în acest domeniu se promovează managementul integrat. Odată ce intenția Republicii Moldova este de a promova implementarea fructuoasă a prevederilor convențiilor internaționale și a noilor abordări cu privire la substanțele chimice din SAICM, devine evidentă necesitatea stabilirii unui cadru juridic bine definit, care ar promova la nivel național activități eficiente de reducere a riscurilor asociate cu utilizarea substanțelor chimice. Situația actuală cît privește cadrul instituțional creează impedimente pentru o evoluție a implementării prevederilor SAICM și în deosebi în domeniul administrării substanțelor chimice. În acest context, este imperativă întărirea capacității instituționale a organelor responsabile de gestiunea mediului; de asemenea diferitele abordări ale intereselor naționale și internaționale la nivel instituțional duc la dezvoltarea unei abordări integrate centrate pe atingerea priorităților naționale, instrumentele economice și reglementările juridice fiind direcționate către abordarea integrată a obiectivelor convențiilor de mediu privind gestiunea substanțelor chimice. Analizele cadrului instituțional și legal, evaluarea activității comisiilor interdepartamentale denotă necesitatea creării unui organ de coordonare a activităților ramurale în domeniul managementului substanțelor chimice pe întreg ciclul de viață.

Acțiuni sumare

Pînă în anul 2020 Guvernul va depune eforturi pentru realizarea obiectivului general, care va asigura viabilitatea sistemului de management al substanțelor chimice prevăzând pentru termenul mediu crearea unui cadru instituțional prin următoarele acțiuni:

Elaborarea Concepției privind crearea unui sistem integrat al managementului substanțelor chimice în scopul asigurării coordonării interministeriale, care va include analize și argumente privind necesitatea reformei instituționale pentru integrarea tuturor aspectelor ce țin de managementul substanțelor chimice și includerea acestora în legislația din domeniu.

Fortificarea capacității autorității centrale pentru resurse naturale și mediu în domeniul managementului substanțelor chimice, în scopul funcționării sistemului de management integrat al substanțelor chimice

Crearea în subordinea autorității centrale de mediu și resurselor naturale a unei subdiviziuni în domeniul managementului substanțelor chimice pentru implementarea politicilor în domeniul gestionării substanțelor chimice, inclusiv POP pe întreg ciclul de viață.

Fortificarea capacităților instituționale pentru asigurarea monitoringului integrat în domeniul managementului substanțelor chimice, care va permite acoperirea domeniilor de monitorizare a emisiilor în mediu a poluanților chimici în conformitate cu cerințele Convențiilor

relevante domeniului. În special vor fi întreprinse măsuri pentru asigurarea monitorizării POPs, conform Convenției de la Stockholm și Protocolului POP al Convenției LRTAP.

Fortificarea capacităților instituționale ale inspectoratelor pentru asigurarea sistemului de control, care va asigura efectuarea controlului respectării legislației în domeniul substanțelor chimice și va contribui la evitarea riscurilor ce țin de substanțele chimice.

Indicatori de performanță

Luând în considerație faptul că eficiența și durabilitatea sistemului de management a substanțelor chimice depinde în mare măsură de structura instituțională în domeniu, indicatorul de performanță este crearea **și dezvoltarea mecanismului instituțional de cooperare în domeniul managementului substanțelor chimice**. Pentru monitorizarea și raportarea progresului ce țin de „cadru instituțional” instituțiile implicate vor utiliza următoarele criterii de performanță:

1. Nivelul de cooperare dintre instituțiile administrației publice centrale privind managementul substanțelor chimice;
2. Funcționalitatea instituției responsabile de managementul substanțelor chimice;
3. Nivelul de implementare a legislației elaborate și adoptate.

Indicator de progres	Instituții responsabile	Criteriul de performanță
Sistemul instituțional de management a substanțelor chimice este consolidat și funcțiile ce țin de domeniu sunt distribuite conform competențelor	APC	1, 2, 3
Direcția privind managementul substanțelor chimice în cadrul MM este creată și activează conform regulamentului stabilit	APC	1,2,3
Subdiviziunea în domeniul managementului substanțelor chimice în subordinea autorității centrale de mediu și resurse naturale este creată și funcționează conform regulamentului	APC	1,2,3
Structura instituțiilor responsabile de monitoringul substanțelor chimice, controlul și supravegherea managementului substanțelor chimice este suplinită cu personal calificat și funcționarii acestora beneficiază de instruire continuă	APC, ONG	1,2,3

IV.3.4 Strategia de creare a sistemului informațional

Analiza

Legislația națională în domeniul managementului substanțelor chimice menționat prevede aplicarea măsurilor de prevenire a hazardurilor cât și activități de restabilire și reabilitare post-dezastru. Însă obiectele periculoase din punct de vedere chimic și radioactiv trebuie să fie dotate cu mijloace de intervenție în caz de incidente pînă la sosirea echipei specializate, însă de regulă depozitele agenților economici ce utilizează în procesul tehnologic substanțe chimice nu dețin întocmai echipamentul necesar de ajutor expres și sunt dotate doar cu echipament speciale de protecție, stingătoare, și nisip. O problemă care există totuși este procentul mic de asigurare cu mijloace individuale de protecție al formațiunilor protecției civile, muncitorilor și salariaților al obiectelor periculoase ș.a.

Problema în acest domeniu mai ține și de lipsa tehnologiilor de reciclare sau eliminare a produselor contaminate cu substanțe chimice (ambalaje, sol etc.) și a deșeurilor periculoase. Pe teritoriul republicii la moment sînt amplasate 313 obiective industriale periculoase, în care se utilizează circa 2000 tone de substanțe chimice puternic toxice, inclusiv: clor lichid – 490 tone (70 obiective); amoniac lichid – 860 tone (127 obiective); anhidridă sulfuroasă – 320 tone (28 obiective); acizi, erbicide – 350 tone (28 obiective); etil mercaptan – 120 tone (60 obiective). În ultimii doi ani (2006 - 2007) au fost înregistrate 27 de incidente. În același timp în țară nu există un sistem perfect de informare și răspuns în caz de situații excepționale, a bazelor de date privind gestionarea substanțelor chimice, publicarea acestora, inclusiv pentru informarea instituțiilor internaționale. Ca reacții de răspuns la incidentele cu implicarea substanțelor chimice autoritățile administrației publice centrale de specialitate întreprind un șir de măsuri în scopul prevenirii incidentelor cu implicare a substanțelor chimice periculoase, însă acestea nu corespund întocmai prevederilor actelor internaționale în acest domeniu.

Argumente

Cu toate că în Republica Moldova a fost creat cadrul juridic necesar pentru asigurarea accesului publicului la informație, însă crearea și funcționarea bazelor de date specializate pe domenii, inclusiv pentru gestionarea substanțelor chimice rămîne a fi nesoluționată.

Lipsește asigurarea cu baze de date pentru posibilitatea raportării la acordurile internaționale multilaterale din domeniul substanțelor chimice, cum ar fi Convențiile de la Stockholm, Basel și Rotterdam, Protocolul Montreal, Protocoalele UNECE privind metalele grele și poluanții organici persistenți, de aceea se impune necesitatea examinării posibilităților de asigurare a accesului la bazele de date internaționale și dezvoltarea bazelor de date naționale. Din lipsa unei structuri instituționale abilitate cu responsabilități în domeniul gestionării substanțelor chimice, autoritățile administrației publice de specialitate se confruntă cu probleme privind asigurarea securității gestionării substanțelor chimice, inclusiv în situații excepționale. Tot din aceste motive asigurarea centralizată al obiectelor periculoase cu mijloace individuale de protecție, mijloace tehnice pentru preîntâmpinarea, localizarea și lichidarea consecințelor accidentelor nu se efectuează adecvat și se întreprind acțiuni necoordonate ale organelor publice centrale, care nu execută întocmai legislația existentă în domeniul securității industriale a obiectelor industriale periculoase” și în domeniul licențierii. Din lipsa unui sistem de control adecvat(elibărarea autorizațiilor) nu toate întreprinderile care, utilizează în procesul tehnologic substanțe chimice sunt luate la evidență.

În contextul celor menționate crearea unui sistem informațional privind activitățile de răspuns în caz de situații excepționale cu implicarea substanțelor chimice este necesară. Odată cu promovarea implementării Abordării Strategice privind Gestionarea Internațională a substanțelor

chimice este necesar extinderea și accesul la informația privind securitatea utilizării substanțelor chimice. În acest context sistemele informaționale, în țară trebuie să fie îmbunătățite cu baze de date internaționale privind riscurile pe care le reprezintă substanțele chimice asupra mediului și sănătății populației, privind obligațiunile țării față de convențiile internaționale de mediu, ratificate de Republica Moldova. Crearea sistemului informațional în acest domeniu trebuie să fie o sarcină a autorităților administrației publice centrale și locale, care ar asigura accesul publicului la informația de mediu, inclusiv la aspectele ce țin de riscul asociat de substanțele chimice.

Acțiuni sumare

Până în anul 2020 Guvernul va depune eforturi pentru realizarea unui sistem informațional privind activitățile de răspuns în caz de situații excepționale cu implicare substanțelor chimice prevăzând pentru termenul mediu următoarele acțiuni:

Dotarea tehnică a APC (SV, SPCSE, IPSSTOP, MAIA, MS și altele) pentru asigurarea accesului la bazele de date internaționale disponibile privind substanțelor chimice, care va face posibil promovarea implementării Abordării Strategice privind Gestionarea Internațională a substanțelor chimice și extinderea accesului la informația privind securitatea utilizării substanțelor chimice și posibilitatea creării bazelor de date.

Crearea unei baze de date privind incendiile și avariile cu implicarea substanțelor chimice, care va stabili sistemul de informații și înregistrare a incendiilor și accidentelor, care ulterior va servi drept bază pentru aplicarea măsurilor de evitare a riscurilor, a impactului acestora asupra mediului și sănătății populației.

Revizuirea, ajustarea sau elaborarea formularelor statistice pentru managementul substanțelor chimice, a deșeurilor în scopul asigurării raportării în cadrul convențiilor internaționale, care va include o activitate de inventariere și revizuire a formularelor statistice existente și de elaborare a celor care lipsesc în domeniul substanțelor chimice. Această va include și informația necesară pentru raportarea la convențiile internaționale ce țin de deșeurile periculoase, de substanțele chimice și de substanțele care distrug stratul de ozon. De asemenea se va examina oportunitatea elaborării formularelor de colectare a datelor de activitate de la agenții economici privind gestionarea POP pentru asigurarea raportării în cadrul Convenției de la Stockholm.

Indicatori de performanță

În conformitate cu prevederile Programului național privind managementul substanțelor chimice, funcționarea unui sistem informațional congruent privind activitățile de răspuns în caz de situații excepționale cu implicarea substanțelor chimice este indicatorul de performanță care trebuie să fie atins de către instituțiile responsabile. În vederea realizării obiectivului specificat vor fi utilizate următoarele criterii de performanță:

1. Eficiența activității instituțiilor responsabile direcționate spre diminuarea efectelor negative urmare a accidentelor cu implicarea substanțelor chimice
2. Nivelul de accesibilitate și actualizare a informației conținute în cadrul bazelor de date cu privire la substanțele chimice;

Indicator de progres

Autoritățile administrației publice

Instituții responsabile

APC

Criteriul de performanță

2

centrale dețin acces la bazele de date relevante ce țin de substanțele chimice

Baza de date cu privire la incendiile, avariile industriale cu implicarea substanțelor chimice este creată și actualizată continuu

APC

1, 2

Formularele statistice privind managementul substanțelor chimice sunt revizuite și completate cu date relevante pentru raportarea la Convențiile Internaționale.

APC

2

IV.3.5 Strategia de dezvoltare a capacităților de cercetare și monitoring

Analiză

Odată cu creșterea nivelului economiei naționale sau intensificat și cercetările științifice în domeniul substanțelor chimice, însă numai la nivel de instituții de cercetare și inovații, pe când la întreprinderile, care sunt preocupate cu substanțele chimice, acest proces mai stagnează din lipsa resurselor financiare și a obligațiilor acestora față de dezvoltarea acestor capacități. În ultimul timp, mai des se efectuează testări asupra substanțelor chimice în scopul evaluării riscurilor cauzate mediului și sănătății populației, de la utilizarea acestora. Cercetările sunt realizate doar de către instituțiile științifice (de circa 80 instituții) ale Academiei de Științe a Moldovei (AȘM) și a diferitor organe publice centrale de stat și sunt îndreptate spre optimizarea proceselor tehnologice, reutilizarea deșeurilor, elaborarea produselor chimice autohtone etc. Rezultatele cercetărilor servesc drept argument pentru perfecționarea tehnologiilor industriale, elaborarea politicilor de ramură, în mod special pentru luarea deciziilor de omologare a produselor de uz fitosanitar. Totodată autoritățile administrației publice centrale de specialitate solicită instituțiilor de ramură efectuarea diferitor investigații în domeniul utilizării produselor chimice sau de evaluare a riscurilor asociate cu utilizarea substanțelor chimice. Membrii grupului de lucru SAICM au constatat că la nivel național nu există asociații ai producătorilor angajați în industria chimică, ceea ce se explică prin numărul de întreprinderi redus care activează în domeniul menționat. Din același motiv nu sunt înregistrate sindicate sau alte organizații neguvernamentale în ramura industriei chimice.

Majoritatea organizațiilor non guvernamentale preocupate de cercetări în domeniul managementului substanțelor chimice sau evaluarea impactului cauzat mediului de la utilizarea substanțelor chimice activează în cadrul instituțiilor de învățământ superior sau a instituțiilor AȘM, deoarece acestea nu dețin echipament necesar cercetărilor. Totodată prin intermediul acestor ONG-ri, instituțiile aplică la diverse programe de cercetări, fonduri internaționale, beneficiind de susținere financiară pentru procurarea echipamentelor, utilajelor, reactivelor, etc, ceea ce este binevenit întru susținerea sectorului.

Evidența, controlul și monitorizarea circulației și utilizării pe teritoriul țării a substanțelor chimice (a pesticidelor) actualmente se efectuează conform Legii cu privire la protecția plantelor,

Legii privind protecția mediului și a HG 740/1995 cu privire la prevenirea importului și comercializării ilicite a produselor chimice și biologice utilizabile în agricultură și silvicultură pe teritoriul republicii și a altor acte legislative și normative. Din punct de vedere legislativ și teoretic de fapt, monitoringul, evidența și controlul ar trebui să înceapă cu procesul de import, prin punctul vamal, până la comerciant, apoi utilizatorul final. Însă în acest sistem de colectare a datelor sunt antrenate mai multe organe publice centrale și instituții specializate (Ministerul de Interne și Serviciul Vamal, Ministerul Sănătății, Agenția pentru Protecția Plantelor, Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, Biroul Național de Statistică și altele), care nu înregistrează sistematic fiecare în parte aceste date și această informație nu este accesibilă.

Actualmente, monitorizarea în domeniul mediului, în general și aplicarea indicatorilor de mediu la prognozarea stării acestuia, inclusiv în domeniul substanțelor chimice se efectuează insuficient din lipsa aplicării unor standarde internaționale și a dotării respective a potențialului de laborator. Din lipsa metodologiilor de estimare, a lipsei echipamentului necesar, al lipsei resurselor financiare, nu este posibil obținerea unor date reprezentative privind situația ecosistemelor, dinamica modificării lor, crearea unei baze de date, care să reflecte în special diversitatea biologică, emisiile de gaze cu efecte de seră, calitatea solului, crearea unor puncte staționare de observare cu scopul punerii în aplicare a AMM, precum și prognozarea impactului și evitarea riscurilor.

Ceea ce ține de evidența statistică a substanțelor chimice agenții economici nu sunt obligați, conform legislației să raporteze despre aceasta cu excepția agenților economici ce importă substanțe ce distrug stratul de ozon și a agenților ce generează deșeuri toxice .

Pentru dezvoltarea activităților de cercetare-dezvoltare, monitoring la întreprinderile care utilizează substanțe chimice periculoase, sau le produce, este necesar ca această responsabilitate a producătorului să fie stipulată în legislația națională.

Argumente

Unul din componentele pentru susținerea capacităților de management al substanțelor chimice este monitorizarea și evaluarea, cercetarea și adaptarea capacităților. Este necesar să se specifice în ce mod și de către cine vor fi gestionate implementarea, monitorizarea și continuarea acestuia. În ceea ce ține monitorizarea substanțelor chimice este necesar de realizat un sistem permanent de supraveghere a stării habitatului și a surselor de poluare, a surselor staționare și mobile de monitorizare a emisiilor de gaze cu efect de seră, POP-uri și metale grele, starea solului, precum și a altor componente de mediu.

Acumularea și difuzarea informației privind managementul substanțelor chimice sunt niște procese reflectate insuficient în legislația națională, la fel – în formularele de evidență statistică și metodologia de realizare a unor astfel de observații. Important este de revăzut și sistemul actual al statisticii substanțelor chimice și de completat acest sistem cu formulare statistice adecvate, care va permite evidența și posibilitatea de a raporta la convențiile internaționale despre aceste date.

O bună monitorizare a impactului substanțelor chimice asupra sănătății și dezvoltarea sferei de cercetare și dezvoltare trebuie să constituie o prioritate pentru țară, pentru agentul economic interesat în utilizarea tehnologiilor inofensive și minimizarea riscurilor și impactului cauzat mediului de substanțele chimice.

Acțiuni

Până în anul 2020 Guvernul va depune eforturi pentru realizarea obiectivului general, care va asigura dezvoltarea capacităților de evidență, de cercetare și monitoring în domeniul

managementului substanțelor chimice, prevăzând pentru termenul mediu următoarele acțiuni:

Fortificarea capacităților și dotarea cu tehnică performantă a subdiviziunilor Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale, și altor instituții implicate în managementul accidentelor asociate cu substanțele chimice, care va asigura lichidarea consecințelor asociate de acestea.

Elaborarea unui program de monitoring integru al substanțelor chimice în componentele de mediu, care va planifica măsuri de supraveghere și control a componentelor de mediu, investigații a substanțelor potențial toxice, inclusiv POP-urile, SDO și metalele grele etc și pentru monitorizarea emisiilor și a transferului de poluanți, întărind capacitatea de laborator.

Dezvoltarea unei bazei de date și dotarea acesteia cu programe computerizate pentru monitorizarea emisiilor de substanțe chimice, precum și asigurarea accesului on-line la aceasta, care va lichida golurile din sistemul de distribuire a informației și de schimb a informației, prin crearea unui format de acces la acesta prin sistemul computerizat.

Elaborarea unui program de monitoring și cercetare a impactului substanțelor chimice asupra sănătății publice, care va planifica acțiuni pentru determinarea efectelor poluanților, inclusiv a POP, asupra mediului și asupra sănătății omului, elaborarea matricelor de modelare a impactului asupra populație în dependență de cantitatea emisiilor diferitor poluanți în mediu.

Indicatori de performanță: Capacitățile de cercetare și monitorizare în domeniul managementului substanțelor chimice au fost dezvoltate și fortificate. Criteriile de performanță sunt determinate după cum urmează:

1. Nivelul de dotare tehnică a instituțiilor implicate în cercetare și monitorizarea substanțelor chimice;
2. Capacitățile de monitoring ale instituțiilor responsabile de managementului substanțelor chimice;
3. Calitatea inovațională a cercetărilor în domeniul managementului substanțelor chimice.

Indicator de progres	Instituții responsabile	Criteriul de performanță
Capacitățile subdiviziunilor Serviciului Protecției Civile și Situații Excepționale precum și ale altor instituții implicate în managementul accidentelor asociate cu substanțe chimice au fost fortificate și instruite	APC	2
Programele de monitoring ale substanțelor chimice în componentele de mediu și a impactului substanțelor chimice asupra sănătății umane sunt elaborate	APC	2
Baza de date pentru monitorizarea emisiilor de substanțe chimice este funcțională și accesibilă	APC	1, 2
Centrul de informare cu privire la POP, SDO, metale grele și alte substanțe potențial toxice este creat și oferă	APC	2

cetățenilor interesați informații relevante		
Programul național de cercetare, monitorizare și Studierea și monitorizarea emisiilor și transportului de poluanți este elaborat și adoptat	APC	2, 3
Metode și tehnologii preventive în cazul accidentelor industriale au fost elaborate și/sau preluate	APC	2, 3

IV.3 6 Strategia de promovare a standardelor internaționale

Analiza

Cadrul legislativ actual în domeniul protecției mediului necesită perfecționat. Odată cu activitatea de completare și ajustare a acestuia la cerințele actelor internaționale în domeniu sunt necesare acțiuni concomitente de elaborare a actelor normative și a instrucțiunilor speciale în domeniul substanțelor chimice și de aplicare a standardelor internaționale. La moment în managementul substanțelor chimice nu există un sistem de standarde, care ar face compatibilă abordarea națională în acest domeniu cu cea a convențiilor internaționale, inclusiv SAICM.

Aplicarea standardelor menționate în domeniul substanțelor chimice vor contribui la elaborarea studiilor de impact, estimarea emisiilor în aerul atmosferic, și a reducerii acestora, studii privind reducerea la minim a efectelor dăunătoare ale tehnologiilor aplicate asupra sănătății publice și calității mediului. Actualmente ineficiența acestor standarde se atestă și în materiile de educație, informare și sensibilizare a publicului în domeniul gestionării raționale a resurselor, materialelor, și deșeurilor periculoase.

Argumente

Asigurarea unui sistem de standarde internaționale va asigura **eliminarea ecologică a substanțelor potențial toxice; estimarea emisiilor naționale; prognozarea emisiilor de POP, metale grele și SDO; determinarea emisiilor și aplicarea metodelor analitice performante, clasificarea și etichetarea substanțelor chimice, trecerea la sistemul PRTR (Registrul poluanților emiși și transferați)**, Armonizarea la standardele UE constituie o prioritate în activitatea Guvernului Republicii Moldova, iar reglementările moderne referitoare la domeniul substanțelor chimice sunt stabilite în noul sistem de control al chimicalelor REACH.

Acțiuni sumare

Până în anul 2020 Guvernul va depune eforturi pentru realizarea obiectivului general, care va asigura viabilitatea sistemului de management al substanțelor chimice prevăzând pentru termenul mediu implementarea parțială a standardelor de mediu în conformitate cu cerințele convențiilor internaționale prin următoarele acțiuni:

Elaborarea Ghidului privind managementul accidentelor asociate cu substanțe chimice, care va oferi informația pentru toți cei implicați în managementul substanțelor chimice.

Elaborarea Ghidurilor privind utilizarea celor mai bune tehnici disponibile (BAT) și cele mai bune practici de mediu (BEP) în domeniul gestionării substanțelor chimice, aceste ghiduri sunt

importante pentru a informa cercul de afaceri despre tehnologiile bune disponibile, despre eficacitatea acestora și experiența țărilor dezvoltate în implementarea acestora.

Elaborarea unui îndrumar întru aplicarea Codului de conduită privind distribuirea și utilizarea pesticidelor (Codul FAO), care va oferi informația privind managementul pesticidelor, inclusiv celor cu termen expirat.

Promovarea și aplicarea programelor de producere mai pură, care ar crea condiții satisfăcătoare pentru implementarea tehnologiilor noi și atragerea investițiilor străine la întreprinderile noastre, precum și minimizarea formării deșeurilor și a resturilor de substanțe chimice.

Certificarea întreprinderilor care utilizează substanțe chimice la standardele ISO, care va face posibil implementarea unui management de mediu la întreprinderile, care produc sau utilizează substanțe chimice, sau emit poluanți chimici în componentele de mediu, precum și implementarea standardelor de calitate, care ulterior vor contribui la calitatea producției, a mediului și asigurarea sănătății populației.

Elaborarea conceptului etichetei ecologice la mărfurile industriale, care va stabili criteriile de aplicare a producției noastre la această clasificare. Aplicarea acestei clasificări producției autohtone va stimula aplicarea standardelor ISO 1400 și 9000.

Revizuirea procedurilor de identificare și evaluare a riscurilor și declarare a activităților cu substanțe periculoase, conform Legii privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase (Seveso II) care va permite armonizarea procedurilor în cauză la cerințele europene în domeniu.

Indicatorii de performanță:

Implementarea standardelor Europene și internaționale la producerea și utilizarea substanțelor chimice și a produselor ce conțin substanțe chimice. Criteriile de performanță pentru monitorizarea progresului în sectorul dat sunt următoarele:

1. Numărul întreprinderilor care implementează standardele internaționale în producerea și utilizarea substanțelor chimice;
2. Gradul de socializare a instituțiilor implicate în managementul substanțelor chimice privind utilizarea standardelor Europene și internaționale.

Indicatori de progres	Instituții responsabile	Criteriul de performanță
Informațiile privind reacția de răspuns la accidente, incendii este elaborată și distribuită instituțiilor relevante	APC, ONG, agenții economici	2
Cele mai bune tehnici și cele mai bune practici de mediu sunt utilizate în cadrul managementului substanțelor chimice	APC, agenții economici	1, 2
Distribuirea și utilizarea pesticidelor se realizează conform îndrumarului elaborat întru aplicarea Codului de conduită FAO	APC, agenții economici	1, 2
Premisele necesare pentru implementarea noilor tehnologii și atragerea investițiilor în domeniu sunt	APC	1

create		
Certificarea întreprinderilor care utilizează substanțe chimice la standarde ISO 9000 și 14000 este realizată	APC, ONG	1
Eticheta ecologică este utilizată în cadrul producției industriale	APC, agenții economici	1, 2
Procedurile de identificare și evaluare a riscurilor ajustate conform Legii privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase în aplicare.	APC, agenții economici	1, 2

IV.3.7 Strategia de creare a capacităților de eliminare a substanțelor chimice inclusiv deșeurilor lor și de decontaminare a terenurilor și echipamentului contaminat

Analiza

În legislația națională ce ține de managementul substanțelor chimice nu există nici o reglementare specifică care să includă condițiile de eliminare a substanțelor chimice, de asemenea nu este stipulat despre necesitatea creării infrastructurii de depozitare a stocurilor de substanțe chimice inutilizabile sau învechite.

Eliminarea este o parte esențială a managementului rațional al substanțelor chimice. În cazul pesticidelor, eliminarea stocurilor vechi nu este abordată direct în Legea cu privire la protecția plantelor, cu excepția faptului că containerele nepotrivite ar trebui să fie excluse din import și, ulterior, înlocuite din cauza riscului înalt de deteriorare. Se presupune că această responsabilitate aparține cumpărătorilor și utilizatorilor. Din lipsa capacităților de eliminare a deșeurilor periculoase și a substanțelor chimice învechite, a pesticidelor învechite și din lipsa resurselor financiare pentru eliminarea acestora țara exportă acumulatele uzate în Ucraina, pesticide uzate și uleiuri cu conținut de BPC în Franța, urmând procedura stabilită de Convenția Basel. Deși parțial a fost soluționată problema eliminării deșeurilor de pesticide, rămân cantități mari de deșeuri cu conținut de substanțe periculoase. Există capacități și de reciclare a echipamentului frigorific, precum și implementare a unor tehnologii inofensive stratului de ozon. Consultând datele statistice existente, actualmente în Republica Moldova sunt acumulate următoarele fluxuri de deșeuri periculoase: circa 6000 tone deșeuri de pesticide, inclusiv 3940 tone înhumate la depozitul din s. Cișmichioi, r. Vulcănești; circa 2500 tone de deșeuri de galvanică, inclusiv 2300 tone înhumate la depozitul din s. Hecii Noi, r. Sîngerei; circa 3890 tone de deșeuri cu conținut de lazurit berlinez, acumulate la fabricile de vin; aproximativ 1000 de tone de alte deșeuri periculoase. La fel rămâne incertă soarta altor substanțe chimice cu termen expirat acumulate la depozitele întreprinderilor industriale. Din lipsa evidenței acestora nu este cunoscută cantitatea și spectrul substanțelor chimice industriale. Situația poate fi similară sectorului agricol, cu excepția că depozitele nu sunt devastate, deși nu este exclus faptul că agenții economici se pot debarasa de ele oricând. La fel sunt evidente contaminări considerabile ale terenurilor cu pesticide și cu produse petroliere (în Iargara, Căușeni, Mărculești) dar în țară se atestă o lipsă de tehnologii care ar soluționa aceste probleme.

Argumente

Așa cum în Republica Moldova nu sunt întreprinderi de producere a substanțelor chimice, respectiv lipsesc capacitățile de eliminare a acestora. Stocurile de substanțe chimice cu termen expirat, a deșeurilor periculoase acumulate la întreprinderi, acumulate la diferiți agenți economici continue să se păstreze la acestea, fiind un potențial impact asupra mediului și sănătății populației.

Pînă în prezent în Republica Moldova nu a fost efectuată inventarierea terenurilor contaminate cu substanțe chimice, ne fiind evaluat riscul asociat de poluarea cu substanțe chimice, inclusiv cu POP, iar în multe cazuri aceste terenuri și hotarele lor nici nu sunt determinate.

Lipsa tehnologiilor de reciclarea a unor substanțe chimice și a deșeurilor periculoase, precum și de eliminare a lor (a lămpilor luminescente ,a uleiurilor uzate, a bateriilor uzate a vopselelor , a deșeurilor și substanțelor contaminate cu metale grele, POP și alte substanțe) ridică riscul impactului asupra componentelor de mediu.

Actualmente nu există un sistem unic de evidență a emisiilor cu conținut de substanțe organice persistente. Nu este bine studiată a poluarea mediului înconjurător cu substanțe organice persistente. Deși a fost efectuat inventarul acestor substanțe în cadrul implementării proiectului „Activități de promovare a implementării Convenției de la Stockholm privind Poluanții Organici Persistenți în Republica Moldova” și compilat pe baza întregului volum de informație disponibilă la momentul actual, există spațiu pentru îmbunătățirea și completarea Inventarului Național al Poluanților Organici Persistenți al Republicii Moldova.

Acțiuni sumare

Pînă în anul 2020 Guvernul va întreprinde măsuri pentru Crearea capacităților de eliminare a substanțelor chimice și deșeurilor periculoase, elaborând studii referitor la cantitățile și particularitățile acestora, referitor la capacitățile existente de eliminare și a celor care necesită create planificând pentru termenul mediu următoarele acțiuni:

Crearea Centrului pentru gestionarea deșeurilor periculoase, care va asigura o activitate axată pe dezvoltarea politicii de management durabil al substanțelor chimice și elaborarea cadrului legal, necesar pentru realizarea prevederilor tratatelor internaționale, introducerea evidenței utilizării substanțelor chimice, reglementarea utilizării substanțelor chimice cu pericol potențial pentru mediu și sănătate, promovarea activităților de cooperare între autorități și industrie și implicarea activă a sectorului industrial. Prin intermediul Centrului se vor colecta deșeurile periculoase, inclusiv POP, asigurîndu-se eliminarea inofensivă a acestora.

Inventarierea și cartografierea terenurilor contaminate cu substanțe chimice, inclusiv POP metale grele etc, care va face posibil elaborarea unei baze, cu hărți cu hotarele zonelor contaminate, care ulterior vor fi folosite pentru evaluarea financiară a decontaminării, pentru planificarea activităților ce țin de decontaminarea lor și pentru atragerea investițiilor în acest domeniu.

Crearea inventarului național al PCB in sisteme deschise și închise, menținerea și actualizarea lui periodică, care va servi drept instrument de control, supraveghere și raportare în cadrul Convenției de la Stockholm.

Inventarierea substanțelor chimice cu termen expirat, inclusiv a reactivelor din laboratoare, care va determina volumul substanțelor chimice cu termen expirat și va putea fi luată decizia referitor la modalitățile de eliminare.

Inventarierea emisiilor POP generate neintenționat, care va forma o bază de date pentru

evaluarea impactului asupra mediului înconjurător și prevenirea riscurilor chimice de la emisiile neintenționate de dioxine și furani, ca urmare a arderii deschise și a incinerării deșeurilor, care sunt estimate ca fiind cel mai mare tip de poluant în Moldova.

Desfășurarea activităților de decontaminare/remediere a terenurilor contaminate cu produse petroliere, deșeuri de pesticide, PCB și pentaclorobenzen (PeCB) și alte chimicale. Actualmente sînt în derulare activități de decontaminare a depozitelor abandonate de pesticide învechite, utilizîndu-se tehnologia de conservare a acestora în scopul stopării impactului asupra mediului. În dependență de rezultatele acestui proiect model, tehnologia menționată va fi replicată și alte localități. La fel sunt elaborate propuneri de proiect pentru determinarea hotarelor terenurilor poluate cu produse petroliere în s. Mărculești, Florești. În continuare se vor înainta alte propuneri de proiect pentru atragerea investițiilor în acest domeniu.

Realizarea activităților de scoaterea din uz și eliminarea echipamentului contaminat cu POP, inclusiv PCB care va contribui la prevenirea/reducerea emisiilor POP.

Realizarea activităților de prevenire/eliminare a arderii deșeurilor de la gunoști prin construcția depozitelor autorizate care va contribui la prevenirea/reducerea emisiilor POP.

Indicatori de performanță: Capacitățile de eliminare a substanțelor chimice și a deșeurilor periculoase au fost create și dezvoltate. Criteriile de performanță sunt următoarele:

3. Cantitatea substanțelor chimice și deșeurilor periculoase inventariate;
4. Capacitățile de eliminare a substanțelor chimice și a deșeurilor periculoase.

Indicator de progres	Instituții responsabile	Criteriul de performanță
Centrul pentru gestionarea deșeurilor periculoase este creat și este funcțional	APC	2
Inventarierea și cartografierea terenurilor contaminate cu substanțe chimice, inclusiv POP, pesticide, metale grele este realizată	APC	1
Inventarul național al PCB în sisteme deschise și închise este creat și actualizat.	APC	1
Inventarierea substanțelor chimice cu termen expirat, inclusiv a reactivelor din laboratoare este realizată	APC	1
Baza de date pentru evaluarea impactului asupra mediului a emisiilor POP generate neintenționat a fost creată	APC, agenții economici	1
Activitățile de decontaminare a terenurilor contaminate cu produse petroliere, deșeuri de pesticide, PCB și alte chimicale sunt planificate și inițiate	APC	2
Activități de scoatere din uz și eliminare a echipamentului contaminat	APC, agenții economici	2

IV.3.8 Strategia de creare a unui sistem de informare și sensibilizare a publicului

Analiza

În Republica Moldova există bază legislativă, pentru colectare și informare a datelor despre Agenții economici persoanele fizice și juridice care produc, importă, exportă, comercializează sau utilizează substanțe ce distrug stratul de ozon prin intermediul organelor statistice și nu este claritate în managementul substanțelor chimice pentru agenții economici care nu sunt obligați să raporteze despre gestionarea substanțelor chimice în toate domeniile, cu excepția celor agenți economici ce importă substanțe, ce distrug stratul de ozon și acelor agenți ce generează deșeuri toxice .

Majoritatea datelor de uz ramural sunt colectate prin intermediul organelor de supraveghere și control ale autorităților administrației publice centrale de specialitate în conformitate cu funcțiile și responsabilitățile abilitate ale Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, care deține date privind importul și utilizarea produselor de uz fitosanitar și a fertilizanților, precum și ale Ministerului Sănătății care autorizează producerea și comercializarea produselor chimice de menaj, fabricarea și prelucrarea produselor alimentare, cosmetice, de parfumerie, și altele, ale Ministerul Mediului, care autorizează importul substanțelor ce distrug stratul de ozon, activitățile de gestionare a deșeurilor, inclusiv a celor periculoase, notifică transportarea transfrontieră a deșeurilor și importul substanțelor chimice conform procedurii PIC. În același timp nu toate aceste date sunt accesibile și transparente.

Cu toate că în Republica Moldova a fost creat cadrul juridic necesar pentru asigurarea accesului publicului la informație, crearea și funcționarea bazelor de date specializate pe domenii, inclusiv pentru gestionarea substanțelor chimice rămâne a fi doar parțial soluționată. Colectarea și procesarea, datelor, asigurarea accesului atât a funcționarilor publici, specialiștilor din domeniu cât și a populației necesită resurse umane și financiare. Actualmente în țară sunt disponibile bazele de date legislative și unele aspecte normative din domeniul utilizării substanțelor chimice.

Guvernul Republicii Moldova depune mari eforturi în crearea societății informaționale, astfel proiectele strategiilor și planurilor de dezvoltare, a actelor legislative și normative, a rapoartelor de activitate a autorităților administrației publice centrale și locale, bazele de date informative sunt accesibile pe paginile web ale instituțiilor relevante. Accesibilitatea și utilizarea acestor date depinde în mare măsură de capacitățile tehnice și intelectuale ale populației de a percepe și utiliza informația disponibilă. Deseori informația oferită are un caracter științific, conține doar date statistice sau rezultatele investigațiilor, fără a fi explicate pe înțelesul publicului larg ne profesional în domeniu, în mod special al gestionării substanțelor chimice.

Argumente

Odată cu promovarea implementării Abordării Strategice privind Gestionarea Internațională a substanțelor chimice va fi extins și accesul la informația privind securitatea utilizării substanțelor chimice. În cele din urmă crearea unor baze naționale privind gestionarea substanțelor chimice rămâne a fi de maximă stringență, iar publicarea acestora pe paginile web ar

oferi acces persoanelor fizice și juridice interesate. Luând în considerație obligațiunile țării asumate prin ratificarea tratatelor internaționale și necesitatea de conformare și raportare la acordurile internaționale multilaterale din domeniul substanțelor chimice, cum ar fi Convențiile de la Stockholm, Basel și Rotterdam, Protocolul Montreal, Protocoalele UNECE privind metalele grele și poluanții organici persistenți se impune necesitatea examinării posibilităților de asigurare a accesului la bazele de date internaționale și dezvoltarea bazelor de date naționale, în scopul asigurării cercetărilor științifice și dezvoltării economice în contextul reducerii impactului asupra mediului și sănătății umane și sporii securității la utilizarea substanțelor chimice.

Din lipsa unei structuri instituționale abilitate cu responsabilități în domeniul gestionării substanțelor chimice, autoritățile administrației publice de specialitate se confruntă cu probleme privind asigurarea securității gestionării substanțelor chimice, inclusiv în situații excepționale. Deși există baze de date internaționale specializate în domeniu, accesibilitatea la acestea este contra plată, iar informația este oferită în limbile engleză, franceză, etc., și nu este tradusă în limbă română, ceea ce limitează accesul populației.

Actualmente este necesar de stopat arderea deschisă a biomasei rezultate din curățarea terenurilor agricole după recoltare și a unor cantități mari de deșeuri provenite de la fabricile de vinuri, de la gunoști, prin reglementarea nivelului de ardere pentru a reduce emisiile de dioxine și furani în conformitate cu Convenția de la Stockholm.

Acțiuni sumare

Pînă în anul 2020 Guvernul va întreprinde măsuri pentru Crearea unui sistem de informare și sensibilizarea publicului privind managementul durabil al substanțelor chimice, inclusiv prin crearea mecanismelor de clasificare, etichetare și de înregistrare a substanțelor chimice planificând pentru termenul mediu următoarele acțiuni:

Completarea curriculumului din învățământul gimnazial, liceal, secundar profesional și mediu de specialitate cu tematica relevantă domeniului de management al substanțelor chimice ce țin de reglementarea utilizării substanțelor chimice conform cerințelor internaționale, această activitate va decurge concomitent cu realizarea Programului și va contribui la crearea unui sistem integrat de promovare a cunoștințelor în domeniul managementului substanțelor chimice și a pericolului pe care îl prezintă aceste substanțe fiind gestionate neadecvat.

Perfecționarea (elaborarea) curriculumului în toxicologie și toxicologie aplicată, care va influența pozitiv nivelul de securitate a utilizării substanțelor chimice și a produselor chimice pentru protecția mediului înconjurător și sănătatea populației.

Actualizarea paginilor web în APC privind reglementarea utilizării substanțelor chimice, inclusiv potențialul risc asociat de utilizarea acestora, va include informații despre managementul substanțelor chimice, reieșind din competențele fiecărei ramuri.

Promovarea implementării noului sistem de reglementare a substanțelor chimice, conform cerințelor internaționale referitor la securitatea chimică, pe întreg ciclul de viață, care va introduce claritate tuturor organelor publice centrale și instituțiilor, antrenate în managementul substanțelor chimice despre sistemul creat și intențiile preluării prevederilor actelor internaționale, și a standardelor internaționale în acest domeniu.

Elaborarea, publicarea și diseminarea materialelor instructive, informative și științifice despre substanțele chimice aplicate în gospodăria casnică, agricultură și industrie, va face posibilă dezvoltarea sistemului de informare și propagare a cunoștințelor despre substanțele chimice și utilizarea largă a lor și restricțiile în utilizare în sectoarele economiei naționale. În mod special vor fi elaborate și

diseminate materiale informative privind impactul POP asupra mediului și sănătății umane.

Desfășurarea campaniilor de informare și sensibilizare a publicului cu privire la managementul substanțelor chimice, efectele negative asupra sănătății umane și a mediului înconjurător, care va planifica acțiuni de conștientizare, și sensibilizarea a publicului despre efectele negative ale substanțelor chimice, aplicând metode convingătoare despre efectele asupra sănătății umane de la managementul neadecvat al substanțelor chimice, inclusiv efectele periculoase ale POP.

Indicatori de performanță: Sistemul de informare și sensibilizare a publicului privind managementul durabil al substanțelor chimice este accesibil și adaptat conform necesităților naționale. Criteriile de performanță la care instituțiile responsabile vor face referință la implementarea activităților vor fi următoarele:

1. Nivelul de acces la informația privind managementul substanțelor chimice;
2. Diversitatea domeniilor de specializare în sectorul ce ține managementul substanțelor chimice.

Indicator de progres	Instituții responsabile	Criteriul de performanță
Curriculum de învățământ gimnazial, licean, secundar profesional și mediu de specialitate este completat cu ore suplimentare în domeniul managementului substanțelor chimice	APC, instituții de învățământ și cercetare	2
Curriculumul în toxicologie și toxicologie aplicată a fost elaborat și este utilizat în instituțiile universitare	Instituții de învățământ și cercetare, APC.	2
Pagina web în APC este creată și actualizată în vederea facilitării accesului opiniei publice la informații relevante cu privire la managementul substanțelor chimice	APC	1
Materialele ce țin de funcționarea noului sistem de reglementare a substanțelor chimice conform cerințelor internaționale au fost publicate și distribuite	APC	1
Programele de educare și sensibilizare a opiniei publice cu privire la managementul substanțelor chimice au fost elaborate și sunt promovate în rândul populației	APC, ONG	1, 2
Accesul la informație este facilitat prin intermediul materialelor informative și instructive pentru uz public elaborate și a campaniilor de informare și sensibilizare organizate	APC, APL, ONG	1

IV.3.9 Strategia de evaluare a riscurilor ce țin de utilizarea unor substanțe chimice

Analiza

Managementul substanțelor chimice prioritare, a riscurilor lor, precum și controlul substanțelor chimice sunt o problemă primordială ce ține îndeosebi de domeniile sănătății, mediului și siguranței. La categoria substanțelor chimice prioritare, conform experienței internaționale sînt nu numai acele substanțe care provoacă otrăviri acute, dar și acele care dispun de proprietăți cancerigene și mutagene, care produc schimbări ale sistemului endocrin și disfuncții reproductive, precum și au capacitatea de persistență în mediul înconjurător și cumulativ în organismul omului. În ultima perioadă de timp, odată cu ratificarea Convenției Stockholm privind poluanții organici persistenți au fost planificate și inițiate mai multe activități cît de inventariere atît și de distrugere a substanțelor cu conținut de POP. Mai mult decît atît, odată cu semnarea amendamentelor noi la Convenția de la Stockholm este necesar să fie efectuată o evaluare amplă a condițiilor de folosire, producere, import, stocare și eliminare a celor 9 substanțe chimice. Evaluarea trebuie să acopere toate ramurile economiei naționale unde aceste substanțe pot fi folosite (agricultură, construcție, industria ușoară, industria de confecționare a mobilierului, sectorul energetic, farmaceutică etc.) și la fel și produsele fabricate cu suportul acestor substanțe (uleiuri, spumă folosită în construcție, covoare, textile, utilaj de uz casnic, echipament de birou etc). Cercetări științifice și monitoringul biologic asupra rezultatelor influenței distructive, însă a acestor substanțe asupra funcției reproductive în țară nu sau efectuat, actualmente acestea sînt doar niște intenții în acest domeniu. Conștientizând impactul deosebit de mare al substanțelor chimice prioritare a cadmiului, plumbului, mercurului și asbestului asupra mediului și sănătății umane, este necesar de întreprins măsuri efective de eliminare a acestor riscuri.

Argumente

Pentru planificarea măsurilor adecvate sînt necesare date statistice despre volumul acestor substanțe utilizate în țară, tehnologiile la care se folosesc acestea, agenții economici, volumul emisiilor cu conținut de aceste substanțe, monitoringul și alte activități care vor contribui la prevenirea impactului. De aceea sînt necesare studii și măsuri de inventariere a utilizării acestor substanțe în sectoarele economiei naționale, precum și cercetări, de evaluare a riscurilor, interzicerea utilizării acestor substanțe prin reglementări legislative, inclusiv la import, informarea publicului și a celor interesați despre proprietățile periculoase a acestora și gestionarea adecvată a riscului substanțelor chimice.

Acțiuni sumare

Pentru îmbunătățirea stării mediului și protecției sănătății populației de la managementul substanțelor chimice prioritare și aplicarea restricțiilor necesare pentru manipularea cu aceste substanțe, precum și aplicarea capacităților de eliminare a lor pînă în anul 2020, etapizat Guvernul va întreprinde măsuri legislative și normative, inclusiv pentru termenul mediu se prevăd următoarele:

Inventarierea surselor potențiale de poluare cu substanțe chimice prioritare: asbest, mercur, plumb, cadmiu, care va crea o bază de date privind utilizatorii acestor substanțe, măsurile de protecție a sănătății și mediului de la utilizarea acestora.

Inventarierea celor 9 substanțe chimice incluse prin amendamentul la Convenția de la Stockholm (lindanul; alpha hexaclorciclohexan (HCH Alpha); beta hexaclorciclohexan (HCH Beta); clordecon; hexabromobifenil; tetrabromodifenil eter și pentabromodifenil eter; hexabromodifenil eter și heptabromodifenil; pentaclorobenzen; acid perfluorooctansulfonic, sărurile sale și perfluorooctan sulfonil fluorhidric,) care va sta la baza bazei de date privind utilizarea acestor substanțe, măsurile de protecție a sănătății și a mediului de la utilizarea, stocarea acestora.

Indicatori de performanță:

Efectele negative asupra mediului înconjurător și asupra sănătății umane cauzate de unele substanțe chimice periculoase au fost diminuate în proporția capacităților naționale. Criteriul de performanță este volumul substanțelor chimice prioritare inventariate și evaluate conform impactului acestora asupra mediului înconjurător și sănătății umane.

Indicator de progres	Instituții responsabile	Criteriul de performanță
Proliferarea substanțelor chimice prioritare: azbest, mercur, plumb și cadmiu sunt inventariate și evaluate conform caracteristicilor acestora	APC	1
Recomandările privind utilizarea în industrie și în construcții a materialelor de asbest (țevi, piloni, plăci) sunt elaborate și promovate	APC, agenții economici	1
Inventarul substanțelor chimice incluse prin amendamentul la Convenția de la Stockholm creat.	APC	1

IV.4 Evaluarea costurilor de implementare a Planului de acțiuni

Evaluarea generală a costurilor pentru implementarea Planului de Acțiuni privind Managementul Substanțelor Chimice (2010-2015) este realizată în baza priorităților și activităților identificate și formulate în cadrul Programului privind Managementul Durabil al Substanțelor Chimice și a Planului său de Acțiuni. Estimarea costurilor este elaborată în conformitate cu componentele principale ale Planului de Acțiuni și ținând cont de necesitățile sectorului. A fost utilizată metodologia cost-beneficiu de comun cu preluarea și adaptarea experienței internaționale inclusiv cea din Statele Baltice și a avut ca scop stabilirea cheltuielilor principale pentru implementarea Programului Național și a Planului de Acțiuni.

Instrumentele și sursele de finanțare a Planului de Acțiuni și a Programului Național sunt divizate în două mari categorii: surse interne și externe de finanțare. Resursele interne de finanțare sunt constituite în principal din Bugetul Anual, Fondul Național Ecologic, contribuții individuale și cele ale agenților economici. Finanțarea externă parvine din cadrul asistenței financiare și tehnice, inclusiv granturi, acordate de către organismele financiare internaționale și donatori bilaterali, surse pentru implementarea acordurilor internaționale, investiții străine.

Totalul bugetului estimat pentru implementarea Planului de Acțiuni privind Managementul Durabil al Substanțelor Chimice constituie aproximativ 29,9 milioane USD.

Valoare estimată vine să susțină eficiența implementării activităților și obținerea rezultatelor scontate.

Planul de Acțiuni privind Managementul Durabil al Substanțelor Chimice se rezumă la cinci categorii mari de costuri. Acestea reprezintă:

- Resurse umane;
- Materiale informative, educaționale și de promovare, inclusiv instruire locale și internaționale;
- Procurarea echipamentelor și materialelor de infrastructură;
- Costuri administrative;
- Organizarea conferințelor, seminarelor și a ședințelor de lucru.

Primele trei categorii sunt preconizate pentru acoperirea celei mai mari părți ale costurilor Programului datorită prețurilor ridicate pentru servicii și echipament.

Planul de Acțiuni este constituit din patru componente principale și anume: a. Cadrul politic și normativ; cadrul instituțional; c. Infrastructura managementului substanțelor chimice; d. Substanțe chimice prioritare. Analiza de evaluare a costurilor a ținut cont de caracteristică fiecărui component și a realizat aserțiunile privind structura și valoarea costurilor preconizate pentru Programul Național și Planul său de Acțiuni.

Costurile principale pentru elaborarea și revizuirea „cadrului politic, legislativ și normativ” sunt constituite din următoarele elemente: numărul persoanelor implicate în elaborarea reglementărilor și actelor legislative; remunerarea personalului care participă în elaborare; tehnologiile și informațiile necesare pentru realizarea activităților menționate mai sus; expertiză internațională adițională precum costuri ce se referă la fortificarea capacităților resurselor umane în cadrul managementului substanțelor chimice. Mai mult ca atât, sunt înregistrate costuri adiționale financiare și operaționale pentru revizuirea și promovarea actelor normative și legislative elaborate. Pe lângă aceasta, costurile vor fi constituite din organizarea ședințelor și seminarelor comune cu părțile interesate, participarea resurselor umane naționale și internaționale la elaborarea, revizuirea și promovarea legislației, o perioadă anumită de timp pentru consultarea și aprobarea noilor reglementări. Analiza inițială a costurilor pentru costurile descrise mai sus indică o valoare de aproximativ 1,5 milioane US dolari.

Valoarea costurilor pentru implementarea componentelor Programului Național privind Managementul Durabil al Substanțelor Chimice pot fi divizate în două mari surse de finanțare și anume resursele bugetare și resursele de asistență externă. În cadrul planului de evaluare a costurilor, resursele bugetare care vor fi valorificate pentru realizarea Programului Național vor finanța următorul gen de acțiuni:

- § Ședințe de lucru cu instituțiile administrației publice responsabile cât și cu asociațiile obștești și profesionale;
- § Publicare documentelor și a materialelor privind apariția noilor reglementări și cerințe în domeniul managementului substanțelor chimice;
- § Costuri administrative privind eficiența activității;
- § Contribuții la procurarea infrastructurii necesare pentru implementarea componentelor Programului.

Contribuția totală a Guvernului pentru elaborarea și revizuirea cadrului politic, legislativ și normativ este evaluat la aproximativ 25 500 US dolari.

Costurile pentru elaborarea mecanismului instituțional prin distribuirea clară a responsabilităților între instituțiile administrației publice nu specifică o diferență semnificativă față de cheltuielile evaluate pentru prima prioritate. Totuși, procesul implică resurse umane și expertiză internațională adiționale pentru crearea sistemului durabil de management a substanțelor chimice. Acesta, va reprezenta de asemenea costuri pentru evaluarea și distribuirea resurselor bugetare către instituțiile care vor avea rolul principal în sistemul instituțional de cooperare creat. Activitățile privind crearea unei instituții separate privind managementul substanțelor chimice oferă un nivel mai înalt de cheltuieli în comparație cu acțiunile anterioare. Pentru început, administrația trebuie să acorde resurse financiare și operaționale pentru crearea și menținerea infrastructurii necesare a Agenției. În al doilea rând, instituția creată necesită capacități umane calificate pentru a i se delega rolul principal în gestionarea substanțelor chimice. Adițional, o parte din resursele financiare vor fi utilizate pentru achitarea salariului angajaților și preluării experienței internaționale. Valoarea indicativă a costului pentru categoria descrisă mai sus constituie aproximativ 2,4 milioane US dolari.

În cadrul planului de cheltuieli evaluate pentru implementarea Programului Național privind Managementul Durabil al Substanțelor Chimice, resursele bugetare vor fi direcționate spre următoarele acțiuni:

- § Ședințe de lucru cu instituțiile administrației publice responsabile cât și cu asociațiile obștești și profesionale;
- § Angajarea personalului pentru Agenția nou creată precum și în vederea fortificării capacității autorității centrale de mediu și a capacităților instituționale pentru asigurarea monitoringului substanțelor chimice ;
- § Costuri administrative;
- § Contribuții la infrastructura necesară de creare a condițiilor de lucru pentru instituțiile create în domeniul gestionării substanțelor chimice.

Contribuția totală a Guvernului pentru cadrul instituțional este evaluată la aproximativ 474 560 US dolari.

Costurile afiliate capitolului infrastructură sunt cele mai înalte din cadrul Programului Național, dar în același timp deține avantajul de echilibru între costuri și beneficii. Cheltuielile majore sunt în mare parte create de achiziționarea și instalarea noului echipament, crearea Centrului pentru gestionarea deșeurilor periculoase precum și pentru efectuarea inventarelor a substanțelor chimice. Un alt capitol de cheltuieli se va transfera la întărirea capacităților de monitorizare și cercetare a substanțelor chimice ceea ce va include instruire și fortificarea personalului care se desfășoară această activitate. În plus, un cost ridicat va fi suportat de către companiile private în vederea adaptării acestora sistemului global armonizat pentru înregistrarea, etichetarea, clasificarea și ambalarea substanțelor chimice. Costurile pentru compartimentul nominalizat, în conformitate cu descrierea realizată mai sus, înregistrează aproximativ 25,5 milioane USD.

Costurile finanțate din resursele statului vor fi următoarele:

- § Ședințe de lucru cu instituțiile administrației publice responsabile cât și cu asociațiile obștești și profesionale;
- § Contribuții la identificarea și angajarea personalului calificat;
- § Programe și calculatoare pentru instituțiile create în domeniul managementului substanțelor chimice;
- § Cheltuieli administrative și de infrastructură

Contribuția Guvernului pentru infrastructura managementului substanțelor chimice este evaluată pentru aproximativ 5,6 milioane US dolari.

Managementul substanțelor periculoase prioritare este un element important în prevenirea și combaterea efectelor negative a substanțelor chimice asupra mediului și sănătății publice. Principalele cheltuieli se rezumă la angajarea și întreținerea unui personal calificat, transport și colectare a informațiilor, crearea bazelor de date cu actualizarea informațiilor privind proliferarea substanțelor chimice prioritare periculoase. Costul aproximativ pentru activitățile menționate mai sus înregistrează valoarea de 465 000 US dolari.

Contribuția Guvernului pentru implementarea acestui component se evaluează aproximativ la 15 000 US dolari și se rezumă în procurarea tehnologiilor necesare pentru crearea bazelor de date privind inventarierea substanțelor chimice prioritare precum și elaborarea formularelor necesare.

Existența costurilor ridicate pentru lansarea și implementarea inițiativelor în domeniul managementului substanțelor chimice pot și trebuie a fi recuperate prin intermediul beneficiilor potențiale pe parcursul și ulterior realizării Programului Național. Sectorul gestionării substanțelor chimice posedă beneficii la capitolul sănătate, sfera socială și cea a protecției mediului care ulterior conduc la beneficii economice și financiare. Impactul direct ale activităților Programului asupra mediului economic și financiar va fi creșterea transferului noilor tehnologii și echipament în baza angajamentelor naționale și internaționale. Agenții economici vor fi stimulați să-și consolideze eforturile în crearea, dezvoltarea și reformarea procedurilor ce țin de activitatea lor zilnică în domeniul substanțelor chimice precum și în cazul infrastructurii de producere, ambalare și păstrare a bunurilor produse, în conformitate cu normele și standardele stabilite. De asemenea, crearea unui sistem informațional avansat va permite reducerea riscurilor majore cauzate de utilizarea substanțelor chimice în cadrul industriilor și gospodăriilor casnice, fapt care pentru viitor va permite acumularea de economii la bugetul național în baza micșorării cheltuielilor adiționale.

Costurile evaluate reflectă concluzia faptului că Guvernul de comun cu donatorii internaționali trebuie să depună eforturi congruente în consolidarea resurselor financiare și umane pentru implementarea unui set amplu de activități în domeniul managementului substanțelor chimice pentru obținerea unui progres semnificativ în minimalizarea impactului negativ asupra mediului și sănătății publice cauzat de răspîndirea și utilizarea inadecvată a substanțelor chimice.

IV.5 Monitorizarea și evaluarea implementării Programului Național privind managementul durabil al substanțelor chimice

IV.5.1 Contextul general

În procesul implementării Programului va fi realizată monitorizarea permanentă a activităților prevăzute în program și a rezultatelor acestora. Monitorizarea și evaluarea este necesară pentru actualizarea activităților programului precum și pentru ajustarea acestuia la cerințele interne și internaționale în domeniu. Scopul monitorizării constă în corelarea priorităților și obiectivelor programului cu rezultatele implementării programului.

În particular, beneficiile obținute urmare monitorizării continue sunt: analiza situației curente și a tendințelor în realizarea obiectivelor programului; analiza modului de implementare a Planului de Acțiuni aferent Programului; evaluarea obiectivă a rezultatelor obținute.

IV.5.2 Cadrul instituțional pentru monitorizarea Programului Național

Funcția de supraveghere și monitorizare a implementării activităților Programului Național cu privire la managementul durabil al substanțelor chimice îi revine Guvernului Republicii Moldova prin intermediul instrumentelor sale disponibile și cu suportul autorităților publice centrale responsabile de acest domeniu.

Ministerul Mediului va exercita rolul de coordonator tehnic al procesului de implementare și monitorizare a programului prin colectarea, analiza și reflectarea rezultatelor acțiunilor prevăzute în program și de asemenea va realiza raportarea semi anuală și anuală cu privire la performanțele atinse în cadrul programului și planului de acțiuni.

În special, Ministerul Mediului va fi responsabil de:

- Analiza și evaluarea situației curente, a tendințelor în domeniul managementul substanțelor chimice;
- Monitorizarea permanentă a rezultatelor finale și intermediare la nivel național;
- Evaluarea progreselor în realizarea obiectivelor și indicatorilor de performanță;
- Evaluarea impactului activităților prevăzute în program;
- Consultarea autorităților administrației publice centrale și locale, agenților economici, organizațiilor neguvernamentale, instituțiilor de învățământ și cercetare ș.a., în materie de monitorizare, colectare a informațiilor, analiza și elaborare a rapoartelor;
- Prezentarea în adresa guvernului a propunerilor și recomandărilor privind perfecționarea acțiunilor prezentate în Planul de Acțiuni al Programului;
- Elaborarea rapoartelor semi-anuale și anuale sintetizate privind implementarea Programului;
- Diseminarea rezultatelor monitorizării și a rapoartelor către părțile cointeresate în domeniul managementului substanțelor chimice.

Un rol important în procesul de monitorizare și evaluare a rezultatelor programului le revine Organizațiilor nonguvernamentale, agenților economici producători, importatori și distribuitori ai substanțelor chimice, instituțiilor de cercetare și învățământ ca fiind unele dintre părțile responsabile pentru implementarea programului și atingerea indicatorilor și criteriilor de performanță.

De asemenea, Ministerul Finanțelor va oferi informațiile consultative necesare cu privire la impactul economic și financiar ale activităților stabilite precum și în vederea corelării costurilor existente cu prevederile Cadrului de Cheltuieli pe Termen Mediu.

Totodată, rezultatele atinse în cadrul programului vor fi examinate și revizuite de Grupul de lucru SAICM pentru analiza obiectivă a progreselor obținute în domeniu.

IV.5.3 Indicatorii și instrumentele pentru monitorizarea și evaluarea rezultatelor programului

În cadrul realizării obiectivelor și acțiunilor stabilite în Programul Național privind managementul durabil al substanțelor chimice, instituțiile responsabile se vor conduce de indicatorii de performanță și progres prevăzuți în Program. De asemenea, se va ține cont de criteriile de performanță și indicatorii de monitorizare pentru monitorizarea și evaluarea impactului Programului asupra situației generale ce se referă la managementul substanțelor chimice.

În conformitate cu obiectivele și prioritățile Programului, se stabilesc următorii indicatori de monitorizare:

- Modificările cadrului legislativ și normativ național cu privire la managementul substanțelor chimice;
- Modificările adoptate în cadrul tratatelor și convențiilor internaționale în domeniul managementului substanțelor chimice la care Republica Moldova este parte;
- Numărul instituțiilor administrației publice centrale și funcționarilor publici care activează în domeniul managementului substanțelor chimice
- Volumul substanțelor chimice și a bunurilor ce conțin substanțe chimice produse pe teritoriul Republicii Moldova;
- Volumul substanțelor chimice și a bunurilor ce conțin substanțe chimice importate și distribuite pe piața Republicii Moldova;
- Numărul accidentelor industriale cu implicarea substanțelor chimice;
- Volumul mijloacelor preventive și contracarare a accidentelor industriale cu implicarea SC;
- Gradul de respectare a normelor privind Sistemul armonizat de Etichetare și Clasificare a SC;
- Numărul de întreprinderi care au obținut certificatele ISO 9000 și 14000;
- Dinamica prețurilor format pentru substanțele chimice și produse care conțin substanțe chimice;
- Volumul emisiilor POP și ale altor substanțe chimice;
- Ponderea utilizării în agricultură a substanțelor chimice;
- Volumul mijloacelor disponibile pentru acordarea ajutorului medical urmare efectelor negative cu implicarea substanțelor chimice;
- Ponderea populației care suferă urmare efectelor negative provocate de substanțelor chimice;
- Numărul instituțiilor care au acces la bazele de date internaționale cu privire la substanțelor chimice;
- Numărul funcționarilor publici instruiți în domeniul managementului substanțelor chimice;
- Ponderea populației care are acces la informații ce țin de managementul substanțelor chimice;
- Ponderea elevilor și studenților care beneficiază de instruire în domeniul substanțelor chimice;
- Numărul ONG preocupate de proliferarea SC și a daunelor cauzate de acestea;
- Numărul asociațiilor profesionale;

- Ponderea gospodăriilor casnice și a întreprinderilor care dețin și/sau utilizează produse ce conțin azbest, plumb, mercur și cadmiu.

IV.6 Strategia de comunicare

Ilustrînd noile principii de gestionare integrată a substanțelor chimice conform Abordării strategice în domeniul managementului internațional al substanțelor chimice, Strategia de Comunicare în domeniul substanțelor chimice detaliază obiectivele specifice acestui domeniu incluse în acest Program. Abordarea comunicării prin strategia de comunicare relevă preocuparea pentru modul în care managementul integrat al substanțelor chimice, inclusiv riscurile asociate de utilizarea acestora urmează a fi cunoscute atât angajaților cît și publicului larg. Măsurile de informare și publicitatea referitoare la stabilirea modalității de dezvoltare a acțiunilor concrete în vederea asigurării, pînă în anul 2020, a unui management durabil al substanțelor chimice pe întreg ciclul de viață, au în vedere creșterea notorietății și transparenței acțiunilor întreprinse de Guvern și formarea unei imagini omogene a intervențiilor statului în acest domeniu.

Scopul principal al Strategiei constă în sporirea nivelului de informare și sensibilizare a publicului la toate nivelele societății cu privire la noile abordări ale managementului integrat al substanțelor chimice, inclusiv potențialul impact al acestora asupra mediului și sănătății.

Prin prezenta strategie va fi stabilita comunicarea cu toți actorii menționați anterior cu scopul realizării obiectivului general și cele specifice.

IV.7 Pașii următori în promovarea managementului durabil al substanțelor chimice.

Pentru atingerea scopului Programului de a stabili un sistem durabil de management al substanțelor chimice pînă în anul 2020, cei interesați și Guvernul vor depune eforturi pentru elaborarea Planului de acțiuni privind managementul durabil al substanțelor chimice pentru perioada 2016-2020.

Măsurile Planului menționat vor acoperi necesitățile întru:

- crearea cadrului instituțional, legislativ și normativ, prin care va fi clar stabilite obligațiile celor implicați în managementul substanțelor chimice în conformitate cu cerințele actelor internaționale în acest domeniu.
- îmbunătățirea infrastructurii managementului substanțelor chimice și a substanțelor chimice prioritare, care vor asigura funcționarea pe termen lung a unui sistem integrat al managementului substanțelor chimice în Republica Moldova;
- stabilirea mandatelor instituționale ale autorităților administrației publice centrale în domeniul managementului substanțelor chimice;
- stabilirea rolului producătorului/importatorului în managementul substanțelor chimice;
- reducerea riscurilor asociate de utilizarea unor substanțe chimice.

la Programul Național privind
managementul durabil al substanțelor
chimice în Republica Moldova

**Planul de acțiune privind managementul durabil al substanțelor chimice
pentru perioada 2010-2015**

Problema	Obiectiv general	Obiectiv specific	Acțiune	Responsabili	Termen	Resurse bugetare (Dolari SUA)	Resurse din asistență externă (Dolari SUA)
CADRUL POLITIC, LEGISLATIV ȘI NORMATIV							
Existența unui cadru legislativ și normativ fragmentat în domeniul gestionării substanțelor chimice	Elaborarea cadruului legislativ și normativ privind managementul substanțelor chimice pe întreg ciclul de viață	Perfecționarea cadruului politic și legislativ în conformitate cu cerințele actelor internaționale în domeniu	Elaborarea proiectului Legii privind substanțele chimice.	MM, ME, MAIA	2010	50	24.100
			Elaborarea Legii privind acceptarea amendamentelor la Convenția de la Stockholm.	MM	2010-2011	-	100.000
			Elaborarea conceptului privind Registrul substanțelor chimice	MM, MAIA, MS, MTI, ME, (IPSSTOIP)	2010-2011	10.200	215.100
			Revizuirea legislației sectoriale întru ajustarea la cerințele Legii privind substanțele chimice.	MM, MAIA, MS, ME, (IPSSTOIP), MAI	2012	-	31.000
			Elaborarea conceptului de acreditare a potențialului de laborator la sistemul internațional de bune practici de laborator.	ME, MM	2014	-	52.100
			Elaborarea Planului Național de suprimare eşalonată a HCFC, conform Protocolului de la Montreal.	MM	2010	-	104.400

		Crearea unui cadru normativ ținând cont de cerințele actelor internaționale	Elaborarea și implementarea procedurii de clasificare și etichetare substanțelor chimice, în conformitate cu Sistemul Global Armoniza și la alte sisteme.	MM, ME, (IPSSTOIP) MS, MAIA	2010-2015	-	95.450
			Elaborarea procedurii de notificare a importului, exportului și tranzitul substanțelor chimice reglementate de Convenția Rotterdam.	MM, SV	2011	600	79.600
			Elaborarea procedurilor de identificare, evaluare a riscurilor și declarare a activităților periculoase, de notificare a accidentelor industriale conform Convenției Helsinki.	MM, MAI, ME (IPSSTOIP)	2011	3.750	12.600
			Ajustarea metodicilor de estimare și prognozare a emisiilor de substanțe chimice, inclusiv POP, metale grele etc. în mediu.	MM, AȘM	2012-2013	2.500	28.200
			Elaborarea cadrului de reglementare pentru prevenirea/reducerea emisiilor neintenționate de POP în conformitate cu Convenția de la Stockholm și protocolul POP al Convenției LRTAP	MM	2012-2015		300.000
			Elaborarea metodicilor de evaluare a riscurilor ce țin de utilizarea substanțelor chimice periculoase prioritare.	MM, MAIA, MS, ME, agenții economici	2014- 2015	2.500	47.400
			Elaborarea reglementărilor privind utilizarea articolelor cu conținut de asbest.	MM, MS, MCDT	2014- 2015	2.500	92.000
			Elaborarea reglementărilor tehnice privind utilizarea acumuloarelor uzate cu conținut de plumb.	MM	2011	2.500	31.800

			Elaborarea reglementărilor tehnice ce țin de uleiurile uzate.	MM, AT	2012	2.500	31.200
			Elaborarea reglementărilor tehnice ce țin de aparatele electronice și electrice ieșite din uz.	MM, ME	2013	-	92.000
			Elaborarea reglementărilor tehnice ce țin de vehiculele scoase din uz.	MM, AT	2015	-	92.000
			Elaborarea Planului de acțiuni pentru implementarea Programului de management durabil al substanțelor chimice în perioada 2016-2020.	MM, MAIA, MS, ME, MAI	2015	3.000	46.400
CADRUL INSTITUȚIONAL							
Lipsa unui cadru instituțional integrat în domeniul gestionării substanțelor chimice	Revizuirea mandatelor instituționale ale autorităților administrației publice centrale în domeniul managementului substanțelor chimice	Crearea cadrului instituțional pentru asigurarea funcționării unui sistem integrat al managementului substanțelor chimice	Elaborarea Concepției privind crearea unui sistem integrat al managementului substanțelor chimice în scopul asigurării coordonării interministeriale.	MM, alte instituții MAIA, ME (IPSSTOIP), MAI, MS	2010-2011	-	65.400
			Fortificarea capacității autorității centrale pentru resurse naturale și mediu în domeniul managementului substanțelor chimice.	MM	2010-2011	96.000	135.000
			Crearea în subordinea autorității centrale de mediu și resurselor naturale a unei subdiviziuni în domeniul managementului substanțelor chimice.	MM	2011-2015	255.600	450.000
			Fortificarea capacităților instituționale pentru asigurarea monitoringului integrat în domeniul managementului substanțelor chimice.	MM, MS, MAIA, ME (IPSSTOIP)	2010-2015	-	560.000

			Fortificarea capacităților instituționale ale inspectoratelor pentru asigurarea sistemului de control privind managementul substanțelor chimice.	MM, MAIA, ME, MAI, MS	2010-2015	-	716.000
INFRASTRUCTURA MANAGEMENTULUI SUBSTANȚELOR CHIMICE							
Lipsa unei infrastructuri adecvate în gestionarea substanțelor chimice.	Îmbunătățirea infrastructurii de management al substanțelor chimice	Crearea sistemului informațional	Dotarea cu tehnologii informaționale a APC (SV, SPCSE, IPSSTOP, MAIA, MS și altele) adecvate bazelor de date internaționale pentru asigurarea accesului la bazele de date internaționale disponibile privind substanțelor chimice.	MTI, MM, MS, MAI, MAIA, ME	2010 -2015	-	100.000
			Crearea unei baze de date privind incendiile și avariile cu implicarea substanțelor chimice.	MAI, MM, MAIA, MS, ME (IPSSTOIP)	2013-2015	8400	13.800
			Revizuirea, ajustarea sau elaborarea formularelor statistice pentru managementul substanțelor chimice, a deșeurilor în scopul asigurării raportării în cadrul convențiilor internaționale.	MM, BNS MAIA, MS, ME (IPSSTOIP)	2013-2014	4.000	170.000
		Dezvoltarea capacităților de cercetare și monitoring	Fortificarea capacităților și dotarea cu tehnică performantă a subdiviziunilor Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale, și altor instituții implicate în managementul accidentelor asociate cu substanțele chimice.	MAI, MM, MS, MA, ME	2010-1015	-	100.000
		Elaborarea unui program de monitoring integru al substanțelor chimice în componentele de mediu.	MM, MAIA, MS, MA	2010-2015	1.800	75.000	

			Dezvoltarea bazei de date și dotarea acesteia cu programe computerizate pentru monitorizarea emisiilor de substanțe chimice, precum și asigurarea accesului online la aceasta.	MM, ME agenții economici	2014-2015	4.500	32.700
			Elaborarea unui program de monitoring și cercetare al impactului substanțelor chimice asupra sănătății publice.	MS, AȘM, MA	2010-2015	1.800	300.000
		Promovarea standardelor internaționale de mediu	Elaborarea Ghidului privind managementul accidentelor asociate cu substanțele chimice.	MAI (SPCSE), ME (IPSSTOIP), MM, MS	2010-2011	3.750	56.900
			Preluarea Ghidurilor privind utilizarea celor mai bune tehnici disponibile (BAT) și cele mai bune practici de mediu (BEP) în domeniul gestionării substanțelor chimice.	MM, ME (IPSSTOIP)	2013-2015	-	162.800
			Elaborarea unui îndrumar întru aplicarea Codului de conduită privind distribuirea și utilizarea pesticidelor (Codul FAO)	MAIA	2012 -2015	1.500	50.000
			Promovarea și aplicarea Programelor de producere mai pură.	ME, MM	2011-2015	-	131.500
			Certificarea întreprinderilor care utilizează substanțe chimice la standardele ISO.	ME, agenții economici	2010-2015	-	-
			Elaborarea conceptului etichetei ecologice la mărfurile industriale.	MM, ME	2014-2015	-	58.700
			Revizuirea procedurilor de identificare, evaluare a riscurilor și declarare a activităților cu substanțe periculoase, conform Legii privind securitatea industrială a obiectelor industriale	ME (IPSSTOIP)	2011	-	3.000

			periculoase (Directiva Seveso II)				
		Crearea capacităților de eliminare a substanțelor chimice inclusiv a deșeurilor și de decontaminare a terenurilor și echipamentului contaminat	Crearea Centrului pentru gestionarea deșeurilor periculoase.	MM	2012	230.500	1,600.000
			Inventarierea și cartografierea terenurilor contaminate cu substanțe chimice, inclusiv POP, pesticide, metale grele etc.	MM, MAIA, MAI, ME, (IPSSOIP), RFC, MA	2010 -2015	10.500	68.000
			Crearea inventarului național al PCB in sisteme deschise și închise, menținerea și actualizarea lui periodică.	MM, agenții economici	2010-2012	270.000	650.000
			Inventarierea substanțelor chimice cu termen expirat, inclusiv a reactivelor chimice din laboratoare.	MM, MAIA, MAI, MET, AȘM, BNS	2011-2013	-	357.200
			Inventarierea emisiilor POP generate neintenționat.	MM	2014-2015	-	800.000
			Desfășurarea activităților de decontaminare / remediere a terenurilor contaminate cu produse petroliere, deșeuri de pesticide, PCB și alte chimicale.	MM, MAI, APL, MA	2010-2015	30.600	1,350.000
			Realizarea activităților de scoaterea din uz și eliminarea echipamentului contaminat cu POP inclusiv PCB.	MM, ME	2013-2015	-	1,200.000
			Realizarea activităților de prevenire/eliminare a arderii deșeurilor de la gunoiști prin construcția depozitelor autorizate.	MM, APL	2010-2015	5,000.000	12,000,000

		Educația, informarea și sensibilizarea publicului privind managementul durabil al substanțelor chimice, inclusiv reducerea riscului asociat de utilizarea acestora	Completarea curriculumului din învățământul gimnazial, liceal, secundar profesional și mediu de specialitate cu tematica relevantă domeniului de management al substanțelor chimice ce țin de reglementarea utilizării substanțelor chimice conform cerințelor internaționale.	MM, MET, MS, AȘM, USM, USMF, UASM, UTM	2011- 2014	1.500	5.400
			Perfecționarea (elaborarea) curriculumului în toxicologie și toxicologie aplicată.	USM, USMF, UASM, UTM, MS, AȘM	2013-2014	-	2.700
			Actualizarea paginilor web în APC privind reglementarea utilizării substanțelor chimice, inclusiv potențialul risc asociat de utilizarea acestora.	MM, MS, MAIA	2010- 2011	-	-
			Promovarea implementării noului sistem de reglementare a substanțelor chimice, conform cerințelor internaționale referitor la securitatea chimică, pe întreg ciclul de viață.	MM, MAIA, MS, ONG/AO	2010-2015	7.000	107.100
			Elaborarea, publicarea și diseminarea materialelor instructive, informative și științifice despre substanțele chimice aplicate în gospodăria casnică, agricultură și industrie.	Comitele sindicale, MMPS MAIA, MET, MS, AȘM, ONG	2010-2015	-	232.800
			Desfășurarea campaniilor de informare și de sensibilizare a publicului cu privire la managementul substanțelor chimice, efectele negative asupra sănătății umane și a mediului înconjurător.	MM, MET, MS, AȘM, ONG /AO	2010- 2014	-	271.000

SUBSTANȚE CHIMICE PERICULOASE PRIORITARE							
Lipsa reglementărilor pentru utilizarea la nivel național a unor substanțe chimice, care sînt interzise pentru utilizare la nivel internațional	Reducerea riscurilor asociate de utilizarea unor substanțe chimice	Evaluarea riscurilor ce țin de utilizarea unor substanțe chimice la nivel național	Inventarierea surselor potențiale de poluare cu asbest.	MM, MCDT, MS, APL, agenții economici	2013-2015	3.000	50.000
			Inventarierea surselor potențiale de poluare cu mercur.	MM, MS, MAI, APL, agenții economici	2013-2015	3.000	50.000
			Inventarierea surselor potențiale de poluare cu plumb.	MM, AT, MAI, MS, APL, agenții economici	2013-2015	3.000	50.000
			Inventarierea surselor potențiale de poluare cu cadmiu.	MM, MAI, MS, APL, agenții economici	2013-2015	3.000	50.000
			Inventarierea noilor substanțe chimice incluse prin amendamentul la Convenția de la Stockholm	MM, MCDT, MS, APL, MAIA, ME, agenții economici	2013-2015	3.000	250.000

Diagrama Gantt pentru Planul de acțiune privind managementul durabil al substanțelor chimice pentru perioada 2010-2015

Nr.	Acțiunea	2010	2011	2012	2013	2014	2015
CADRUL POLITIC, LEGISLATIV ȘI NORMATIV							
1	Elaborarea proiectului Legii privind substanțele chimice.						
2	Elaborarea Legii privind acceptarea amendamentelor la Convenția de la Stockholm						
3	Elaborarea conceptului privind Registrul substanțelor chimice.						
4	Revizuirea legislației sectoriale întru ajustarea la cerințele Legii privind substanțele chimice.						
5	Elaborarea conceptului de acreditare a potențialului de laborator la sistemul internațional de bune practici de laborator.						
6	Elaborarea Planului Național de suprimare eșalonată a HCFC, conform Protocolului de la Montreal.						
7	Elaborarea și implementarea procedurii de clasificare și etichetare substanțelor chimice, în conformitate cu Sistemul Global Armonizat și la alte sisteme.						

Nr.	Acțiunea	2010	2011	2012	2013	2014	2015
8	Elaborarea procedurii de notificare a importului, exportului și tranzitul substanțelor chimice reglementate de Convenția Rotterdam.						
9	Elaborarea procedurilor de identificare, evaluare a riscurilor și declarare a activităților periculoase, de notificare a accidentelor industriale conform Convenției Helsinki.						
10	Ajustarea metodicilor de estimare și prognozare a emisiilor de substanțe chimice, inclusiv POP, metale grele etc. în mediu.						
11	Elaborarea cadrului de reglementare pentru prevenirea/reducerea emisiilor neintenționate de POP în conformitate cu Convenția de la Stockholm și protocolul POP al Convenției LRTAP						
12	Elaborarea metodicilor de evaluare a riscurilor ce țin de utilizarea substanțelor chimice periculoase prioritare.						
13	Elaborarea reglementărilor privind utilizarea articolelor cu conținut de asbest.						
14	Elaborarea reglementărilor tehnice privind utilizarea acumulatorilor uzate cu conținut de plumb.						
15	Elaborarea reglementărilor tehnice ce țin de uleiurile uzate.						
16	Elaborarea reglementărilor tehnice ce țin de aparatele electronice și electrice ieșite din uz.						
17	Elaborarea reglementărilor tehnice ce țin de vehiculele scoase din uz.						

Nr.	Acțiunea	2010	2011	2012	2013	2014	2015
18	Elaborarea Planului de acțiuni pentru implementarea Programului de management durabil al substanțelor chimice în perioada 2016-2020.						
CADRUL INSTITUȚIONAL							
19	Elaborarea Concepției privind crearea unui sistem integrat al managementului substanțelor chimice în scopul asigurării coordonării interministeriale.						
20	Crearea în cadrul aparatului central al autorității centrale pentru resurse naturale și mediu a unei subdiviziuni privind managementul substanțelor chimice.						
21	Fortificarea capacității autorității centrale pentru resurse naturale și mediu în domeniul managementului substanțelor chimice.						
22	Fortificarea capacităților instituționale pentru asigurarea monitoringului integrat în domeniul managementului substanțelor chimice.						
23	Fortificarea capacităților instituționale ale inspectoratelor pentru asigurarea sistemului de control privind managementul substanțelor chimice.						
INFRASTRUCTURA MANAGEMENTULUI SUBSTANȚELOR CHIMICE							
24	Dotarea cu tehnologii informaționale a APC (SV, SPCSE, IPSSTOP, MAIA, MS și altele) adecvate bazelor de date internaționale pentru asigurarea accesului la bazele de date internaționale disponibile privind substanțelor chimice.						
25	Crearea unei baze de date privind incendiile și avariile cu implicarea substanțelor chimice.						
26	Revizuirea, ajustarea sau elaborarea formularelor statistice pentru managementul substanțelor chimice, a deșeurilor în scopul asigurării raportării în cadrul convențiilor internaționale.						

Nr.	Acțiunea	2010	2011	2012	2013	2014	2015
27	Fortificarea capacităților și dotarea cu tehnică performantă a subdiviziunilor Serviciului Protecției Civile și Situațiilor Excepționale, și altor instituții implicate în managementul accidentelor asociate cu substanțele chimice.						
28	Elaborarea unui program de monitoring integrat al substanțelor chimice în componentele de mediu.						
29	Dezvoltarea bazei de date și dotarea acesteia cu programe computerizate pentru monitorizarea emisiilor de substanțe chimice, precum și asigurarea accesului online la aceasta.						
30	Elaborarea unui program de monitoring și cercetare al impactului substanțelor chimice asupra sănătății publice.						
31	Elaborarea Ghidului privind managementul accidentelor asociate cu substanțele chimice.						
32	Preluarea Ghidurilor privind utilizarea celor mai bune tehnici disponibile (BAT) și cele mai bune practici de mediu (BEP) în domeniul gestionării substanțelor chimice.						
33	Elaborarea unui îndrumar întru aplicarea Codului de conduită privind distribuția și utilizarea pesticidelor (Codul FAO).						
34	Promovarea și aplicarea Programelor de producere mai pură.						
35	Certificarea întreprinderilor care utilizează substanțe chimice la standardele ISO.						
36	Elaborarea conceptului etichetei ecologice la mărfurile industriale.						

Nr.	Acțiunea	2010	2011	2012	2013	2014	2015
37	Revizuirea procedurilor de identificare, evaluare a riscurilor și declarare a activităților cu substanțe periculoase, conform Legii privind securitatea industrială a obiectelor industriale periculoase (Directiva Seveso II).						
38	Crearea Centrului pentru gestionarea deșeurilor periculoase.						
39	Inventarierea și cartografierea terenurilor contaminate cu substanțe chimice, inclusiv POP, pesticide, metale grele etc.						
40	Crearea inventarului național al PCB în sisteme deschise și închise, menținerea și actualizarea lui periodică						
41	Inventarierea substanțelor chimice cu termen expirat, inclusiv a reactivelor chimice din laboratoare.						
42	Inventarierea emisiilor POP generate neintenționat.						
43	Desfășurarea activităților de decontaminare / remediere a terenurilor contaminate cu produse petroliere, deșeuri de pesticide, PCB și alte chimicale.						
44	Realizarea activităților de scoaterea din uz și eliminarea echipamentului contaminat cu POP inclusiv PCB.						
45	Realizarea activităților de prevenire/eliminare a arderii deșeurilor de la gunoiști prin construcția depozitelor autorizate.						
46	Completarea curriculumului din învățământul gimnazial, liceal, secundar profesional și mediu de specialitate cu tematica relevantă domeniului de management al substanțelor chimice ce țin de reglementarea utilizării substanțelor chimice conform cerințelor internaționale.						

Nr.	Acțiunea	2010	2011	2012	2013	2014	2015
47	Perfecționarea (elaborarea) curriculumului în toxicologie și toxicologie aplicată.						
48	Actualizarea paginilor web în APC privind reglementarea utilizării substanțelor chimice, inclusiv potențialul risc asociat de utilizarea acestora.						
49	Promovarea implementării noului sistem de reglementare a substanțelor chimice, conform cerințelor internaționale referitor la securitatea chimică, pe întreg ciclul de viață.						
50	Elaborarea, publicarea și diseminarea materialelor instructive, informative și științifice despre substanțele chimice aplicate în gospodăria casnică, agricultură și industrie.						
51	Desfășurarea campaniilor de informare și de sensibilizare a publicului cu privire la managementul substanțelor chimice, efectele negative asupra sănătății umane și a mediului înconjurător.						
SUBSTANȚE CHIMICE PERICULOASE PRIORITARE							
52	Inventarierea surselor potențiale de poluare cu asbest.						
53	Inventarierea surselor potențiale de poluare cu mercur.						
54	Inventarierea surselor potențiale de poluare cu plumb.						
55	Inventarierea surselor potențiale de poluare cu cadmiu.						
56	Inventarierea celor 9 substanțe chimice incluse prin amendamentul la Convenția de la Stockholm						

STRATEGIA DE COMUNICARE ÎN DOMENIUL SUBSTANȚELOR CHIMICE

Introducere

Ilustrând noile principii de gestionare integrată a substanțelor chimice conform Abordării strategice în domeniul managementului internațional al substanțelor chimice, prezenta Strategie de Comunicare în domeniul substanțelor chimice detaliază obiectivele specifice acestui domeniu incluse în Programul Național privind managementul substanțelor chimice (SAICM). Abordarea comunicării într-o strategie specifică relevă preocuparea noastră pentru modul în care managementul integrat al substanțelor chimice, inclusiv riscurile asociate de utilizarea acestora urmează a fi cunoscute atât angajaților cât și publicului larg.

Măsurile de informare și publicitatea referitoare la stabilirea modalității de dezvoltare a acțiunilor concrete în vederea asigurării, până în anul 2020, a unui management durabil al substanțelor chimice pe întreg ciclul de viață, au în vedere creșterea notorietății și transparenței acțiunilor întreprinse de Guvern și formarea unei imagini omogene a intervențiilor statului în acest domeniu.

În acest sens, avînd suportul financiar al Programului „Start rapid” prin intermediul proiectului „Parteneriatul între Moldova și PNUM pentru dezvoltarea capacităților pentru managementul rațional al substanțelor chimice în Republica Moldova și implementarea SAICM”, au fost evaluate capacitățile naționale în domeniul menționat, constatările și recomandările fiind încorporate în „Profilul Național privind gestionarea substanțelor chimice”. Aceste aspecte au constituit o bună bază de planificare a măsurilor pentru asigurarea securității chimice naționale prin aplicarea unui sistem adecvat de gestionare a substanțelor chimice, incluse în Programul Național privind managementul substanțelor chimice și a Planului de Acțiuni în domeniu.

Strategia de Comunicare stabilește direcțiile de acțiune pentru perioada 2010-2020, în vederea stabilirii unui cadru eficient de comunicare, informare, conștientizare, educație și participare a publicului pentru crearea unui sistem durabil de gestionare a substanțelor chimice, conform recomandărilor SAICM.

Descrierea situației și definirea problemei

Comunicarea în domeniul managementului substanțelor chimice în general și a celor periculoase, în particular, în societatea moldovenească este redusă din cauza spiritului necomunicativ moștenit din epoca sovietică. În pofida eforturilor susținute de Ministerul Mediului de a asigura accesul publicului la informația ecologică și de a constitui relații durabile cu societatea civilă, și nivelul de comunicare și de acces la informație au atins totuși rezultate modeste.

Întreprinderile cu potențial de poluare a mediului, inclusiv cu substanțe chimice periculoase, indică că comunicarea lor cu autoritățile de mediu se reduce la achitarea plăților pentru poluare și a amenzilor. Rămîne a fi redus nivelul de comunicare interministerială pe problemele comune, inclusiv în oferirea oportunităților de soluționare, prin intermediul programelor de asistență tehnică. Medicii din localitățile rurale poluate în perioada chimizării

agriculturii, nu pot obține de la instituțiile de medicină preventivă date cu privire la poluarea resurselor acvatice, utilizate în scopuri potabile, pe care acestea le prelevă regulat.

Există, de asemenea, exemple și confirmări ale comunicării insuficiente între instituțiile de cercetări științifice și ministerele în subordinea cărora se află, între organele administrației publice locale și cele centrale, între autoritățile de mediu și ONG-uri, între școli și universități și agențiile guvernamentale de profil la care apelează pentru ajutor, între mass-media și inspectorii de mediu, etc. Limitările de ordin financiar sînt o altă cauză care nu permite achiziționarea echipamentelor moderne de oficiu, multiplicarea și transmiterea informației, crearea unor site-uri interactive pentru societatea civilă, inclusiv pentru agenții economici, organizarea întrunirilor intersectoriale și cu populația la teme de interes comun.

De asemenea se atestă lipsa comunicării între subdiviziunile autorităților publice centrale de specialitate. Majoritatea personalului din sectorul administrației publice nu are cunoștințe și deprinderi de comunicare, soluționare a problemelor, management a conflictelor, organizare logistică a muncii voluntare, planificare strategică. Chiar și funcționarii responsabili de instruire, sensibilizare și extensiune în agricultură, de exemplu, cunosc foarte puțin sau nu cunosc deloc metode de instruire participatorie. Ca rezultat, chiar și cele mai active eforturi ale autorităților de a contribui la soluționarea problemelor de mediu, inclusiv a substanțelor chimice, nu se pot solda cu succese palpabile fără schimbarea situației generale.

Majoritatea populației are acces la informație prin intermediul radioului și a televizorului, mai puțini abonează sau citesc ziare și reviste, foarte puțini au acces la surse electronice de informație. Majoritatea covârșitoare a admis insuficiența de informație în aceste medii la tema produselor și materialelor chimice, efectul lor asupra sănătății. Un alt aspect al percepției problemelor asociate de utilizarea substanțelor chimice de către populația republicii constă în faptul că ea este, în mare măsură, „umbrită” de problemele economice și sociale cu care se confruntă majoritatea covârșitoare.

Aspectul de gender în problemele asociate cu substanțe chimice este, de asemenea, important. În Republica Moldova sănătatea familiei, îndeosebi cea a copiilor, este în mare măsură în grija femeilor. Organizarea alimentației și pregătirea bucatelor în familie este preponderent sarcina reprezentanților genului feminin. Aceasta înseamnă, pe de o parte, un volum sporit de muncă și o sursă mare de stres pentru femei în condițiile în care mulți copii suferă de boli cronice sau au imunitate foarte joasă, inclusiv prin expunere la efectul substanțelor chimice. Pe de altă parte, femeile cu un nivel redus al culturii ecologice și lipsite de cunoștințe în domeniul efectului chimicelor asupra sănătății expun toți membrii familiei la un factor semnificativ de degradare a sănătății.

În țară se fac eforturi pentru instruirea și educația populației în protecția mediului, explicarea relației mediului cu sănătatea, atât de agențiile de mediu, cât și de un număr în creștere de ONG-uri ecologice. Campania de informare și conștientizare în domeniul Poluanților Organici Persistenți, lansată în republică începînd cu anul 2003 și desfășurată în prezent în cadrul proiectului BM/GEF privind Managementul și distrugerea stocurilor de POP, a atins rezultate semnificative în acest sens și a contribuit considerabil la atragerea atenției și sensibilizarea publicului la problemele impactului substanțelor chimice toxice asupra mediului și sănătății. În acest proces au fost testate și aplicate diferite metode de informare și conștientizare.

Totodată, în procesul activ de comunicare între parteneri la soluționarea problemelor, un rol important îl joacă și accesul la informație. Aceasta presupune obligativitatea organelor puterii de a informa populația despre orice modificări preconizate în domeniul public, sau care ar avea repercusiuni asupra modului și condițiilor de viață ale locuitorilor țării. În plus, participarea subînțelege un acces larg la informație pentru ca oricine dorește să se documenteze cu privire la problemă și asupra posibilităților de soluționare. Republica Moldova este prima țară care a ratificat Convenția de la Aarhus privind accesul la informație la 7 aprilie 1999. Țara este, de asemenea, parte la un șir de alte convenții și tratate internaționale cu privire la accesul la

informația ecologică. Cerința despre accesul la informație este inclusă, de asemenea, și în majoritatea legilor din domeniul mediului. Prin urmare, există o bază legislativă satisfăcătoare pentru asigurarea accesului la informație a cetățenilor, inclusiv informație referitoare la substanțele chimice.

Însă, pentru un acces mai mare la informația în domeniul substanțelor chimice sînt necesare eforturi deosebite și coordonate și acțiuni creatoare ale agențiilor de mediu, ONG-urilor, mass media. La nivelul localităților rurale, care nu au acces regulat la surse electronice de informație și la publicații, implicarea canalelor locale de informație existente devine imperioasă pentru reușita răspândirii informației. Deosebit de eficiente sînt canalele multiple de informație, care dublează sau triplează informația, de exemplu, prin broșuri accesibile la biblioteca locală, o comunicare radiofocată prin radioul local la o oră potrivită, un atelier pentru copiii din clasele superioare ale școlii locale.

Pe lângă canalele de informare, pentru o soluționare cu succes a problemei avem nevoie și de canale prin care am afla opinia reprezentanților celor mai diferite grupuri din societatea moldovenească la tema respectivă. Asemenea canale ar fi cutiile poștale cu solicitarea opiniilor la tema substanțelor chimice pe lângă inspectoratele ecologice, dialoguri în direct la radio și TV, discuții la temă organizate local de ONG-uri și primării, studii la locul de muncă și de trai ale diferitor grupuri, implicarea familiilor cu niveluri diferite de viață în discutarea problemei gestionării substanțelor chimice în viața de toate zilele etc.

Comunicarea în realizarea obiectivelor țării legate de managementul substanțelor chimice toxice este un factor critic. În procesul de comunicare percepțiile populației au o mare importanță. Sondajul de opinii, realizat în vara anului 2009 în cadrul proiectului „Parteneriatul între Moldova și PNUM pentru dezvoltarea capacităților pentru managementul rațional al substanțelor chimice în Republica Moldova și implementarea SAICM” a identificat următoarele probleme majore în perceperea riscurilor asociate de substanțele chimice:

- 60% din populație cunoaște foarte bine ce reprezintă substanțele chimice, 30% au auzit sau au văzut doar cîte ceva despre ele și doar 5% au recunoscut că nu cunosc nimic despre ele;
- 54% din populație cunoaște cîte ceva despre impactul substanțelor chimice și deșeurilor lor asupra mediului și sănătății omului, mai puțini sunt cei care sunt bine informați (42%), doar un mic procent din populație (3%) nu cunoaște nimic despre aceasta;
- drept surse principale de informație în domeniul dat sînt indicate: serviciile ecologice (22%), publicațiile (18%), programele TV (29%), Radio (19%);
- cînd achiziționează produse alimentare și de uz casnic, citesc în totalitate informațiile de pe ambalaj doar 30% din respondenți, iar 60% o citesc doar parțial;
- 60% din populație atrage atenția asupra conținutului (concentrației) de substanțe chimice sintetice în produsele procurate, 15% ale populației nu atrag atenția asupra acestui lucru;
- cea mai mare amenințare pentru populație (30% din respondenți) o reprezintă reziduurile de pesticide în produsele alimentare;
- majoritatea cetățenilor republicii (74%) afirmă că localitatea în care locuiesc are probleme condiționate de gestionarea neadecvată a substanțelor chimice;
- prioritare sînt indicate poluarea resurselor acvatice și lipsa informației cu privire la nivelul de poluare a solului, apelor sau aerului din localitatea respectivă;
- categoria de populație cea mai afectată de impactul substanțelor chimice sînt copiii (42%) și femeile (29%);
- cunosc despre activitățile întreprinse de către Guvern în domeniul soluționării problemelor cauzate de managementul neadecvat al substanțelor chimice peste 50% din populație, încă 45% în general sînt la curent;

- 56 % din agenții economici apreciază procedura existentă de reglementarea a gestionării substanțelor chimice drept complicată și neclară;
- 82 % din agenți economici afirmă, că legislația națională existentă în domeniul substanțelor chimice are lacune în ceea ce privește gradul ei de armonizare și corespundere la schimbările economice și sociale ce au loc;
- 37 % din agenții economici chestionați au constatat că în activitatea lor economică au avut probleme ce țin de necorespunderea legislației naționale existente în domeniul substanțelor chimice, cu reglementările din țările partenerilor lor;
- 91% din agenții economici consideră că este absolut necesară consultarea opiniei lor la luarea deciziilor de modificare a legislației și 67% din aceștia sunt dispuși de a participa și de a se implica în procesul de luare a deciziilor;
- există o diferență în cunoașterea problemei în zona urbană și rurală, pe categorii de vîrstă și în dependență de funcția ocupată;

Rezultatele menționate și alte date generalizate ale sondajului de opinii stau la baza obiectivelor și acțiunilor propuse în Strategia de Comunicare.

La elaborarea Strategiei s-a ținut cont de cele mai bune practici existente și de scopurile și obiectivele în domeniu, expuse în următoarele documente:

1. Profilului Național privind managementul substanțelor chimice în Republica Moldova;
2. Programului Național privind managementul durabil a substanțelor chimice în Republica Moldova și a Planului de Acțiuni.

Scopul, obiectivele generale și specifice ale strategiei

Scopul principal al Strategiei constă în sporirea nivelului de informare și sensibilizare a publicului la toate nivelele societății cu privire la noile abordări ale managementului integrat al substanțelor chimice, inclusiv potențialul impact al acestora asupra mediului și sănătății.

Principiile care vor conduce activitatea de comunicare în acest domeniu sînt:

- Transparența – asigurarea transparenței activităților desfășurate cu implicarea tuturor partenerilor interesați cît și a publicului larg, respectarea dreptului omului de a fi informat;
- Coerență - asigurarea coerenței fluxului de informații, evitarea informațiilor contradictorii, în special în informarea instituțională internă,
- Continuitate – desfășurarea neîntreruptă a comunicării instituționale, acces permanent la informația disponibilă publicului larg;
- Caracter diferențiat - abordare selectivă a metodei / căii de comunicare, precum și diferențierea mesajelor, ținînd cont de necesitățile și specificul grupurilor țintă.

Obiectivele Strategiei de Comunicare implică îmbunătățirea comunicării instituționale interne, externe și internaționale prin crearea unui cadru de dezvoltare și modernizare a comunicării, avînd la bază cerințele internaționale, stipulate în prevederile Profilului Național, Programului și Planului de Acțiuni în domeniu, pe necesitățile societății în comunicare, situația curentă, cunoștințele în țară și pe posibilitățile soluționării problemelor date.

Obiectivele generale în domeniul comunicării sînt:

Comunicarea externă:

- Creșterea nivelului de informare și educare a publicului și beneficiarilor cu privire la politica în domeniul managementului durabil al substanțelor chimice;
- Creșterea și menținerea încrederii în activitatea instituțiilor statale a publicului larg și în special al beneficiarilor, inclusiv prin îmbunătățirea calității documentelor elaborate;
- Crearea parteneriatelor cu organizațiile neguvernamentale în vederea îmbunătățirii activității de comunicare.

Comunicarea internă:

- Dezvoltarea și consolidarea mecanismelor de comunicare internă;
- Îmbunătățirea calificării resurselor umane prin asigurarea instruirii profesionale.

Comunicarea internațională:

- Îmbunătățirea schimbului de experiență cu instituțiile internaționale de referință, în vederea promovării unui management durabil al substanțelor chimice;
- Atragerea asistenței tehnice și investițiilor internaționale pentru preluarea inițiativelor internaționale.

Obiectivele specifice privind comunicarea în domeniul managementului substanțelor chimice:

Obiectivul 1: Creșterea nivelului de informare și educare a publicului și beneficiarilor cu privire la politica în domeniul managementului durabil al substanțelor chimice;

1. Informarea publicului larg privind prevederile politicii în domeniul managementului substanțelor chimice în scopul protecției mediului și asigurării sănătății generațiilor viitoare;
2. Informarea și instruirea beneficiarilor (agenților economici, companiilor implicate în gestionarea substanțelor chimice) privind prevederile politicii în domeniul managementului substanțelor chimice în scopul protecției mediului și asigurării sănătății generațiilor viitoare.

Obiectivul 2: Creșterea și menținerea încrederii publicului larg și în special a beneficiarilor în activitatea instituțiilor statale, inclusiv prin îmbunătățirea calității documentelor elaborate;

1. Activitatea autorităților administrației publice centrale se va baza pe principiile cooperării și transparenței;
2. Asigurarea protecției mediului și sănătății umane prin introducerea și aplicarea standardelor UE ce reglementează activitățile cu produse chimice;
3. Taxele percepute de la agenți economici ca rezultat al implementării politicilor și recompensării în mod direct și indirect de populație vor constitui o investiție în plus întru asigurarea unui trai mai curat și sănătos;
4. Promovarea managementului corect al substanțelor chimice.

Obiectivul 3: Dezvoltarea și consolidarea mecanismelor de comunicare internă în acest domeniu;

1. Cunoștințele, opiniile și experiența personalului antrenat în managementul substanțelor chimice vor asigura atât fortificarea cât și coordonarea acțiunilor necesare de a fi întreprinse întru consolidarea mecanismelor abordării problemelor ce țin de gestionarea corectă și durabilă a substanțelor chimice la toate nivelele;

2. Abordarea veridică și în timp a problemelor managementului substanțelor chimice va îmbunătăți comunicarea internă și în special prin aprofundarea și perfectarea cunoștințelor și abilităților profesionale care la rândul său vor servi pentru întreprinderea măsurilor eficiente și necesare cât și obținerea deciziilor privind protecția mediului și sănătății umane.

Obiectivul 4: Asigurarea resurselor umane, materiale și financiare la un înalt nivel de profesionalism pentru îmbunătățirea comunicării internaționale;

1. Posedarea unor cunoștințe vaste în domeniul managementului substanțelor chimice, implementarea practicilor avansate vor conduce la soluționarea problemelor de mediu și de sănătate a populației;
2. Reușita implementării managementului durabil al substanțelor chimice va depinde de gradul profesionalismului specialiștilor în domeniul atragerii proiectelor de asistență tehnică și de investiții străine în Republica Moldova.

Obiectivul 5: Crearea unor parteneriate cu asociațiile obștești în vederea îmbunătățirii activității de comunicare.

1. Informarea și conștientizarea publicului larg, inclusiv prin intermediul asociațiilor obștești va asigura promovarea intereselor la nivel național și local în domeniul asigurării securității ecologice și sănătății populației;
2. Implicarea publicului în procesul de adoptare a deciziilor și de implementare a managementului durabil al substanțelor chimice și a valorificării experienței disponibile în acest domeniu va contribui pozitiv la soluționarea problemelor existente.

Grupele țintă ale Strategiei de Comunicare

Abordarea comunicării într-o strategie specifică relevă preocuparea noastră pentru modul în care se desfășoară managementul integrat al substanțelor chimice. Riscurile asociate de utilizarea acestora urmează a fi cunoscute de toți beneficiarii la toate nivelele .

Ținând cont de faptul, că măsurile de informare și publicitatea privind stabilirea managementului durabil al substanțelor chimice pe întreg ciclul de viață, au în vedere sporirea gradului de informare atât a funcționarilor, angajaților structurilor statale, cât a agenților economici și publicului larg, acțiunile întreprinse de Guvern în acest domeniu, vor fi definite pentru următoarele grupuri țintă:

1. Autoritățile administrației publice centrale și serviciile desconcentrate în teritoriu.

În acțiunile de informare și conștientizare vor fi antenate toate ministerele, departamentele, serviciile responsabile sau implicate în managementul substanțelor chimice la nivel național și local. Aceasta va include, dar nu va fi limitat la: MM (și subdiviziunile lui), ME, MAIA (și subdiviziunile lui), MCDR, MAI (și subdiviziunile lui), MS (și subdiviziunile lui), MTI, AȘM etc.

Activitățile de informare, conștientizare și educație vor fi orientate cât la cadrul general în domeniu, cât și la activitățile specifice, realizate de fiecare minister, instituție în parte în domeniul dat de activitate. Unul din accente va fi orientat la întărirea sistemului de schimb de informație, comunicare și colaborare interministerială în domeniul dat.

2. Companiile, agenții economici care importă, utilizează, comercializează, prelucrează și lichidează substanțe chimice.

Toate companiile implicate în importul, utilizarea, comercializarea, prelucrarea și lichidarea substanțelor chimice vor fi incluse în listele de informare, vor fi antrenate în activitățile respective, vor primi materiale și publicații, cu accentul specific pe domeniul de activitate realizat. Importatorii vor fi divizați pe categorii: importatori de substanțe chimice agricole, industriale, de uz casnic etc.

Atenția va fi acordată tuturor agenților economici din toate domeniile de activitate social-economică a țării, inclusiv industrie, agricultură, energetică, activități menajere. Aceste categorii de utilizatori vor fi împărțiți pe domenii, cu specificul său și canalele de informare, materialele distribuite vor purta un caracter ramural sau profesional din domeniul respectiv.

3. Organele administrației publice locale.

Organele administrației publice locale, care sînt responsabile de promovarea și realizarea măsurilor de protecție a mediului și ocrotire a sănătății, la nivel raional sau de primărie vor fi antrenate prin canalele de comunicare existente.

Prevederile legislației în domeniu, experiența și posibilitățile de lucru cu APL vor fi utilizate în acest scop.

4. Asociațiile obștești, sindicatele, patronatele, comunitatea academică și științifică, publicul larg.

Asociațiile obștești de mediu, din domeniul ocrotirii sănătății sau din sfera socială, din agricultură, industrie, care activează la nivel regional, național sau local, sindicatele, patronatele, comunitatea academică și științifică în toate domeniile implicate vor fi antrenate în procesul de informare, conștientizare, participare, cercetare, instruire și educație. Rețelele sau asociațiile, parteneriatele existente vor fi utilizate.

Antrenarea publicului larg (a consumatorilor de bază) va presupune informarea sau implicarea a oricărei persoane interesată, din diferite pături sociale, grupe de vîrstă, localități etc. în problema dată, la solicitare sau în baza anunțurilor etc.

5. Comunitatea, organizațiile internaționale și donatorii.

Comunicarea și colaborarea cu structurile internaționale, secretariatele convențiilor în domeniu, ministerele de ramură, țările vecine, experții internaționali, companiile de consultanță și donatori (în plan global, regional sau bilateral) în domeniu vor avea scopul de a atrage cele mai bune practici, experiența, experții și resursele financiare disponibile și posibile pentru realizarea sarcinilor din domeniul managementului durabil al substanțelor chimice în Moldova și regiune.

Mijloace de comunicare

Resursele din Internet

În prezent Internetul este considerat unul din cele mai rapide canale de informație, care permite comunicarea activă, distribuirea și renovarea informației. Datorită faptului, că instituțiile de stat și beneficiarii de bază dispun de pagini în internet sau au acces permanent la Internet și poșta electronică, acest canal poate fi activ aplicat.

Pot fi utilizate paginile din internet existente sau elaborate pagini tematice, liste de distribuire, rețele de comunicare etc.

Rețele de distribuire

Rețelele de distribuire a informației, inclusiv Centrul Informațional de Mediu, Inspectoratul Ecologic de Stat și subdiviziunile lui din raioane, Centrul Regional de Mediu (REC Moldova), Mișcarea Ecologistă din Moldova și filialele ei, Asociația Eco-Tiras etc. vor fi utilizate.

Listele de contact existente (asociații obștești, agenți economici, APL, experți etc.) vor fi utilizate și permanent înnoite.

Pentru materialele didactice pot fi utilizate canalele Ministerului Educației.

Conferințe, seminare, mese rotunde, vizite de lucru

Conferințele, seminarele, mesele rotunde și vizitele de lucru vor oferi o posibilitate importantă și utilă pentru informare și comunicare pentru toate părțile implicate. Aceasta va oferi contactul direct cu beneficiarii, grupele țintă, combinând astfel și posibilitatea de informare și de a obținere a reacției, opiniei directe etc.

Aceste canale de comunicare vor oferi posibilitatea de comunicare, întărire a relațiilor de colaborare, schimb de informație și experiență, dintre experți, instituții, agenți economici și asociații obștești, alți parteneri și beneficiari.

Colaborarea și utilizarea rețelelor

Rețelele existente la nivel național (asociațiile, federațiile, etc.) vor fi utilizate pentru a facilita colaborarea și schimbul de informație în plan național și regional, totodată fiind antrenate posibilitățile oferite de rețelele regionale și internaționale în domeniu.

Instrumente de comunicare

Pagina din Internet

Paginile din Internet ale Ministerului Mediului și ale Oficiului Managementul Durabil POP vor fi utilizate pentru plasarea informației privind managementul durabil al substanțelor chimice și procedurile SAICM.

Pe aceste pagini vor fi plasate noutățile, rapoartele, materialele informaționale, anunțurile, va fi creată posibilitatea pentru răspuns etc.

O pagină tematică sau un compartiment al paginilor existente poate fi completamente consacrat temei date și care va fi întreținută de MM și proiectele din domeniu.

Publicațiile

Publicațiile necesare (broșuri, pliante, foi volante, postere, calendare etc), într-un format accesibil și tiraj suficient vor fi elaborate, publicate și distribuite. Ele vor acoperi domeniile prioritare, vor purta un caracter informațional, de avertizare, prevenire și de instruire.

Buletine informative electronice vor fi elaborate și distribuite prin rețelele menționate mai sus.

Materiale în presă

Articole, comunicate de presă, materiale didactice și cele analitice vor fi elaborate și prezentate pentru publicare. Vor fi utilizate posibilitățile oferite de Buletinul Informativ al MM, Revista "Mediul Ambiant", revista „Natura”, Buletinul Informativ REC Moldova, ziarele periodice naționale și locale, care oferă spațiu pentru reflectarea problemelor de mediu.

Lucrul cu mass-media (TV, radioul, nivel național și local)

Vor fi stabilite contacte cu corespondenții, ziaristii, specialiștii de la toate organele mass-media, agențiile de presă și cele informaționale care au fost sau pot fi implicate în distribuirea informațiilor de mediu, pentru reflectarea situației în domeniul dat etc.

Conferințe de presă vor fi organizate și reprezentanții mass-media vor fi invitați la toate evenimentele în domeniu organizate de MM, la care li se va pune la dispoziție tot setul de materiale informaționale accesibile pentru distribuire etc.

Realizarea obiectivelor generale, mesajele cheie și indicatorii

Creșterea nivelului de informare și educare a publicului și beneficiarilor cu privire la politica în domeniul managementului durabil al substanțelor chimice.

Politica de comunicare externă sprijină semnificativ activitățile de prevenire a potențialului impact cauzat de substanțele chimice prin creșterea gradului de înțelegere și conștientizare a publicului și beneficiarilor a noilor abordări, popularizarea responsabilităților și drepturilor acestora în promovarea unui management adecvat al substanțelor chimice. Deși deficitul de comunicare cu publicul și cu beneficiarii s-a redus considerabil în ultimii ani, este necesară dezvoltarea în continuare a unei comunicări externe explicite și bine definite, care să informeze corect despre noile reglementări și să invite beneficiarii la respectarea acesteia. Mesajele cheie pentru acest obiectiv sînt: „Public informat – un mediu mai curat și viitor garantat” și „De la securitatea chimică la securitatea ecologică a țării”. Activitățile preconizate pentru atingerea acestui obiectiv sînt:

- Crearea și implementarea portalului autorității competente în domeniul managementului integrat al substanțelor chimice;
- Difuzarea informațiilor privind reglementările gestionării substanțelor chimice;
- Extinderea ariei și accesibilității serviciilor oferite electronic, atât la nivel național cît și la cel local;
- Editare și difuzare de pliante, broșuri, etc.;
- Organizarea seminarelor, meselor rotunde, etc. la nivel național/local pentru mulți beneficiari, inclusiv agenți economici, asociații obștești și administrația publică locală.

Indicatori

- Numărul vizitatorilor ai portalului;
- Numărul de titluri de material informative tipărite și afișate pe pagina de internet;
- Numărul de evenimente organizate (seminare, mese rotunde, etc.) și numărul de participanți.

Creșterea și menținerea încrederii în activitatea instituțiilor statale a publicului larg și în special al beneficiarilor, inclusiv prin îmbunătățirea calității documentelor elaborate.

Atitudinea beneficilor față de instituțiile statale este esențială pentru sporirea credibilității autorităților administrației publice de specialitate, fiind oportună și la elaborarea și promovarea politicii din domeniu. Ținem să menționăm că printre obiectivele de bază ale inițiativei SAICM este implicarea tuturor beneficiarilor în soluționarea problemelor de management al substanțelor chimice. Mesajul cheie pentru acest obiectiv este: “Politica adecvata – mediu și viitor asigurat!”. În acest context vor fi promovate următoarele activități de comunicare externă:

- Colaborarea cu instituțiile mas-media, organizații profesionale, sindicate, patronate, etc.
- Consultarea mediului de afaceri privind noile politici din domeniu;
- Sesiuni de comunicare, întâlniri tematice în vederea cunoașterii și aplicării unitare a legislației, etc.;
- Organizarea și desfășurarea dezbaterilor publice a proiectelor de politici, acte legislative și normative.

Indicatori

- Numărul de lansări publice ale rapoartelor de activitate;
- Numărul beneficiarilor antrenați în consultări publice;
- Numărul de documente prezentate și discutate public;
- Nivelul de cunoaștere a beneficiarilor a reglementărilor din domeniu.

Crearea unor parteneriate cu asociațiile obștești în vederea îmbunătățirii activității de comunicare.

Cunoașterea și implicarea parteneriatelor, în special valorificarea experienței disponibile din acest domeniu la nivel național și local, constituie una din reperele principale în vederea îmbunătățirii activităților de comunicare. Utilizarea eficientă a resurselor informaționale existente va contribui la administrarea eficientă a resurselor financiare, dinamizând și facilitând schimbarea în ansamblu a situației în domeniul gestionării substanțelor chimice. Grupul de lucru SAICM, format din reprezentanții ministerelor și departamentelor, inclusiv reprezentanții ONG, este un parteneriat creat în scopul stabilirii coordonării eficiente a activităților de promovare a unui management durabil al substanțelor chimice la nivel local și național. Crearea parteneriatelor este un prețios instrument de aplicare a politicilor de comunicare, în special prin extinderea accesului publicului la informație și participarea activă în luarea deciziilor. Mesajele cheie pentru acest obiectiv sînt: “Societatea civilă – partener de nădejde al administrației publice” și „Parteneriate durabile – soluții viabile”. În acest context se propun următoarele acțiuni:

- Identificarea organizațiilor neguvernamentale, asociațiilor profesionale și a companiilor care pot sprijini activitatea de promovare și comunicare în domeniul managementului substanțelor chimice;

- Implicarea instituțiilor de cercetare și dezvoltare în activitățile de evaluare a riscurilor asociate de utilizarea substanțelor chimice;
- Implicarea ONG-urilor, centrelor informaționale existente (Oficiul Management Durabil POP, REC Moldova, CIM, etc.) în distribuirea informației în domeniul managementului substanțelor chimice.

Indicatori

- Numărul organizațiilor neguvernamentale antrenate;
- Numărul materialelor de popularizare și informare distribuite;
- Acoperirea teritorială a participanților la seminare.

Dezvoltarea și consolidarea mecanismelor de comunicare internă, în acest domeniu.

Activitatea angajaților reprezintă o condiție esențială pentru asigurarea îndeplinirii sarcinilor de stabilire a unui management adecvat al substanțelor chimice. Comunicarea internă cuprinde comunicarea managerială și comunicarea la nivelul personalului. Orientarea majora a administrației va consta în îmbunătățirea comunicării descendente de la manageri la salariați, cât și pe verticală în subdiviziunile teritoriale ale autorităților publice centrale de specialitate. Cunoașterea de către toți angajații, inclusiv cei din teritoriu, a obiectivelor și priorităților actuale ale politicilor din domeniu va facilita procesul implementării acestora. Mesajele cheie pentru acest obiectiv sînt: “Subalternii informați asigură succesul organizației” și „Gîndiți global – acționați local”. În acest context se vor realiza următoarele:

- Stabilirea responsabililor de comunicare internă la nivelul structurilor centrale și teritoriale;
- Dezvoltarea comunicării interne asociate obiectivelor strategice, planului anual de activitate a autorităților publice centrale de specialitate;
- Asigurarea accesului la informația de specialitate prin internet la nivelul structurilor teritoriale;
- Îmbunătățirea canalelor și procedeele de comunicare, punerea în valoare a inițiativelor locale, etc.;
- Organizarea seminarelor tematice în domeniul aplicării legislației din domeniul managementul substanțelor chimice etc.

Indicatori

- Numărul salariaților cu acces la intranet;
- Numărul de accesări intranet;
- Numărul cursurilor de comunicare pentru angajați;
- Numărul angajaților instruiți;
- Materiale de popularizare și informare transmise în teritoriu.

Asigurarea resurselor umane la un înalt nivel de profesionalism

Posedarea unor cunoștințe vaste în domeniul managementului substanțelor chimice, implementarea practicilor avansate vor conduce la soluționarea problemelor de mediu și de sănătate a populației. Reușită implementării managementului durabil al substanțelor chimice va depinde de gradul profesionalismului specialiștilor în domeniul atragerii proiectelor de asistență tehnică și de investiții străine în Republica Moldova. Mesajul cheie pentru acest obiectiv este: “Substanțele chimice conștient utilizate – securitate asigurată”. În acest context se vor realiza următoarele:

- Organizarea seminarelor tematice, cursurilor de instruire în domeniul aplicării legislației din domeniul, etc.;
- Organizarea periodică a atestărilor privind nivelul de calificare a angajaților;
- Elaborarea ghidurilor, pliantelor privind implementarea legislației în domeniul gestionării substanțelor chimice, preluării bunelor practici în domeniu, recomandate de organisme internaționale, etc.

Indicatori

- Numărul cursurilor pentru angajați;
- Numărul angajaților instruiți;
- Numărul materialelor de popularizare și informare elaborate și distribuite;
- Numărul atestărilor de calificare;
- Numărul angajaților atestați.

Îmbunătățirea schimbului de experiență cu instituțiile internaționale de referință, în vederea promovării unui management durabil al substanțelor chimice.

Activitatea de comunicare internațională desfășurată de autoritățile publice centrale, implicate în gestionarea substanțelor chimice în relațiile de colaborare cu instituțiile, organisme și organizațiile internaționale este o premisă importantă pentru atingerea rezultatelor bune. Mesajul cheie pentru acest obiectiv este: “Practici internaționale preluate – mai bune rezultate”. În scopul îmbunătățirii comunicării internaționale sînt necesare următoarele activități:

- Examinarea experienței internaționale în domeniu și preluarea celor mai bune practici, participarea la seminare internaționale;
- Organizarea de ateliere de lucru cu antrenarea experților naționali și internaționali în domeniul dat;
- Facilitarea participării reprezentanților instituțiilor implicate la întrunirile, seminarele internaționale în domeniu.

Indicatori

- Numărul participanților la seminare internaționale;
- Numărul angajaților instruiți la nivel internațional;
- Numărul de conferințe, întruniri internaționale, la care au participat specialiști din republică;
- Materiale de popularizare și informare internaționale transmise în teritoriu.

Atragerea asistenței tehnice și investițiilor internaționale

Rezultatele și beneficiile obținute în urmă implementării proiectelor internaționale sînt menționate în Profilul Național a Managementului Substanțelor Chimice, iar reforma amplă a domeniului gestionării substanțelor chimice este de asemenea condiționată în mare măsură de suportul organismelor internaționale. Mesajul cheie pentru acest obiectiv este: “Mobilizarea finanțării – asigurarea realizării”. În acest context ramîne actuală necesitatea atragerii resurselor financiare externe, prin implementarea următoarelor activități:

- Organizarea seminarelor de instruire în elaborarea propunerilor de proiect;
- Solicitarea asistenței de întărire a capacităților instituționale în domeniu;
- Solicitarea proiectelor de asistență în domeniul perfecționării și stabilirii unui management adecvat al substanțelor chimice;
- Mobilizarea resurselor financiare interne, pentru cofinanțarea acțiunilor.

Indicatori

- Numărul proiectelor elaborate și implementate;
- Bugetul proiectelor implementate;
- Materiale de popularizare și informare, elaborate și publicate în cadrul proiectelor.

Monitorizarea, evaluarea și revizuirea strategiei

Activitățile de monitorizare, evaluare și revizuire a strategiei vor fi desfășurate luând în considerație următoarele considerente:

- Efectul multiplu al acțiunilor de informare și conștientizare realizate și impactul lor;
- Opinia grupelor țintă referitor la mesajele și informația obținută.

Activitățile de monitorizare, evaluare și revizuire a strategiei vor fi orientate la obținerea răspunsului la următoarele întrebări:

- Informația transmisă/distribuită beneficiarilor a corespuns solicitărilor/așteptărilor lor?
- A fost pusă la dispoziție toată informația necesară și la timp?
- Mecanismele și canalele de informare utilizate au fost eficiente?

Pentru monitorizarea și evaluarea progreselor și rezultatelor implementării Strategiei de Comunicare vor fi utilizate următoarele instrumente:

- Rapoartele privind implementarea Strategiei;
- Rapoartele privind realizarea sarcinilor specifice;
- Întruniri de planificare regulate al Grupului de Lucru SAICM pentru evaluarea rezultatelor, planificare etc.;
- Rapoartele de progres și rapoartele finale ale consultanților, care vor realiza sarcinile;
- Evaluarea materialelor publicate, prezentate în mass-media, la TV și radio, inclusiv a conținutului și publicului/grupelor țintă, cărui au fost destinate;
- Evaluarea reacțiilor de răspuns de la beneficiari, a comentariilor, propunerilor, opiniilor etc, ca rezultat a informațiilor plasate pe pagina web, distribuite prin rețea, în presă, la seminare, mese rotunde etc;
- Indicatorii de performanță selectați.

Indicatorii de performanță pot include următoarele date: numărul seminarelor naționale tematice, seminarele zonale, întrunirile Grupului de Lucru SAICM, numărul de programe TV și radio, articole, materiale informative, promoționale (cărți, broșuri, buletine, pliante, postere, calendare, stickere etc) publicate, numărul de reacții de răspuns de la beneficiari, a comentariilor, propunerilor, opiniilor, ca rezultat a informațiilor plasate pe pagina web, distribuite prin rețea, în presă, la seminare, mese rotunde etc.

Pentru evaluarea și monitorizarea nivelului de cunoaștere a problemei, conștientizarea populației și evaluarea impactului implementării Strategiei pot fi efectuate sondaje al opiniei publice, care vor consta în elaborarea și realizarea la nivel național și local a studiilor publice cu privire la perceperea problemelor managementului substanțelor chimice. Astfel de sondaje pot fi efectuate o dată la 2 ani. Progresul în implementarea Strategiei va fi evaluat anual, vor fi propuse modificări și completări reieșind din situația curentă, iar acțiunile prioritare incluse se vor revedea o dată la 5 ani.